

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

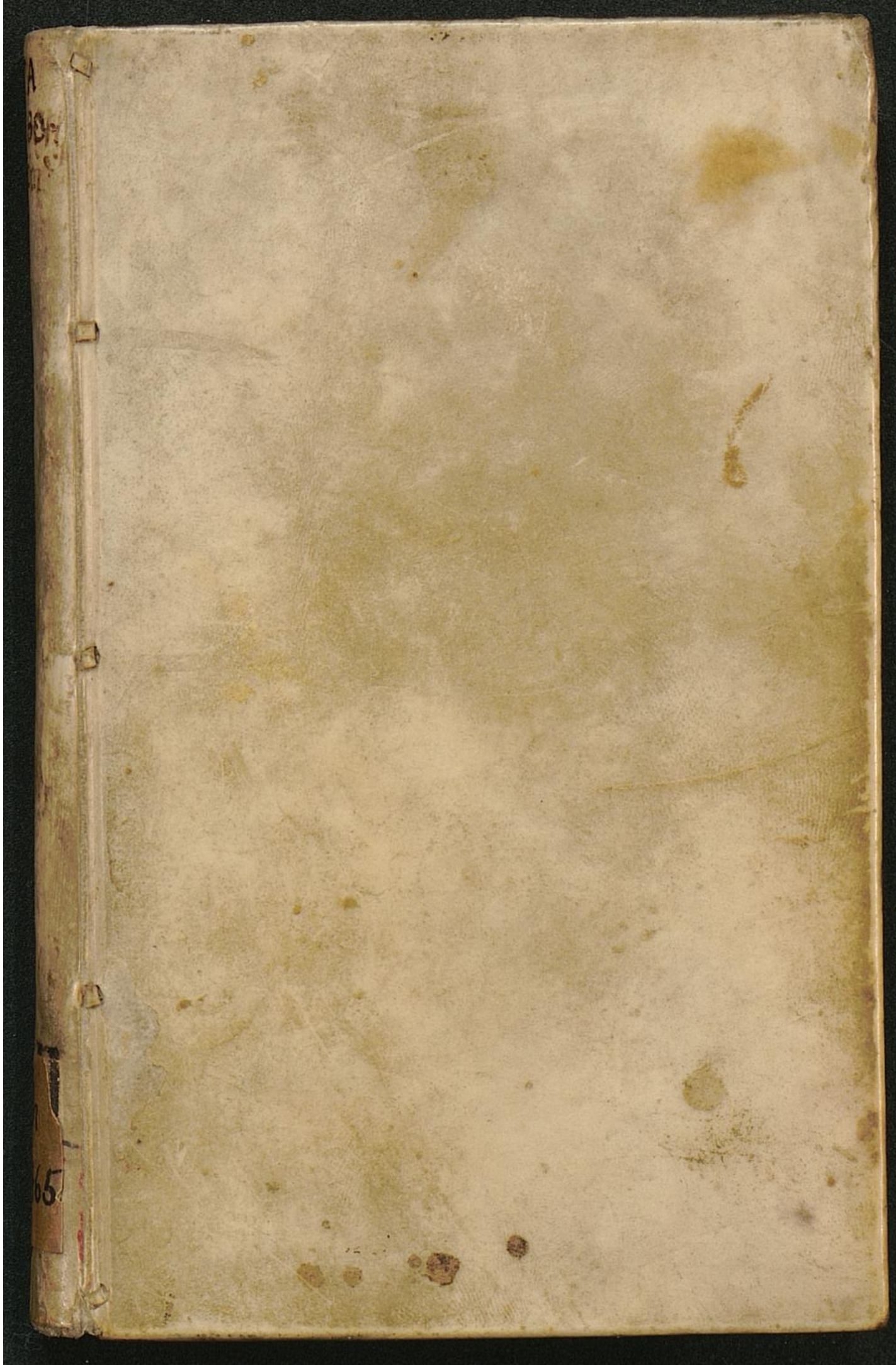
Universitätsbibliothek Paderborn

Vita S. Liborii Episcopi, Calcvlo Laborantivm Patroni

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1648

urn:nbn:de:hbz:466:1-9573

A
107
11

65

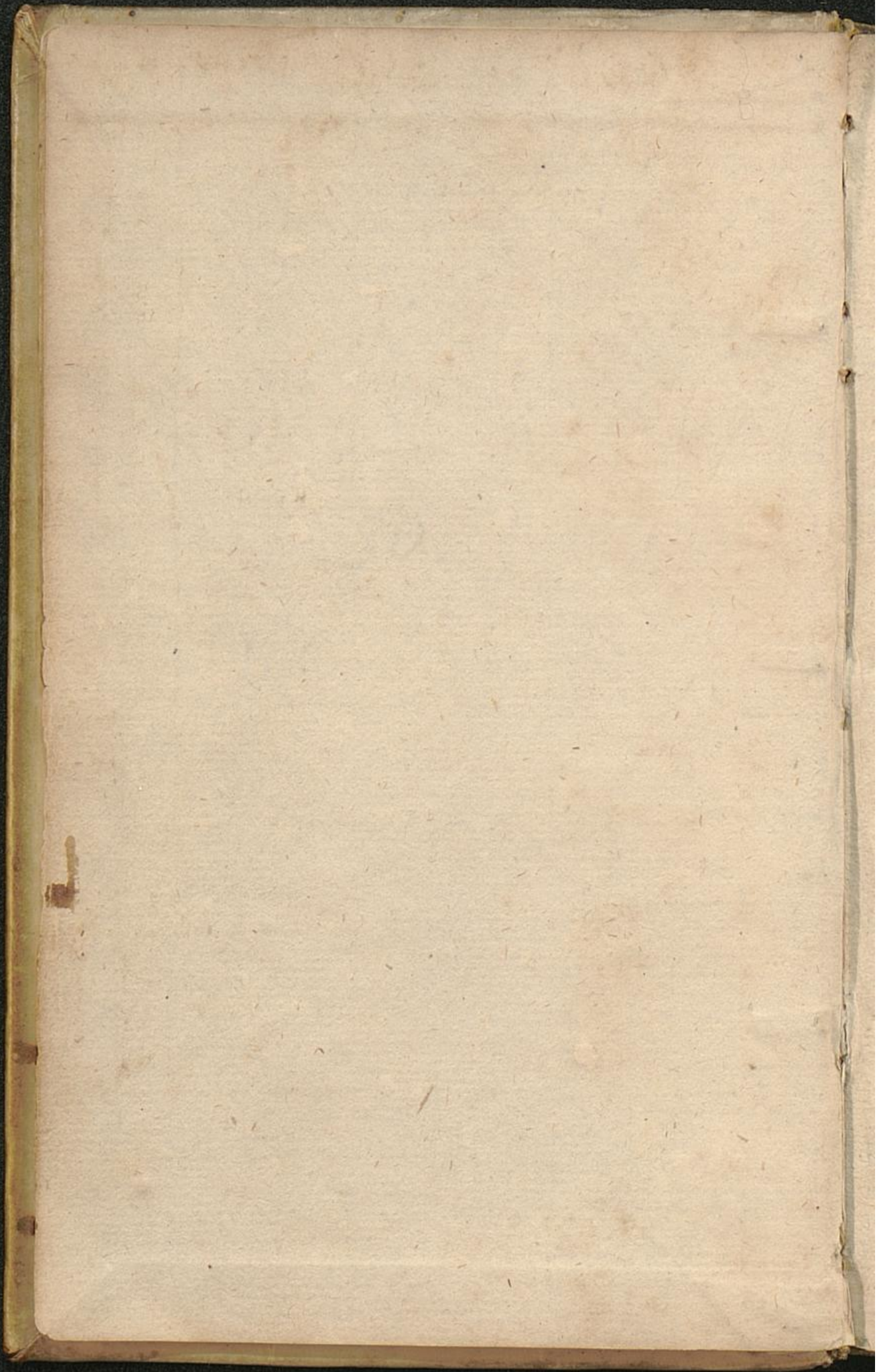
Bibl. Theodor Paderb.

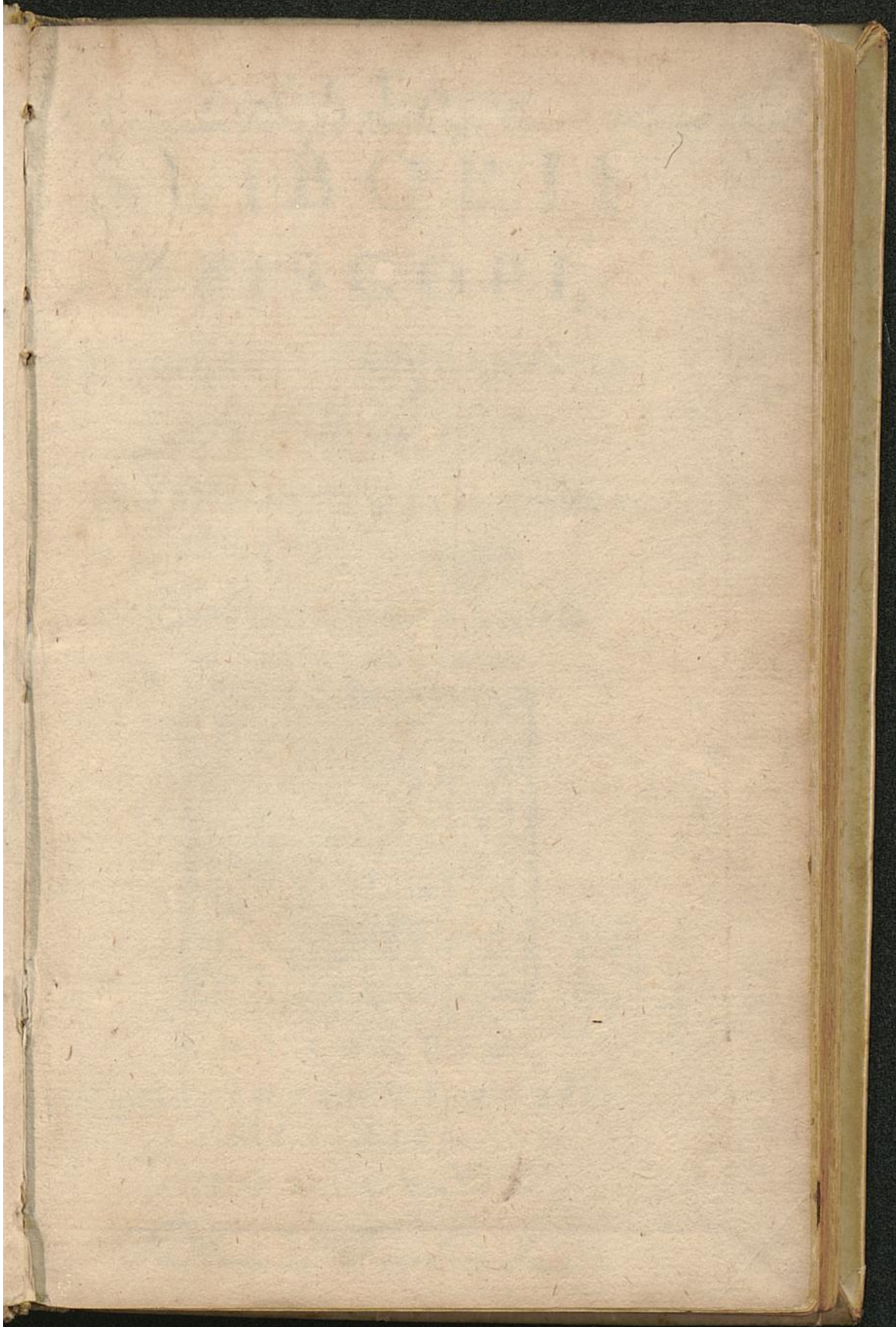
Th. 2465.

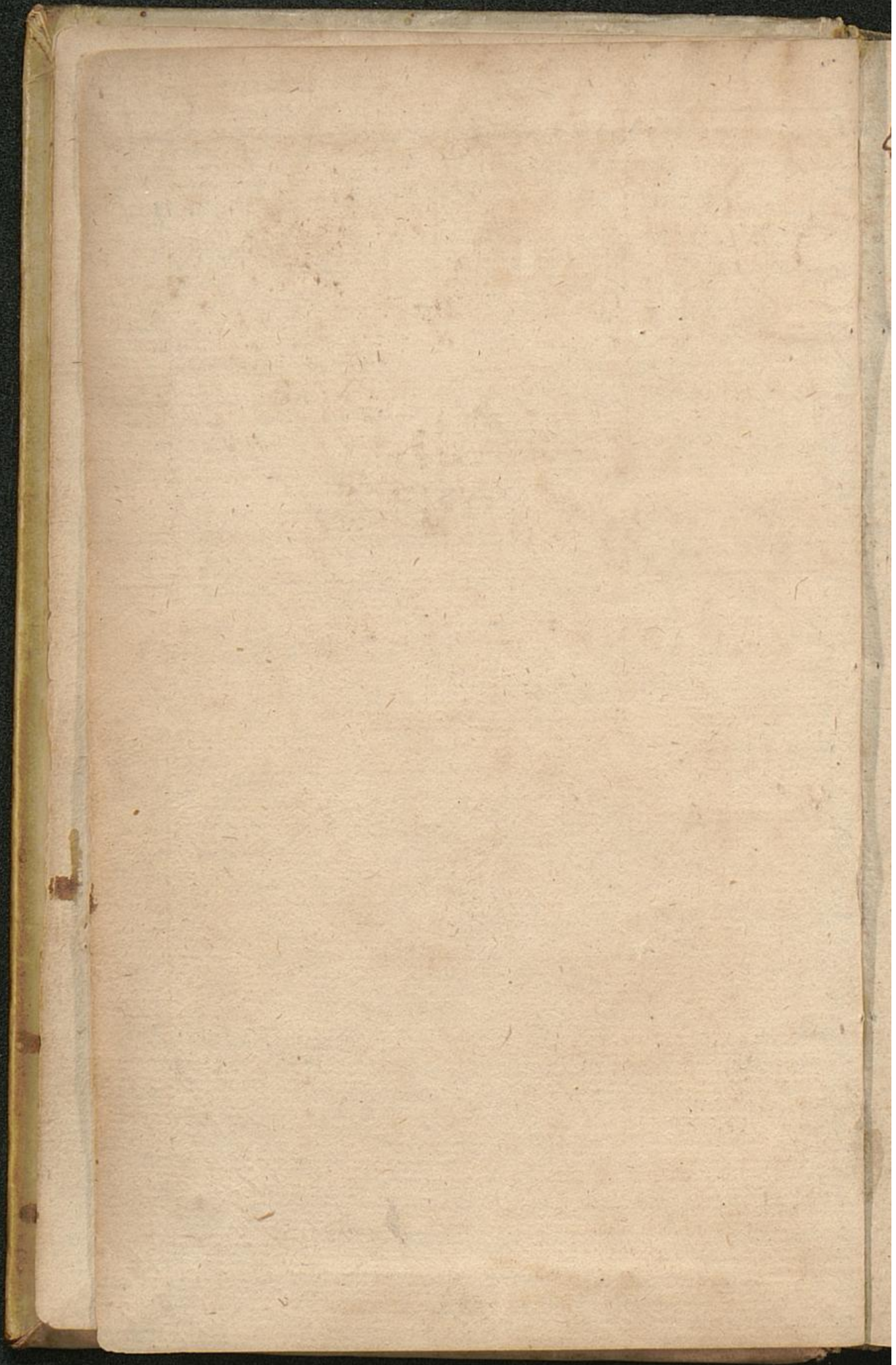
K
II
~~37~~

30

102

Ex legato Celm. Principis Ferdin. epi. Paderb. et Monaster. 1683.

V I T A
S. LIBORII
EPISCOPI,

CALCVLO LABORANTIVM
PATRONI,

*E veteribus MSS. eruta, & commen-
tario historico illustrata*

A IOANNE BOLLANDO
E SOCIETATE IESV.

Collegij Societ. Jesu Paderb.

ANTVERPIÆ

Apud IOANNEM & IACOBVM
MEVRSIOS.

ANNO M.DC.XLVIII.

Ferdinandi Guesenbergi

Th
2465

Faint handwritten text at the top of the page, possibly a library or collection mark.

LIBRORII

EPISCOPI

CALCINO FABRICANTUM

PATRONE

Faint text, possibly a date or location, partially obscured by a watermark.

A JOHANNI BOLANDI

IN SOCIETATE

A NITVETIA

ANNO DOMINI MDCCLXXXV

MDCCLXXXV

ANNO MDCCLXXXV

Faint handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

ILL^{MO}. ET REV^{MO}. DOMINO

FABIO CHISIO

EPISCOPO NERITONENSI,

S. D. N.

INNOCENTII X.

PONT. MAXIMI

Ad conuentū Monasteriensem,
pro pace vniuersali consti-
tuendā, cum potestate LE-
GATI A LATERE,
NUNTIO APOSTOLICO.

*Epigrammā hanc, IL-
LUSTRISSIME
PRÆSVL, patere
in lucem edi, Tuo di-
catam nomini, lucu-
brationem, de Vitā, Translatione,
Miraculis sanctissimi Episcopi LI-*

† 3

BO-

Th 2465

BORII, Patroni laborantium calcu-
lo, dati olim VVestphalis, ad pacis
cum Galliâ securitatem. Quæ tria in
personam dignitatemque Tuam scitè
congruere, inficiari nemo potest.

Nam primùm LIBORII virtu-
tes ita moribus exprimis, ut vel
hanc iam antè habuisse præ oculis
Vitam, ad cuius normam Tuæ exige-
res modum, vel Tuam certè, ab eodem
Diuino Spiritu conformatam, in hoc
veluti speculo nunc intuiturus credi
meritò possis. Etenim si quibus verbis
LIBORIVM vetus scriptor cele-
brat, eadem planè in Te velim usur-
pare, intelligent, quicumque Te no-
uère, nihil à me supra verum exag-
gerari.

Ille non ignobili ortus pro-
sapiâ, ab ætate primæuâ matu-
rum in bonis actibus cor gere-
bat, adeò verò sese humilem &
quie-

quietum & tementem sermo-
nes Domini exhibebat, vt meri-
tò super illum Spiritus sancti
gratia requieuisse credatur, quæ
illum ad sacerdotij dignitatem,
ad regimen fidelis populi nu-
triebat. Hæc illius animo fla-
grantissimum discendi studium
inspirauerat, quatenùs cæle-
stium fluentis arcanorum, ipsius
præcordiorum intima salubri-
ter implerentur. Cunctarum fe-
rè sibi vtilium scientiam Scri-
pturarum satagebat intentus
auditor acquirere. Nec deerat
sagacis ingenij vigor, largam
bono studio efficaciam submi-
nistrans. Denique simul cum
processu temporis, probitatis ac
sophiæ proficiens incrementis,
ita in breui maturitatem virilis
ornabat ætatis, vt acceptus apud

omnes, & tam honore quàm
amore dignus haberetur. Nec
mirum; quippe quem nulli elat-
io proteruum, nulli asperum
lior, nulli contemptibilem fe-
cit ignauia: sed humilitas etiam
infimis coaptaret, caritas cun-
ctis exhiberet affabilem & con-
formem. Postquàm Clero asso-
ciatus, ac officijs est functus Ec-
clesiasticis, ampliùs totum se
Diuino cultui visus est manci-
pare. Studebat namque cunctos
actus cogitatusque suos ad ra-
tionis normam dirigere, cir-
cumspectus ac prouidus, docil-
isque & cautus existere, aduersa
vel prospera æquanimiter ferre,
animam supra temporalis peri-
culi metum fortiter agere; ha-
bere de Dei bonitate fiduciam,
securitatem, constantiam, tole-
ran-

rantiam, firmitatem; in nullo
legem moderationis excedere.
Hinc modestus & abstinens,
castus & honestus, parcus & so-
brius, ante Deum & homines
permanebat. Iam verò in illo
propositum æquitatis iustitiæ-
que seruandæ quis vnquam di-
gnè valeat explicare? Quis eius
circa innocentiam, humanita-
tem & **C O N C O R D I A M** stu-
dium, quis erga pietatem & reli-
gionem enarret affectum? Ei ad
docendum suppetebat linguæ
disertitudo, ad doctrinam ex-
emplis firmandam vitæ rectitu-
do, ad exorandum pro subditis
Deum meriti magnitudo. Sus-
cepto verò sacerdotio, nihil ex
studio sanctitatis, quam prius
exercuerat, dereliquit: sed tan-
quàm lucerna super candela-
† 5 brum

brum posita, ita ille Diuinâ luce repletus, quò in eminentiore constitutus est loco, eò latius in Dei collatæ sibi gratiæ notitiâ refulgebat. Neque illum tantæ dignitatis honores solitæ religionis mutare fecerunt mores, nec Ecclesiasticorum occupationes negotiorum quidquam ex quotidianâ Diuinæ laudis & placationis seruitute prætermittere coëgerunt. Ob hoc nullius momenti spatium otiosè transigere volens, semper erat utilis intentus actibus, nunc lectioni Diuinarum Scripturarum operam impendens, nunc orationi prolixius incumbens, interdum etiam rerum exteriorum dispositioni, prout suo conueniebat officio, prudenter consulens atque prospiciens.

Hæc

Hæc aliaque de LIBORIO scri-
ptor antiquus. Quæ si de FABIO
CHISIO prædicem vniuersa, mini-
mè verebor, ne quis me Tibi, ILLV-
STRISIME PRÆSVL, suspice-
tur assentari voluisse: qui verissimæ
laudationis testes habeam, quotquot
Tecum Monasterij egerunt, Regum
Rerumque publicarum totius Euro-
pæ Feciales, Italos, Hispanos, Francos,
Allobroges, Burgundiones, Germa-
nos, Belgas, etiam eos qui necdum in
sacrorum communionem cum Roma-
nâ Ecclesiâ rediêre, Tuæ tamen inte-
gritatis ac sapientiæ, quam non incu-
riosè contemplati sunt, non dissimu-
lant apud gentiles suos præconia. Ne-
que ipse inficiari potes, ab harum vir-
tutum, quas recensui, studio, nullam
vitæ Tuæ partem abhorruisse: ut vel
idcirco acceptam Tibi S. LIBORII
Vitam fore confidam, quòd earum
virtu-

virtutum exempla, etsi iam à Te occupata, propositura sit.

An verò illud negabimus accipi in omen Liborianæ laudis potuisse, quòd simul in Germaniam veneras, acutissimis calculi doloribus torqueri cœpisti? siue ille sedentarij studij, cui à primâ etate, eruditionis amore, insueueras, fructus fuit; siue id celi rigor potuit, aut sidus aliquod: vt iam tum presentires, quibuscum mortalibus diu multumque versari Te deinceps oporteret; quibus, ad omnem licet cultum humanitatis & naturâ factis, & optimarum artium tractatione perpolitus, rigor tamen quidam Martius in ferrum ac saxa videtur animos hisce temporibus glaciasse. At postquam Tibi, ingenti plurium dierum cruciatu, excisa interanea illa est petra, medicis ipsis constantiæ Tuæ miraculo attonitis; ne quando renasci,

vt

ut subinde solet, feralis illa glarea pos-
sit, lenius, Tueque pietati congruen-
tius, in S. LIBORII patrocinio, pa-
ratum Tibi presidium erit. Quis scit,
an non etiam ipsius deprecatione,
quod Tuam operam VVestphaliae sibi
creditae salutarem nouerat fore, ea ti-
bi tam feliciter sectio curatioque eue-
nit?

Aliud exinde plures iam annos, la-
bore planè Sisypheo, uolendum Tibi
saxum fuit: ut hostiliter dissidentes
Christianorum Principum ac populo-
rum mentes ad concordiae studium fle-
teres, diuque exoptatam orbi resti-
tueres pacem. Hic Tu etiamnum,
quod alteri Episcopo olim inculcabat
Apostolus, instas opportunè, im-
portunè, arguis, obsecras, incre-
pas, in omni patientiâ & doctri-
nâ: ita tamen, ut queri Tibi fortasse
nonnumquam cum Psalmistâ iure li-
ceat:

ceat: Habitavi cum habitantibus Cedar: cum his qui oderunt pacem, eram pacificus.

Hoc quoque S. LIBORII habes. Multa ille, dum viueret, aspera perpeffus, Gallias identidem irrumpentibus à Germaniâ ac populantibus Barbaris; suffulfit tamen virtute ac sapientiâ Ecclesiam, Catholicos confirmavit, templa plurima erexit, rudes instruxit, omnes ad pietatis studium inflammavit: ac demum quadringentis ferme & quinquaginta post mortem annis in VVestphaliam (quæ pars occidua ac validissima veteris Saxonie) est translatus, ad stabilendam eius prouinciæ tranquillitatem, religionis orthodoxæ integritatem, cum Francorum gente amicitiam. Cùm enim victricibus Magni Caroli armis domiti Saxones, datam Christo fidem sepius fallerent,

tum

tum naturæ quadam imbecillitate &
inconstantia identidem ad auitos ri-
tus respectante, tum demonum astus
continuisque illecebris, tum denique
vicinorum Sclauorum ac Danorum
instigatu; curauit sapientissimus An-
tistes Baduradus, S. LIBORIE
Reliquias, vt publicæ pietatis incita-
mentum, arrham quietis, aduersus
Barbaros præsidium, pignus firmæ
cum gente Francorum amicitie, imò
cuiusdam cum ipsis Galliarum Eccle-
sijs (vt appellarunt) fraternitatis;
Ludouici Pij Imperatoris auctori-
tate, S. Aldrici Præsulis munificen-
tia, Cenomanorum populi assensu, plu-
rimarum urbium festiuâ gratulatio-
ne, Saxonum incredibili concursu, ad
urbem suam Paderbornam trans-
ferri.

Neque nunc minor est illius ami-
citie fraternitatisque restituendæ ne-
cessi-

cessitudo; cū tot iam annos, in infi-
nitā hominum cæde, excidijs urbium,
vastationibus regnorum, victrix
triumphet impietas, ultimi Septem-
trionis potentiā subnixā: ac pericu-
lam sit, ne omni Christianæ Reipub.
robore ac veluti sanguine exhausto,
peruadendum crudelissimo Turcarum
tyranno prostituat, quod superest Eu-
ropæ. Propterea Te **VRBANVS VIII.**
primū, dein **INNOCENTIVS X.**
Pontifices Maximi, Liboriano quo-
dam, vt ita loquar, fato, in eandem
Westphaliam legarunt, vt inuicem
rursus consocias coniuratas in mu-
tuam perniciem nationes. Aderit hic
quoque, ne dubita, **LIBORII** auxi-
lium, ad suorum Saxonum salutem
intenti. Prouehet ille conatus Tuos,
qui etiam Vestram, hoc ipso tempore,
nouo beneficiorum suorum splendore
illustrauit Italiam. Quique saxa in
ipsis

*ipsis hominum coagulata corporibus
dissoluit, duritiem tandem emolliet
animorum.*

*Accipe igitur, ILLVSTRIS-
SIME PRÆSUL, obseruantia in Te meæ
tenue pignus, libellum hunc, virtutes
S. LIBORII, antiquitus descriptas,
Translationem, Miracula continen-
tem. Illud voueo, vt quibus auspicijs
Antistitum ac Regum, quâque popu-
lorum alacritate ac fructu, ante annos
DCCCXII. hoc ipso die v. Kalend. Iu-
nij, Paderbornam primùm eius allatæ
Reliquiæ sunt; iisdem breui illius ac
reliquorum celitum legitima venera-
tio, aduersus sacrosanctum Numen
pura religio, prouinciarum tranquil-
litas, Tuis laboribus asserta, sancia-
tur. Ita Deum ac Sanctos precor,*

ILL^{MÆ}. ET REV^{MÆ} D.T.

humillimus cliens

IOANNES BOLLANDVS.

††

PIO

P I O L E C T O R I .

Ria mihi breuiter monenduses, Pie & Beneuole Lector. Cuius consilio & auctoritate inductus hunc scripserim libellum: quâ methodo: quem ad finem.

Illustriss. D. *Peregrinus Carlenus* Abbas *S. Mariae* Amerinus, dum Monasterij, Westphalię primariâ vrbe, agitatae plures per annos pacificationis causâ versatur, ad nephriticos, quibus cruciabatur, dolores leniendos, præsentem *S. Liborij*, Cenomanorum in Galliâ Episcopi, ac Paderbornensium Patroni, opem expertus, aliquas eius Reliquias à Canonicis Paderbornensibus obtinuit: quæ Ameriam deportatae, solenni pompâ ab Episcopo eius vrbis *Gaudentio Polo*, magnâ populi vniuersi gratulatione, exceptæ, sparsâ celeriter per Vmbriam vicinasque provincias famâ, multis & pietatis incitamentum, & re medium istiusmodi ægritudinum extiterunt. Dein edo-
ctus

Etus idem *Carlenus*, collectas à me plurimorum Sanctorum res gestas, earumque iam partem publicatam; rogauit vt *S. Liborij Acta* sibi trāsmitterem. Quod eodem ferè tempore me quoque poposcit Excellentiss. *D. Franciscus Nerlius*, Valderij Comes, summi Mantuæ Magistratus Præses, Ducissæ *Mariæ* viduæ Regenti à consilijs interioribus, Sereniss. Ducis Mantuani ad eosdem tractatus pacis vniuersalis Legatus Plenipotentarius. Vtrique vt obtemperarem, examinare *S. Liborij Acta* cœpi. Cumque ex Illustriss. Episcopo Neritonensi *Fabio Chisio*, ad eundem Monasteriensem conuentum Pontificis Nuntio, didicissem, magnam recens in Italiâ aduersus Sanctum hunc excitatam pietatem; statui, vt pluribus gratificarer, eodem hortante atque omnem operam conferente *Carleno*, Vitam hanc seorsim vulgare, quæ ad xxiii. Iulij inserenda maiori nostro operi erit.

Hæc occasio scriptionis. Methodus verò quæ in editis à nobis antehac voluminibus, Præmitto disserta-

† † 2

tio

tionem in nouem distributam paragraphos, è quâ constet, quò is seculo vixerit, quo decesserit die, quo eius agatur in Ecclesiasticis officijs memoria: Vita à quo, quando scripta; vnde edita à nobis: Quando Reliquiæ Paderbornam, per quos, quâve pompâ allatæ: quàm infelici omine ab hæreticis illinc asportatæ, mox recuperatæ, nouoq̃ue ornatu decoratæ; pars *Carleno* Abbati donata. Tum Vitam eius quadruplicem, ac geminam Translationis historiam, subijcio, primigenio veterum Auditorum stylo: in capita tamen, Lectorum commodo, diuisa est, si quæ prolixior erat narratio. Addidi breues annotationes, quibus vel variantes in manu exaratis codicibus lectiones indicantur, si quæ alicuius momenti sunt, præsertim in proprijs locorum hominumq̃ue nominibus; vel alia obscuriora illustrantur. Vitæ ac Translationi, narrationem subnecto Reductionis Reliquiarum, à viro nobili descriptam, qui eam curauit. Tum tabulas Monasterij confectas, Ecclesiæq̃ue Amerinæ Acta recito, è
qui-

quibus constet, veras *S. Liborij* Reliquias Abbati *Carleno* legitimè à Paderbornensibus Canonicis donatas, & piè honorificeque exceptas Ameriæ. Post hæc recens beneficium *Romulo Cerighello* Amerino Centurioni ab *S. Liborio* præstitum, ex ipsiusmet *Romuli* ad *Carlenum* Abbatem epistolâ, breuiter commemoro: simile item aliud *Ioanni Clementino* Amerino turmæ equestris Ductori collatum. Ad extremum Hymnos aliquot veteres subnecto, ad *S. Liborij* laudem scriptos, canique solitos; oden Sapphicam ante annos cxx. compositam; ac quina epigrammata, quæ quidam è Societate nostrâ in *S. Liborij* honorem cecinit, cum Ameriâ transfret Lauretum proficiscens, deque illius ad nephriticorum dolorum allevamentum efficaci patrocínio cognouisset.

Illud porrò specto præcipuè, ut Dei, qui in Sanctis suis honoratur, gloria amplificetur: ac plurimi auxilium *S. Liborij* experiantur, in eâ præsertim, quam dixi, ægritudine. Ad cuius curationem adeò multa, pau-

cis annis , quibus ea tentari cœpi,
suggesta mihi remedia sunt, vt, si de-
scribere breuiter omnia velim , non
exiguum confecturus mihi videar vo-
lumē. Ad hos enim & cōsimiles mor-
bos quiuis ferè Medicū se profitetur,
veteri Babyloniorū more, quem nar-
rat in Clio Herodotus. Neque possum
inficiari, nonnulla ad eos saltem le-
niendos prodesse: sed nullum lenius
certiusve Diuinâ ope, Sanctorum pa-
trrocinio conciliatâ. Quod pluribus
firmare testimonijs exemplisque nil
attinet. Plurima hoc in genere fe-
runtur *S. Drogonis*, qui in Seburgo
Hannoniæ vico, haud longè ab vrbe
Valencenis, xiv. Iunij colitur, mira-
cula. *S. Benedictus* quoque, vti Leo
Ostiensis lib. 2. Chronici Casin. c. 44.
auctor est, *S. Henrico* Imperatori, acri-
bus tunc doloribus vexato , apparuit,
edixitque fore , vt primo manè tres si-
mul emitteret grandiusculos lapides , &
ex tunc dolore isto numquàm ultra deti-
neretur. Responditque nocturno viso
euentus: quo ille motus , vnâque *Pe-
legrinus* sanctissimus Coloniae Agrip-
pinæ Archiepiscopus , plurimis opu-
len-

lentissimiſque donarijs Caſinense
cœnobium ornarunt: quę Leo idem,
& in Elogijs Abbatum Caſinensium
commemorat Marcus Antonius Sci-
pio Placentinus.

Celeberrimum porrò, quod ad
iſtas calculi curationes attinet, *S. Li-
borij* nomen. Neque fruſtrà illius, mi-
hi crede, quicumque huic obnoxius
es malo, auxilium implorabis. Qui-
bus autem potiffimum actionibus
virtutum tibi eum fas fit conciliare,
tua tibi pietas dictabit. Audeo polli-
ceri, ſi vel Orationem Dominicam
ac Salutationem Angelicam ad eius
honorem quotidie recitaueris, cum
eâ, quam §. 5. damus, veteri precatio-
ne, non cariturum te fruictu præſen-
taneo tantillæ deuotionis.

Vale Lector, & pro me quoque
Dinum precare.

FACVL-

FACULTAS SUPERIORVM.

CVM aliquot Societatis nostræ Theologi
legerint, edi que posse censuerint, *Vitam*
S. LIBORII, Cenomanensis in Galliâ Episcopi,
urbis Paderborne in VVestphaliâ Tutelaris, & cal-
culo laborantium Patroni, quam è veteribus Mss.
codicibus erutam, commentario historico illustrauit
Ioannes Bollandus è Societate IESV; Ego Ioan-
nes Baptista Engelgraue eiusdem Societatis
per Flandrobegicam Præpositus Prouincia-
lis, potestate ad id mihi ab admodum R.P.N.
Vincentio Carafa Præposito Generali factâ,
concedo Ioanni Meursio Typographo An-
tuerpiensi facultatem, eandem vitam excu-
dendi. In cuius rei fidem, has litteras officij
mei sigillo munitas, meâque signatas manu
dedi. Ipris, Kalendis Maij MDCXLVIII.

Ioannes Baptista Engelgraue.

APPROBATIO CENSORIS.

COMMENTARIUM hunc de S. Liborio à
R.P. Ioanne Bollando è Societate Iesu,
nusquam Catholicæ fidei aut bonis mori-
bus contrarium, prælo dignum censui 7. Ju-
lij 1648.

Guil. Bolognino S.T.L. Can.
& Lib. Censor Antvy.

DE S A N C T O
L I B O R I O

EPISCOPO CENOMANENSI

I N G A L L I A,

T V T E L A R I V R B I S

P A D E R B O R N Æ

I N W E S T P H A L I A,

aduersus nephriticos & calculi
dolores

P A T R O N O,

COMMENTARIVS HISTORICVS

IOANNIS BOLLANDI

E SOCIETATE IESV.

§. I. S. LIBORII *natalis, etas.*

i.

Vartus Cenomanorum in
Galliâ Antistes fuit S. Libo-
rius, quem *Gesta eius, qua in-
frâ ex veteri ms. Cenoma-
nensi dabimus, obiisse tradunt*

v. Idus Iunij: quo die Vitam illius refert Rena-
tus Benedictus; licet Vita à Ioanne Morello

A

Cano-

2 VITA S. LIBORII PATRONI

S. Liborij
natalis 9.
Iunij.

Canonico Cenomanensi *collecta* (quam Gallicè Renatus edidit) habeat, quarto Idus Iunij in pace quieuisse: quod incuriâ fortasse librarij factum. Andreas Sauffaius in supplemento Martyrologij Gallicani, v. Idus, *sive die IX. Iunij, ita illius meminit: Hoc ipso die Cenomanis S. Liborij Episcopi, cuius consecrata perpetuæ venerationi memoria sacris in fastis locum habet die 23. Iulij, quâ die dictum est de eo, post mortem in Germaniam ad Paderbornensem ciuitatem, tutelæ gratiâ, translato. Eodem die Philippus Ferrarius in generali catalogo SS. Cenomanis in Galliâ, S. Liberij Episcopi eiusdem vrbis. Idem alibi quoque Liberium appellat, vti & Galefinius, Felicius, mss. quaedam: at Claudius Robertus in Galliâ Christianâ, Liberium & Liborium.*

celebritas
23. Iulij.

2. *Prolixior Vita, sub Bisone Episcopo Paderbornensi scripta, atque ea qua in 2. parte Legendæ an. 1483. excusâ extat, asserunt obÿsse x. Kalendar. Augusti, sive xxiii. Iulij. Quo die de eo ita habet Romanum Martyrol. cui & alia congruunt: Cenomanis in Galliâ, S. Liborij Episcopi & Confessoris. Constantius Felicius: Liborij Episcopi in Cenomanis. Appendix ad Martyrol. Adonis: Eodem die S. Liborij Episcopi ciuitatis Cenomanensis & Confessoris. Vetus ms. Martyrol. Monasterij S. Martini Treuiris: Paderebornæ Liborij Episcopi & Confess. ms. Florarium, vetus Martyrol. Coloniae an. 1490. editum, & alia mss. Vsuardi nomine*

nomine insignita: Apud Cenomannicam ciuitatem depositio S. Liborij Ep. & Confessoris. Hic quinquagesimo ordinationis suæ anno, ad Patrem & patriam transijt feliciter ex hoc mundo. Carthusiani Colonenses *in Addit. ad Vsuard.* Cenomannis S. Liborij Ep. & Confessoris, multæ sanctitatis viri, quem Episcopatus sui anno quinquagesimo defunctum B. Martinus Turonensis sepeliuit. Galestinus *autem:* Apud Cenomanos S. Liberij Episc. & Conf. qui B. Martini Episcopi Turonensis æqualis, Diuini cultus propagator egregius extitit, veræque in Christo religionis Doctor ac magister, quàm plurimos ab erroribus maleque agendi consuetudine auocauit. Canisius *denique:* Item Cenomannis S. Liborij Episcopi & Conf. qui magnæ viri sanctitatis, multos ab errore & peccatis conuertit, Deique honorem ac cultum latè propagauit. Cùm Episcopatum 50. annis laudabiliter administrasset, obdormiuit in pace, atque à S. Martino Episcopo Turonensi sepultus est. Quiescit nunc Paderbornæ. *In primâ editione, aliquantò breuius, eadem serè perstringit.*

3. Ferrarius XXI. Iulij eum refert, ac Molanum citat, qui eius ad illum diem non meminit, sed XXIII. Iulij ita habet: Cenomanis depositio SS. ^{non 21.} Pauacij & Liborij Episcoporum & Confessorum. At S. Pauacius XXIV. Iulij colitur.

4. Quo seculo vixerit S. Liborius perspicuum est, vt qui sit à S. Martino Episcopo Turonensi

4 VITA S. LIBORII PATRONI

vixit secul-
lo 4. *mandatus sepultura: hunc autem constat, Cæfario & Attico Coss. siue iuxta Æram vulgarem, anno Christi 397. obiisse: licet alij dissentiant, absque solido argumento. Quo verò anno decesserit Liborius, non est disertè expressum. Si, quod in Vitâ è Ioannis Morelli codice descriptâ traditur, inq̄, titulo secunda Vitæ, id verè ab antiquioribus acceptum est, vixisse temporibus Constantini & Valentiniani Imperatorum; etsi XLIX. annis Ecclesiæ dicatur præfuisse, non potest vltra annum 385. superstes extitisse; aut saltem 389. si Constantino iuniore regnante ad Episcopale solium euectus est. Sed fortassis non Constantini legendum censebit quispiam, sed Constantij, qui anno 361. decessit.*

quando ois
decessores?
5. *Porro si, quod in huius Vitâ dicitur, immediatè successit S. Pauacio, atque hic, quod in ipsius quoque Vitâ traditur, S. Iuliano, primo Cenomanorum Antistiti, comes adiutorq̄ue datus à Romano Pontifice; consequens est, S. Iulianum non esse à S. Clemente missum in Gallias, nedum à S. Petro: sed vel Decio & Grato Coss. vti xxvii. Ianuarij Letaldus Monachus ad eius Vitam in epistolâ ad Auesgandum Ep. scribit, S. Gregorij Turonensis sententiam secutus, vel fortasse paucis annis antè sub Philippo Augusto, aut etiam (quod Antonio Coruasserio in Historiâ Episcoporum Cenomanensium placuit) sub Gordiano. Nam si non est in Tabulis Episcoporum Cenomanensium error, etsi numquàm Sedes vacârit, collegato S. Iuliani exordio circiter Consulatum Decij*

CALCVLO LABORANTIVM, §

Decij & Grati, annum videlicet Christi 250. si
 inde numerentur Sedis S. Iuliani anni 47. men-
 ses 3. dies 10. S. Turibij anni 5. mensis 1. dies 11.
 S. Pauacij anni 43. S. Liborij 49. perueniemus ad
 annum 395. & fatendū erit hunc neque Magni, ne-
 que iunioris Constantini temporibus Episco-
 pum fuisse. Verū illud haud satis credibile, S. Pa-
 uacium S. Iuliano adiutorem datum, atque
 cum eo ad prædicandum in Archidiaconatus
 officio directum, postea in Gallijs annos 95.
 & quod excurrit, superuixisse. Sed de S. Pauacio,
 quem quidam Panatium appellant, 24. Iulij: de
 S. Turibio agemus 16. Aprilis. De ætate S. Liborij
 ac Sedis tempore Baronius in Notat. ad Marty-
 rol. 23. Iul. Sedit annos 49. temporibus Valen-
 tiniani, Gratiani, & Theodosij Augustorum.
 Verū ab anno 364. quo imperare cœpit Valenti-
 nianus, ad 395. quo Theodosius decessit, confi-
 ciuntur anni solūm 31. Et prius decessisse S. Libo-
 rium inde liquet, quod S. Martinus S. Victorem,
 vel Victurium II. eo tempore quo mortuus est videtur civ-
 S. Liborius, decem solūm annos natū, deinceps edu- ca an. 385.
 carit, adultumq; sacerdotio ipse initiarit, minimum obijisse.
 14. post annis: vnde consequens videtur an. 383. aut
 etiam ante, decessisse Liborium.

§. II. S. LIBORII Vita.

6. **T**ernas S. Liborij Vitas damus, per breues, &
 mss. codicibus Ecclesie Cenomanen-
 sis, beneficio Ludouici Cellotij nostri, acceptas.

6 VITA S. LIBORII PATRONI

*Tres eius
breues Vita,*

*Citantur ea, ni fallor, à maioris Vitæ scriptore, his
verbis cap. 1. n. 5.* Non tamen desunt etiam certa
de eius meritis apicum monumenta. Habentur etiam Gesta Pontificum eiusdem, cui
præfuit, Ecclesiæ Cenomanicæ, simplici elo-
quio, & absque omni næuo figmenti, fideli
narratione contexta: in quibus non plena ali-
cuius eorum vitæ series replicatur, sed quis
cui successerit, cuius meriti fuerit, quot annis
Ecclesiam rexerit, breuiter etiam annotatum.
Huius verò sacri ac pretiosissimi viri Liborij
etiam transitus, ex hac valle lacrymarum
ad societatem semper verè beateque gauden-
tium ciuium supernorum, quo contigerit or-
dine, latiùs indicatur. Extant & aliæ de eius
ortu & vitâ litteræ strictim exaratae. *De his ite-
rum cap. 5. n. 18.* Tradunt quoque litteræ supe-
riùs memoratae, multa quidem S. Liborium
in hac vitâ fecisse miracula, sed multò plura
postmodùm ad sepulchrum eius fuisse diui-
nitus ostensa, licet ob multitudinem suam no-
minatim expressa non sint.

*ex MSS. hic
edita:*

7. *Primo igitur loco Vitam breuem damus ex
veteri ms. Legédario Ecclesiæ Cenomanensis.
Deinde aliam ex vetusto item ms. de Vitis Epi-
scoporum Cenomanensium, in Thesauro
eiusdem Ecclesiæ recondito; cui Vitæ hic est titu-
lus: Gesta Domni Liborij Cenomanicæ vrbis
Episcopi, qui fuit temporibus Constantini &
Valentiniani Imperatorum. Tertia descripta est
è libro manu exarato Ioannis Morelli Canonici
Ceno-*

Cenomanensis, in quem Vitas Episcoporum Cenomanensium anno 1572. retulit. Ea ex prioribus duabus contexta; ab ipsone Morello, an potius ab antiquiore alio, haud nobis compertum. Hanc certe, à Petro Viello Gallicè versam, edidit Renatus Benedictus, vt iam monuimus.

8. Dein subiiciemus prolixiorem aliam Vitam grauitè & bonâ fide conscriptam, vt censet, alia maior, qui primus eam edidit, Surius, Molanus quoque & Galefinius. Auctor Saxonem, id est, Westphalum, se fatetur l. 2. cap. 2. n. 7. De gente nostrâ, hoc est, Saxonicâ, inquit. Et cap. 8. n. 37. & maxime Saxones nostri. Ex lib. 1. cap. 5. n. 18. conijcere quopiam licet Canonicum fortassis Ecclesiæ Paderbornensis fuisse: Quod nos facillè, inquit, credimus, ex his quæ oculis nostris videre meruimus postquam ad nos sacrum translatum est corpus. Quando eam scripserit Vitam ac Translationem, inde est manifestum, quòd Bisoni, quarto Paderbornensi Episcopo, eam dicârît, vt patet lib. 2. cap. 1. n. 1. Biso autem quando sederit, ita statui potest; B. Hathumarus obiit anno 815, aut 816. vt infra patebit: Baduradus sedisse dicitur annis ante annos 48. Ei ergo an. 863. vel sequenti successit Luitharius, qui an. 865. vt 3. Februarij ex Vitâ S. Anscharij, & 4. ex S. Remberti perspicere est, ipsum S. Rembertum Archiepiscopum consecrauit. Luithario annos 26. tribuunt Gobelinus Persona, Auctor Vitæ S. Meinwerci 5. Iunij, alijsq. Verùm ij B. Hathumarum mortuum ponunt an. 804. mendosè. Luithario Biso successit, cui Vita

8 VITA S. LIBORII PATRONI

dicata, tempore Arnulphi Imp. qui an. Christi 900. imperij 13. obiit. Auctorem hunc ita citat, eiusq. etatem indicat Gobelinus cap. 38. Ad hunc locum (Paderbornam) Karolus sæpè diuertit; quoniam, vt scribit quidam, qui postea in eodem loco, tempore Arnulphi Regis vitam duxit religiosam, hic locus viris omni nobilitate generis animiq.ue semper insignibus abundabat. aliâque subdit, quæ hic Auctor habet lib. 2. cap. 2. n. 4. Vnde verò quæ litteris mandauit, ipse acceperit, indicat lib. 2. cap. 3. n. 10. Clericorum verò, quibus id negotij commendatum est, præcipuus erat quidam Presbyter, Ido cognomine, qui omnem suæ profectiois historiam, & signa quæ in eâ diuinitus ostensa perspexerat, partim viuâ voce intimata, partim litteris breuiter annotata, ad nostram fecit venire notitiam. Hunc Anonymi Auctoris insignem Commentarium accepimus ex ms. codice monasterij Corfendonceni Canonicorum regularium in Brabantiâ, contulimûsque cum Suriij & aliâ posteriùs adornatâ Paderbornæ nuper, ad alterius codicis fidem, editione.

Paderbor-
347

alia alibi
Vita.

9. *Ex hac breuiatam S. Liborij Vitam è Bodocensis in Westphaliâ cœnobij manu exarato Passionali nobis descripsit Ioannes Gamanus noster: quæ eadem, vnâ cum Translatione extat in 2. parte Legendæ anno 1483. Colonia, dein 1485. Louanij excusâ. Succinctè S. Liborij Vitam è Surio expressere Franciscus Haræus, & Zacharias Lippelous, atque in Gallicano Marty-*

Martyrologio ad 23. Iulij Andreas Saussaius.
Fufius de eo agit in Gallicâ Episcoporum Ceno-
manenfium Historiâ, Antonius Coruafferius
Curtellius Cenomanus, infigni vir eruditione
& iudicio.

§. III. S. LIBORII *Translatio.*

IO. DOCTOR Gobelinus Persona Decanus
 Biffeldenfis & Officialis Paderbor-
 nenfis, qui ante 240. annos scribebat, in Cosmo-
 dromio, *atate 6. cap. 41. de S. Liborij Transla-* *Translatio*
tione ista habet : Anno imperij Ludeuici *reliquiarũ*
 XXIV. translatus est S. Liborius de ciuitate *eius an. 836.*
 Cenomanicâ Galliæ, in quâ quondam ipse *facta;*
 fuerat Episcopus, ad Paderbornam Westpha-
 liæ; Aldrico Cenomanensem & Badurado
 Paderbornensem regentibus Ecclesias. Hic
 Aldricus fuit accusatus apud Gregorium Pa-
 pam IV. vt habetur 2. quæst. 6. *Decreto nostro.* Et
 quidam Clericus Ecclesiæ Paderbornenfis,
 Ido nomine, conscripsit miracula, quæ vidit
 in Translatione S. Liborij, & habentur scripta *ab oculatis*
 in Ecclesiâ Paderbornensi supradictâ. Et Er- *testibus da-*
 conradus Diaconus Ecclesiæ Cenomanenfis *scripta,*
 scribit eadem miracula, prout ea se vidisse te-
 statur: & ipse scribit, quòd Legati Episcopi
 Baduradi, pro Reliquiarum sanctarum rece-
 ptione missi Cenomannicam, principales fue-
 runt, Folodagus Aduocatus Episcopi Badu- *per Legatos*
 radi, Meinulphus Archidiaconus, Adelbertus *curata,*

A 5

Presby-

IO VITA S. LIBORII PATRONI

Presbyter, Aldricus Diaconus, & Drudwinus Subdiaconus: & quòd Meinulphus in Ecclesiâ S. Vincentij Cenomanensi vouit monasterium sanctimonialium fundare in honorem B. Mariæ & S. Liborij, in loco qui dicitur Bodicon.

*miraculis
illustrata:*

II. *Eadem tradit Krantzius, Metropolis lib. I. cap. 28. qui Folodigium vocat, quem Gobelinus Folodagum; Erconredum, quem hic Erconradum. Addit Baduradum, quòd mirâ deuotione in Sanctum Dei Liborium ferueret, eius reliquias petiisse; Aldricum, siue quòd meritis esset præuentus à Badurado, siue quòd minoris eas fieri in prouinciâ cerne-
ret, protinus annuisse. quas causas neque ex Gobelino, neque ex Historiâ Translationis à coetaneo scriptâ, accepit Krantzius. Postremò hæc adiicit: Celebris est memoria eius vsque hodie in Ecclesiâ Paderburnensi; quod crebra in populum beneficia contestantur ac merentur. Ideò autem S. Meinulphum votum ait fundandi monasterij nuncupasse, vt prosperare dignaretur Deus legationem eorum. In Vitâ S. Meinulphi, quam v. Octobris dabimus, nulla huius voti ab eo apud Cenomanos nuncupati mentio fit: vt vel inde conijcere liceat, eam Vitam à Gobelino Personâ non esse conscriptam, quod tamen Surius in manuscripto codice se reperisse scribit.*

*ca eleuata
28. April.*

12. *Consignata est non vno die in Martyrologiis huius Trâslationis memoria. Nam xxviii. Aprilis ita habes verus Kalédarium Ecclesiæ Paderbor-
nensis:*

nenfis: Inuentio corporis S. Liborij. *Antiquum item Breuiarium typis excusum*: Translatio S. Liborij. Plenum officium. ms. Florarium: Floriani Martyris Translatio, & Liborij Episcopi & Confess. *Colitur S. Florianus iv. Maij. Vetus Martyrol. Coloniae editum an. 1490. Cenomanis Translatio S. Liborij Ep. & Conf. in Paderbornam. At Carthusiani Colon. in Addit. ad Vsuard. Apud Paderbornam Translatio S. Liborij Episcopi Cenomanensis & Conf. Canisius denique; Item Padelbornæ eleuatio S. Liborij Episc. Cenomanensis in Galliâ, & Confessoris, de quo pleniùs xxiii. Iulij. Eo igitur die leuati de mausoleo sacri artus, vt loquitur coætaneus scriptor. Nam ad urbem Cenomanicam quinto Kalendarum Maiarum die venêre Legati Paderbornensis Antistitis, vt habet ms. Corfendoncanum; non quarto, vt libri editi. Sequenti die facta eleuatio est. Kalendis* *Cenomanis euectæ 1.*

13. Tandem die quinto Kalendarum Iuniarum, quo tunc sacra Pentecostes solemnitas agebatur, ad desideratam diu Paderbornensem Ecclesiam peruenerunt. *Consentiunt inuicem hi chronologici characteres: Annus Christi 836. Indictio 14. dies Pentecostes 28. Maij, cum Pascha fuisset 16. Aprilis. Annus verò Ludouici Pij Imp. 24. non à morte Caroli Magni Patris, quæ contigit an. 814. duci debet, sed ab anno præcedenti, quo Augustus est iubente patre proclamatus. licet maior Vita, annum Ludouici ponat 23. nimirum* *Paderbornam allata 28. Maij.*

rùm à morte patris. Ad diem verò 28. Maij, siue
 v. Kal. Iunij, Carthusiani Colonienſes in Ad-
 dit. ad Vluard. iſta habent. Apud Paderbornam
 Tranſlatio S. Liborij Episc. Cenomanenſis &
 Conf. Conſentit Molanus. Florarium, & paulò
 aliter Martyrol. Colon. In Paderbornâ ad-
 uentus S. Liborij Ep. & Conf. Caniſius eodem
 die: Item Paderbornæ Tranſlatio S. Liborij
 Episcopi Cenomanenſis & Confessoris: quæ
 Tranſlatio magnis miraculis diuinitus illu-
 ſtrata, & certis eximia ſanctitatis argumentis;
 cùm corpus eius ab Cenomanorum vrbe Pa-
 delbornam deuectum eſt à ſecundo Padel-
 bornenſi Episcopo Badurano. De eo pluri-
 bus 23. Iulij. Andreas Sauſſainus in Martyrol.
 Gallicano, ita ſcribit: Eodem die Tranſlatio
 S. Liborij Episcopi Cenomanenſis, quando
 ſacrum eius corpus Paderbornam delatum
 eſt: in quâ auectione multa ſigna, quæ reful-
 ſère, ſanctitatis eius & gloriæ certiffima ar-
 gumenta exhibuère.

*Historia
 Translat.
 per ſcripſo-
 rem Saxo-
 nem, non ta-
 men Idonè;*

14. Tranſlationis Historiam, & miracula
 in eâ facta, Ido Presbyter partim viuâ voce
 intimata, partim litteris breuiter annotata, ad
 viri religioſi, qui Vitam S. Liborij, vt dictum antè,
 conſcripſit, fecit notitiam peruenire. Non arbi-
 tramur ſcriptum illud Idonis extare; nedum illud
 ipſum eſſe, quod hîc damus: id Baronium existi-
 maſſe, perperam aſſeruit, qui tertiam Surij editio-
 nem adornauit. Diſertè ita ſcribit Baronius ad an.
 836. n. 12. Ab eo (Idone) qui accepit, ſiue ſcri-
 ptis

ptis, siue viua voce tradita, simul iungens, in dicto de eius Translatione libello contexit.

15. *An extet, quam Erconradus Cenomanensis Diaconus conscripisse Translationis Historiam traditur, cum miraculis à se visis, haud scimus. Breuiore nacti sumus ex veteri Legendario Ecclesie Cenomanensis, quam ferè sequitur Coruasserius. Ea tamen non videtur ab oculato teste scripta, cum ipsum Baduradum (quem Baduratum vocat) Cenomanos eà causà profectum tradat, quod alter scriptor planè exactissimus negat. Ideò hallucinatus fortasse est Auctor ille, quòd cum audisset Eleuationi reliquiarum duos adfuisse Episcopos, crediderit alterum fuisse Baduradum, qui David erat S. Aldrici Coepiscopus. Neque is Baduradi Legatorum nomina producit, ab Erconrado tamen olim expressa, si Gobelino Krantzioque fides.*

*Et per Cē-
nomanum,
non Ercon-
radum.*

16. *Meminit huius Translationis Wernerus Rolevinckius lib. 3. de situ & moribus Westphalorum cap. 8. his verbis: Benedictus quoque Badueradus, secundus Episcopus Paderbornensis, diuinà reuelatione confortatus, solenniter transtulit corpora SS. Liborij, Panacij, Turibij, Gundanisoli, Episcoporum Cenomanicæ ciuitatis, ad suam Ecclesiam cum multà glorià miraculorum. Et sanè breuior Translationis Historia num. 5. multas aliorum Sanctorum reliquias, vnà cum S. Liborij corpore, Paderbornensibus à S. Aldrico datas tradit. Ac verò, ut alter Auctor cap. 4. nu. 12. testatur,*

*Reliquiis
vnà allata
SS. Panacij,
Thuribij,
Gundanisoli
Epp.*

itur,

zur, erant in eodem loco aliorum quoque membra Sanctorum, in sarcophagis honestè reconditorum, maximè Episcoporum ciuitatis illius. Ex ijs fortasse particulas sanctus Antistes Legatis donauit: nam si corpora integra, non id siluissent scriptores. Die xxv. Iulij Cenomanis S. Iuliani Translatio celebratur: at trium illorum consignata pridie in Martyrologijs memoria. Ita enim habent Carthusiani Colonenses in Addit. ad Vsuard. & vetus Martyrol. Coloniae editum an. 1490. Cenomannis depositio SS. Pauacij, Turribij, & Gundanisoli, Episcoporum præfatæ vrbis & Confessorum. At ms. Florariû SS. In Paderbornâ depositio sanctorum Episcoporum & Confessorum Cenomanensium, Panarij, Turribij & Gundanisoli. Agitur S. Thuribij natalis xvi. Aprilis, S. Pauacij xxiv. Iulij, vbi fusiùs de eorum rebus gestis. At Gundanisolus in Catalogis Episcoporum Cenoman. apud Claudium Robertum, Ioannem Chenu, Antonium Coruasserium, notus non est, neque in Saussaij Martyrol. Gallicano.

& S. Valerini.

17. Idem, qui suprâ citatus, Gobelinus in Chronicâ Paderbornensis diœcesis cap. 9. iisdem ferè verbis quibus in Cosmodromio, huius Translationis meminit, sed S. Valerinum addit, alibi planè ignotum: Anno, inquit, Ludouici Pij xxiii. translatus est S. Liborius, & S. Valerinus de ciuitate Cenomanicâ Gallia, &c.

§.IV. *Fraternitas Ecclesiarum Cenomanica & Paderbornensis.*

18 **S**pectat illud quoque ad S. Liborij honorem, quod inter Ecclesias Paderbornensem ac Cenomanensem sacrum fœdus ictum est perennis amicitia, sub communis Patroni tutelâ, auspicioque, ut utrimque publicarum precum, atque efficacia ad Diuina dona promerenda, qua in omni inest virtutum Christianarum exercitatione, communio esset. Eam tunc à S. Aldrico sancitam societatem, siue, ut vulgò appellant, fraternitatem, ita Paderbornensis historicus indicat c. 5. n. 24. Dehinc inter vtriusque Ecclesiæ, Cenomanicæ videlicet & præfatæ Paderbornensis, congregationes, firmatâ caritate perpetuæ fraternitatis, ad patriam eis redeundi licentiam dedit. Qualis ab exordio per quatuor secula, & ultra, congregatio Paderbornensis extiterit, coniecti ex Gobelini verbis potest, qui cap. 64. de Bernardo IV. Episcopo XXI. qui circa an. 1227. Episcopatum adeptus, 28. annis tenuit, ita scribit: Sub isto Bernardo in Ecclesiâ Paderbornensi adhuc regularis, huc obseruantia regularis inter Canonicos eiusdem Ecclesiæ viguit: & sub eo immutatio facta videtur de regulari obseruantia ad statum Canonicorum secularium. Idem habet in Chronicâ ms. Ecclesiæ Paderbornensis, ubi Bernardum tradit solùm 18. annis sedisse. De eadem fraternitate scriptor Cenomanenses, tradit:

*Fraternitas
inter Canonicos
Paderbornenses*

tunc regulares,

& Cenomanenses,

tradit:

tradit: Sanctæ fraternitatis fœdus inuicem percutiunt, & sub sacro osculo suarum orationum suffragia communicant.

*renouata
an. 1205.*

19. *Sub Bernardo III. Episcopo (qui Ottonis IV. Imp. anno 6. Christi 1203. aut 1204. Bernardo II. successit, rexitq; eam Ecclesiam annis 19. vti idem Gobelinus tradit) Canonici Paderbornenses Cenomanos rogarunt, vt fœdus illud fraternitatis secum olim initum confirmarent, missâ iis Historiâ Translationis S. Liborij, & commemoratis Ecclesiæ suæ initijs, quæ allato isthuc sancti Præsulis corpore constabilia fuerint. Ipsorum epistolam non vidimus: vulgatum nuper, cum S. Liborij Vitâ, Cenomanorum Responsum, hic visum est dare. Ex eo fit manifestum, quibus in rebus sita illa fraternitas esset: nimirum vt feruor mutuæ caritatis de igne sancti Spiritus olim accensus, quotidie conualesceret, flagraret ardentius & ignesceret; vt seruantes inuicem vnitatem Spiritus in vinculo pacis & fraternæ dilectionis, vnâ sanctam communionem, prout fieri posset, & remp. haberent, consilij, auxiliij, substantiæ, voluntatis. Epistola Cenomanensium ita habet:*

de eâ Cenomanensium epistola.

20. Reuerendis in Christo Dominis, suis carissimis Fratribus & amicis, Dei gratiâ, Præposito & Decano & Capitulo maioris Ecclesiæ Paderbornensis, N. Decanus indignus, & Capitulum Cenoman. salutem in Domino, & sinceram cum deuotis orationibus & obsequijs caritatem. Summo Patri Deo, & eius
Vni-

Vnigenito cum Spiritu principali, honor & *monens, Deo*
 gloria & gratiarum actio pleniùs referatur, *tribuenda*
 cuius Vnigenitus plenus gratiæ & veritatis *incrementa*
 apparuit Matri nostræ Ecclesiæ primitiuæ: & *Ecclesiæ*
 de plenitudine eius, quam fons vitæ in plu-
 rimas deriuauit areolas, qui fueramus priùs
 steriles, fœcūdanti simul nunc tam loco quàm
 animo fideles, accepimus vniuersi. Hoc certè
 nascentis Ecclesiæ rudimenta poscebant, vt
 granum sinapis in arborem magnam surge-
 ret; & fermentum mulieris in tribus farinæ
 satis absconditum nouam conspersionem al-
 tiùs eleuaret. Sic granum frumenti mortuum
 fœnerauit. Sic Ioseph Ægyptum nobili Israë-
 litarum semine augmentauit. Quando sa-
 pientia Dei humanitus corporata radificauit
 in populo honorificato, & in electis populis
 Christianis mittens radices, vineam suam no-
 uis agricolis tradidit, & non iam labruscas à
 parricidis, sed boues Cypri à fidelibus acce-
 pit custodibus, & ex eis bibit vinum dignum
 Dilecto, labiis & dentibus ruminandum. Ex
 tunc verè vineæ florentes dederunt odorem
 suum. Sed quæ est ista speciosa inter alias, spi-
 rans ad nos odorem suauitatis? Ecce odor
 eius, sicut odor agri pleni, quem benedixit
 Dominus. Quænam, inquam, est ista tam pru-
 dens inter filias, suo tam humilis, nostro tam
 sublimis iudicio? Quomodò tam prudenter
 primordia sua meminit, & singula recolit in-
 crementa? Etiam quando erat paruula &

B

vbera

vbera nondum habens, & cum stillarent montes dulcedinem, & colles fluerent lac & mel, tam diu lactabatur, donec vidit sterilem habitare in domo matrem filiorum lætantes. Sic carissima soror nostra, à primis exorsa cunabulis, ordine progreditur: & primò vnitas cordis & animæ in multitudine credentium, & rerum omnium communitas recensetur, quando sub Apostolico duodenario, septenario Leuitico ministrante, illa prior Christiana fraternitas linguâ & manu, alternis panibus, pascabatur. Cuius siquidem de medio caritatis fulgur egrediens, & scintillæ quasi æris candentis, simili zelo plurimas Ecclesias accenderunt: & sic est inter eas insolubilis germanitas confirmata, vt vnanimes passionum & consolationum participes permanerent, siue locali confinio contiguæ, siue spatiosis terrarum tractibus separata.

21. Sic prudentissima soror nostra Paderbornensis Ecclesia, stylo altiloquo & continuato sermone, matris suæ primitiuæ Ecclesiæ statum feliciorum commemorat, vt sororem commoneat, vt corda patrum in filios conuertat; vt, quod consuevit facere, ipsa doceat, quasi vtens voce & vice veræ lucis, quæ illuminat omnem hominem, dicat: Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi vt ardeat? Est reuerà sororis nostræ humilitas multis laudibus prosequenda, quæ suos ita dissimulat titulos, ita à se excelsa abstulit, quæ præco-

*indicant, q̄
Canonicos
Paderbornenses
patris sue
conuersione
humiliter
commemorata,*

Ioan. 1. 9.

Luc. 12. 49.

præconia sua alienis adscribat; & aliena incommoda suis excusat commodis & abnubit, vt illud sibi competeret: Laudet te alienus *Prou. 27. 2.*
 & non os tuum. & alterum non deesset: Iustificata magna similiter & pusillum. Vos reuerà, Patres Paderbornenses, magni estis vno & eodem pignore, nos pusilli. Vos honore nostro Diuinitas dignata est, quo forsitan fuimus nos indigni. Nostro vos estis deaurati *pro corpore*
 thesauro, nos verò, transmigrante ad vos glorioso Confessore nostro & Episcopo Liborio, quasi luce aureâ, sumus forsitan obscurati. *S. Liborij*
 Verumtamen per diuinam gratiam nostræ Cenomanensi Ecclesiæ id solamnis est relictum, vt inclytum Confessorem Liborium & nostrum prædicare semper debeamus & vestrum. In nobis cœpit, sed vos ipse perfecit. Nos sanctificauit in terris, vobis cælestis iam præsidet. Nobis ad tempus est datus, vobis sine tempore destinatus. Nos corporali præsentia destituit: sed vtrisque numquàm deerit dono beneficij spiritualis. Quid igitur faciemus forori nostræ die isto, quando alloquenda est? Summum Patrem, à quo cœpimus, à *Cenomanensibus ac-*
 cum timore & reuerentiâ filiali pariter colaudemus in B. Liborij meritis gloriosis, cuius *cepto,*
 sacratissimum corpus, Cenom. Ecclesiâ concedente, posteaquàm Paderbornensis foror *ad stabili-*
 nostra carissima sibi meruit, spiritualis effecta *mentum*
 est, & Saxonica circa id locorum durities *fidei,*
 emollita. Hiems infidelitatis transijt: imber

persecutionis abiit & recessit: flores virtutum
& miraculorum apparuerunt, & vox turturis
audita est in terrâ illâ: maximè quando vir-
tus mirifica eximij Confessoris astruxit, quid-
quid fides Christiani dogmatis allegauit. Vo-
bis igitur, Paderbornenses, honor iste præci-
pius, & peculiaris gloria consecratur, qui Pa-
trem nostrum tanto celebratis honore, stu-
dio colitis, affectu intimo complectimini, vt
Cant. 3. 4. dicatis: Inueni, quem desiderabat anima mea;
tenui illum, nec dimittam. Cedit etiam ad cu-
gratias egis- mulum laudis vestræ, quod pro pignore tan-
to, cum vobis plurimas debeamus humiles
gratias, nobis soluitis affectum, propensius
exhibetis & offertis obsequium; nec verbis
ostendi, sed rei executione flagitatis aliquan-
do exhiberi.

22. Epistolaris continentia deinceps, quod
nos valdè audire delectat, annexuit, prosperè
permanere, nec fuisse translata Sedem ve-
stræ Cathedralis Ecclesiæ, de quo rumor le-
uis nobis quæstionem mouerat & conque-
stum. Quo iam vestrâ assertione destructo, au-
ditui nostro dedistis gaudium & lætitiâ in
laudibus Saluatoris. Ad extremum verò quasi
fimbrijs aureis vestræ epistolæ iam ponendis,
acceptabiles & honestæ petitiones vestræ
quod sint apud Dominum innotescunt. Nihil
enim aliud quàm quod animarum saluti, &
honoris Diuino inferuiat, postulant: intendunt
vt feruor mutuae caritatis, de igne sancti Spi-
ritus

ac petiisse
confirmari
fœdus fra-
ternitatis,

ritus olim accensus, quotidie conualefcatur, flagret ardentius & ignefcat: vt feruantes mutuo vnitatem Spiritus in vinculo pacis & fraternę dilectionis, vnam sanctam communionem, prout fieri poterit, & rem publicam habeamus, consilij, auxiliij, substantiæ, voluntatis. Insuper & epistolam vestram, cui sicut magistræ & domine hæc nostra humilis ancillatur, & librum vestrum de Trāslatione eximij Liborij, in nostris memoriter reponamus archiuis. Tertio & ultimo instantius & obnixius supplicatis: vt natalitium diem magni Patris nostri Liborij & Patroni solenni cantu & cultu celebriter illustremus.

23. Quibus siquidem postulatis gratissimo & libentissimo concurrentes assensu, gratias etiam vobis subijcimus pleniores, deuotissimo vobis animo respondentes, quod aqua nullæ nostram erga vos poterunt extinguere caritatem, nec flumina obruent eam, quam Deus verus stabiliat supra petram. Vestram verò epistolam, vel sanctissimi libellum Liborij, nulla delebit obliuio, nec oblitterabit antiquitas; sed in domo Domini, & apud nostros posteros permanebunt. Et iustus Liborius, qui apud nos floruit, Domino largiente, cultu ampliore florebit, & multiplicabitur in domo Domini beatissimi Apostoli Iuliani. Cui scilicet quartus gloriosus successit Liborius, quibus alijs, viris quoque Apostolicis, intermedijs, Thuribio Archipresbytero, & Pauacio

*mittuntq̄
Vitam S.
Iuliani,*

*Et rogant ut
Paderbor-
nenses eum
publicè ve-
nerentur,*

Archidiacono, Cenomanensi Cathedræ per ordinẽ præstitus. Hic enim Iulianus primus Cenomanorum Apostolus, velut Abraham Patriarcha, pater sequentium Præsulũ & Cenomanensium gentium in Christo, quadam functus auctoritate Apostolicã, vsque in hodiernum diem exitit & existit missus, comitantibus illis, à B. Clemente Petri Apostoli successore. Vnde fraternitati vestræ humiliter supplicat Cenomanensis Ecclesia, soror vestra, quatenus librum de vitã ipsius eleganter exaratum, reuerenter & memoriter apud vos in perpetuum habeatis; & Apostoli nostri beatissimi Iuliani natalitium diem, sexto Kalendas Februarij, solenniter celebretis: vt qui clarus signis & miraculis regno Franciæ suffragatur, suæ quodammodò Paderbornensi Ecclesiæ & populis Saxonix (sicut per ipsum & propter ipsum facere magna potes est Dominus) abundantius suffragetur. Nosque & vos, suffulti tantis intercessoribus vtrique Ecclesiæ combinatis, Diuino munere geminato eorum suffragio, vtramque stolam possimus facilius à Domino consequi in tempore retributionis, Amen. Valet in Domino, & manete in dilectione nostrã. Data anno Domini millesimo ducentesimo quinto, pridie Kalendas Octobris.

24. *Hactenus epistola. Regebat tunc Cenomanicam Ecclesiam Hamelinus Episcopus, qui imminentis belli ac direptionis metu, anno 1201.*
corpus

corpus S. Iuliani Episcopi Castellum-Dunum
 transtulit, validam urbem & operibus & situ edito,
 vt nomen ipsum indicat: nam (vt ad 1. Februarij
 monuimus, antea à Duchefnio, Catellio alijsq;
 obseruatum) quarumcumq; vrbiu nominibus Du-
 num vox addita, quod montem sonat aut collem, ea
 alto loco posita fuerunt. Hamelinus porrò biennio
 post, sopitis iam tumultibus, Cenomanos venera-
 bile depositum reuexit, solenni pompâ, multis mira-
 culis decoratâ, vti auctor est Antonius Coruasse- *recens mi-*
 rius. Ideò fortassis Canonici Cenomanenses *raculis illu-*
 biennio post, recenti adhuc memoriâ, illius publicam *stratum;*
 venerationem suasere Paderbornensibus.

25. Excitati hac adhortatione, fraternitatîq;
 fiducia Paderbornenses, post annos octo & tri-
 ginta aliquas ipsius quoque S. Iuliani reliquias pe-
 tere ausi, alijs sepè negatas, à B. Gaufreddo II. Episc.
 (de quo III. Augusti agemus) & Capitulo Ce-
 nomanensi obtinuere. propter eam, quam diximus,
 fraternitatem, ita testantibus Cenomanis in
 epistolâ, quam 27. Ianuarij ad Vitam S. Iuliani *cuius postea*
 publicauimus: Nec tamen, inquit, alienari du- *is misere re-*
 cimus, quod per venerabilem virum, Domi- *liquias;*
 num videlicet Suederum Canonicum ve-
 strum & fratrem nostrum, de supradictis re-
 liquijs vestræ mittimus Ecclesiæ, quam pro-
 priam reputamus. Meminere in eadem epistolâ
 sapius illius antiquæ fraternitatis: Eò quòd vos,
 inquit, Societatis nostræ nō immemores nos
 per litteras & nuntium visitastis. ac deinde: ve-
 stræ namque & nostræ Ecclesiæ fraternitatis

24 VITA S. LIBORII PATRONI
vnitatem, quam deuotis brachijs amplexa-
mur, desiderio desideramus perpetuo, mu-
tuoque ac irrefragabiliter obseruari.

*similem in-
eunt socie-
tatem cum
Andega-
uensibus
an. 1256.*

26. *Eiusdem societatis meminit vetus Regi-
strum Ecclesiæ Cenomanensis, in quo hæc ha-
bentur:* Initum est fœdus, seu societas, inter
Cenomanensem & Andegauensem Eccle-
sias, Theobaldo Luxemburgio Episcopo Ce-
nomanensi, Sixto IV. Pontifice Maximo, Fri-
derico III. Austrio Imperatore Romano, &
Ludouico XI. Francorum Rege: vt patet ex
litteris de die decimâ tertiâ mensis Aprilis
post Pascha, anno Domini millesimo qua-
dringentesimo secundo. Quæ quidem socie-
tas inter easdem Ecclesias iam antè inita fue-
rat, vt videre est in antiquis diplomatibus,
quæ habentur in libro albo, anno scilicet Do-
mini 1256. Similis societas est cum Ecclesiâ
Patrobrunensi in Saxonîâ, quam inierunt
DD. Aldricus Cenomanensis & Baduradus
Patrobrunensis Episcopi anno Domini 836.
Ludouico Pio Imp.

*ac renouant
an. 1472.* 27. *Hæc ibi. Apographum ad nos missum habe-
bat, litteras de eâ cum Andegauenibus societa-
te exaratas fuisse anno millesimo quadringen-
tesimo secundo, quod cum ceteris non congruit:
restituendum millesimo quadringentesimo se-
ptuagesimo secundo. Nam Sixtus IV. an. 1471.
9. Aug Pontifex creatus est, anno Friderici III.
32. Ludouici XI. Gallix Regis 11. Theobaldus
anno circiter 1468. factus Episcopus, obiit Kalen-
dis*

dis Septembris an. 1477. Erat tunc Andega-
uentis Episcopus, cùm illa renouata societas est,
Ioannes de Bellâ-valle, vt videre est apud Clau-
dium Robertum. Cùm verò primùm facta fuit
an. 1256. Ecclesiam Cenomanensem post B.
Gaufredum gubernabat Guilielmus Rolan-
dus; Michaël Auis Andegauensem.

§.V. S. LIBORIYS *calculo laborantium*
Patronus.

28. **Q**Vâ religione atque alacritate populorum
inuectus Paderbornam Liborius est,
eadem deinceps palàm ac priuatim honoratus, voca-
tusq; in vota. Neque spem deuota sibi gentis, accola-
rumq; pietatem destituit, quin Numini ea sibiq;
probari frequentibus miraculis testaretur. Eidem
facit Auctor antiquus, qui Vitæ illius lib. 1. c. 5.
num. 18. cùm multa Cenomanis ad eius sepul-
chrum edita dici prodigia retulisset, ista adijcit:
Quod nos facilè credimus, ex his quæ oculis
nostris videre meruimus, postquam ad nos
translatum est corpus. At lib. 2. c. 9. n. 40. Cum
tali honore, inquit, sacratissimum corpus in
Ecclesiam delatum; & in loco in quo hacten-
us requiescit, collocatum est. Vbi quantis
postmodum miraculis effulserit, quanta sani-
tatum dona præstiterit, alibi dicenda refer-
uamus.

*Miracula
Paderbornæ
facta,*

29. An ea alio deinde libello sit complexus, aliùsve
post ipsum, nobis haud constat. Sed cùm ciuitas Pa-

derbornensis, *vt in Vitâ S. Meinwerci Episc. v. Junij memoratur, anno Christi 1000. Ottonis III. 17. Indict. 13. incendio vastata sit, quo & nobile principalis Ecclesiæ Monasterium, præcipui operis & decoris, à Karolo Magno fundatum, à beatæ verò memoriæ Badurado Episcopo consummatum, & xiv. Calendas Nouemb. dedicatum, cum libris, priuilegijs plenarijs, alijsque Ecclesiæ ornamentis conflagrauit; facile euenire potuit, vt ea quoque miracula, si mandata litteris erant, perirent. Quæ verò postea contigere, vel omnino scripta non sunt, vel per-*
recentiora: *dita, vel vsquam ignorabilibus scrinijs abdita. Nam Albertus Krantzius Decanus Hamburgensis, qui 600. post scriptorem illum annis vixit, Metropolis lib. I. cap. 28. vti supra §. 3. nu. II. diximus, testatur celebrem eius ad sua vsque tempora memoriam extitisse, quod crebra in populum beneficia contestantur, inquit, ac merentur.*

Liborij frequens ibi nomen:

30. Hinc clarum eo tractu Liborij nomen, quod quamplurimi gerunt, appellanturque Teutonicè Borris, aut ad blanditias, præsertim cum adhuc paruuli sunt, formâ diminutiua, Borrisker. Neque enim S. Borissus, Wlodomiri Magni Russorum Regis filius in ijs regionibus notus. Dicatum eius nomen in Collegio Societatis IESV Paderbornæ oratorium, siue sacellum est; atque sub Cathedralis basilicæ turri altare. Ad venerandas eius reliquias magna hominum confluit Paderbornam multitudo, tum aliàs per annum, tum præsertim quibus diebus ea per urbem circumferuntur, ac
 solennes

altaria ei dicata:

solennes habentur supplicationes. In his verò sup- ^{reliquia cir-}
plicationibus ante feretrum, cui eius reliquia- ^{cumlata,}
rum theca *imposita est*, cauda panonis ab Sa-
cerdotum aliquo gestatur. Cuius ritus, haud alibi
(quod quidem meminerimus) obseruati, assequi adhuc
causam non potuimus. Specie quadam magnifi- ^{ritu singu-}
centiæ, à maioribus vsurpatū coniectant sagaciores ^{lari,}
quidam: alij à quopiam euentu manasse. Neque causa
est, cur illud siue auitæ simplicitatis, siue celebris
olim facti, eatenus iam obliterati, monumentū ab-
rogetur. Fuere porro Reliquiæ S. Liborij antea in- ^{in eleganti}
clusæ intra capsam ex ære affabrè factam, tumbæ ^{capsâ,}
ferè specie, atque inauratam, ornatamq; circum à Coss. ge-
duodecim Apostolorū argenteis statuis. Eam ^{statâ:}
in supplicatione Consules aliique primarij è Se-
natu (vii hîc Antuerpiæ statuam Deiparæ) ge-
stare consueuerunt. Verùm nuper Lutheranâ discipli-
nâ deprauati, id onus, velut indecorum aut supersti-
tiosum, excussere; quibusdam viris pijs mala, quæ his
annis plurima vrbi euenere, palàm ominantibus. Eâ
autem tumbâ à Christiano Brunswicensi ab-
latâ ac laceratâ, vt infrâ dicemus, alia ex argento,
pretiosa & elegans restituta. Reliquiæ eius aliqua iam ^{Reliquiæ}
olim collegio S. Castoris apud Confluentes donata, ^{Confluentia.}
& ex Christophori Bravveri nostri libro xv. Anna-
lium Treuirensium patet, vbi anno MCCVIII. factam
eius basilicæ dedicationem refert, inq; Reliquiarum,
quæ in maiori altari continentur, catalogo, ista ha-
bet: De Sudario S. Thomæ Ep. & M. Cantua-
riensis, & S. Liborij Episcopi, & aliorum mul-
torum Sanctorum.

patrociniū
contra cal-
culi dolores:

id indicans
imago:

Wernerus
Archiepisc.
Mogunt. sa-
natus.

31. Nephriticis potissimum doloribus remedium, S. Liborij patrociniō, queritur. Quam ad rem S. Benedicti opem alij implorant, qui S. Henrico Imperatori in somnis calculi dolores, quibus cruciabatur, in perpetuum abstulit: alij S. Drogonis, cuius in Seburgo vico iuxta Valencenas corpus asseruatur. Celeberrimum, in huius curatione morbi, est S. Liborij nomen, ut infra pluribus patebit. Eam ob causam ita illius effingunt imaginem, ut pedum dextrā teneat, læuā librum, cui aliquot calculi superpositi.

32. Præsens S. Liborij auxilium expertus olim Wernerus Archiepiscopus Moguntinus, qui, ut scribit Serarius noster, ab anno 1260. ad 1284. sedit, atque auctor Germanis Principibus, Rudolphi Hasburgici ad Imperium euehendi fuit. De eo ista habet Gobelinus cap. 67. Eo tempore Wernerus Archiepiscopus Moguntinus visitans reliquias S. Liborij in Paderborn, meritis eiusdem Sancti, ibidem à calculo liberatus est, Vnde contulit, manus porrigentibus adiutrices ad reformationem ipsius Ecclesiæ Paderbornensis, de prouinciâ Maguntinâ existentibus, XL. dies indulgentiarum, anno MCCCLXXVII. Cæperitne primū ex eo tempore contra calculi molestias inuocari S. Liborius, quia eum veneratus leuamen senserat Wernerus; an quia iam antè subuenire eā aegritudine laborantibus soleret, ad illum deprecandum is accesserit, haud temerè decernimus.

33. Antiphona extat & precatio in vetustissimis

simis rituum sacrorum Breuarijs, quâ S. Liborij
 aduersus hæc mala auxilium exoratur. Eam censent ^{vetus ad}
 Paderbornenses ex Galliâ cum omni Ecclesia- ^{eam rem}
 stico, quo is colitur, officio, allatam; vt istic antea ^{oratio.}
 nephriticorum dolorum curatione celebrem ex-
 tuisse oporteat: cuius rei nulla apud Cornasse-
 rium mentio. Antiphona porro in antiquis tuis
 manu exaratis tum excusis libellis precum, ita re-
 fertur:

Ad S. Liborium Episcopum, à calculosis
 specialiter honorandum, Oratio.

Christi Præsul egregius
 Pro nobis hic Liborius
 Oret Deum altissimum;
 Ne pro culpâ peccaminum,
 Morbo vexemur calculi:
 Succurrant nobis Angeli,
 Et post vitæ certamina
 Ducant ad vera gaudia.

ψ. Ora pro nobis pie Pater Libori.

℞. Vt à calculi mereamur doloribus liberari.
 Collecta. Deus, qui B. Liborium, Pontificem
 tuum, aliâs innumeris gloriosum miraculis,
 speciali in medendis arenarum & calculi pas-
 sionibus priuilegio decorasti; præsta, quæsu-
 mus, vt ipsius meritis & intercessione, his
 alijsque malis eruti, gaudijs perfrui merea-
 mur æternis. Per Christum Dominum no-
 strum. *Variat nonnihil, quæ nuper cum eius ima-
 gine cusa est oratio. Nam Responsorium ita
 habet: Vt à calculi doloribus mereamur erui.*

Col-

Collecta verò: Deus; qui B. Liborium Pontificem alijs innumeris clarum miraculis, speciali in medendis vrinarum & calculi doloribus priuilegio decorasti; tribue, quæsumus, vt, eius meritis & intercessione, ita ab ijs & alijs malis eruamur, vt gaudijs perfrui mereamur æternis. Per Christum Dominum nostrum, Amen. *Breuior aliquantò Collecta, è vetusto Breuiatio Treuirensi, inferius recitatur in Historiâ secundæ Translationis, per Ioannem Carolum Erlewinium descripta.*

§. VI. *Capta à Christiano Brunsvicensi Paderborna: ablata S. LIBORII Reliquia.*

34. **N**emo Germanorum hæreticorum pro Frederici Comitis Palatini, & regno Bohemiæ, quod iniuste occuparat, & mox proprijs ditionibus exturbati, defensione, arma sumpsit turbulentiore, simulq; infelicioire conatu, quàm Christianus Frederici Ulrici Ducis Brunswicensis frater, episcopatus Halberstadiensis Administrator. Erat huic magnanima indoles, tam excelso digna genere; verùm eadem nimis facilis, aptaq; circumueniri, præsertim cum apud Batauos, sub quibus militaris artis tirocinium posuerat, altè Caluianorum præceptiones, & religionum ac iuris despicientiam imbibisset, vt iam tum apud hæreticam plebem, dictæ assuetam, Furiosus Episcopus audi-

Christianus Brunsvicensis pro Palatino exule met arma:

audiret: quod agnomen illi deinceps apud Belgas Germanosque adhasit.

35. Hic ergo anno Christi MDCXXI. equitum ac peditum non exiguas copias in VVestphaliâ ac vicinis locis collegit: salutatoque Mauritio Principe *terras Moguntini in-* Arausicano, fœderatarum Belgij prouincia- *guntini in-* rum Governatore, & consiliis ab eo (vt creditum *uadit:* fuit) acceptis; Octobri mense per Hassiam versùs Palatinatum contendit, Mansfeldio copiarum Palatini ductori opem laturus. In Archiepiscopi Moguntini ditiones primùm irrupit, captoque per fraudem Amœnoburgo oppido, latè cædes colonis, pagis ignes, vastitatem agris intulit; vt erat ipse temerarius, miles eius crudelis, & omnis ignarus discipline.

36. Verùm aduentante cum validâ manu An *repulsus,* holtio Comite, inde profugere coactus, retro in VVestphaliâ flexit: vbi Lipstadium, prodenti *VVestph-* bus Hispanicum presidium ciuibus, cepit, mox & *liam vastat:* Susatum. Tum per diœcesim Paderbornensem ac Monasteriensem latè rapinis ac cædibus grassatus, minora alia oppida & arces, ipsamque tandem Paderbornam occupauit, die xxix. Ianuarij anno *Paderbornâ captâ,* MDCXXII. tradentibus eam ciuium primoribus hereticis. Hic ille Iudæorum primùm bonis publicatis, ciuium etiam (quæ merces esse proditionum solet) à quibus in urbem erat admissus adscitusque, ades expilari à milite fuit. Tum in Cathedralem ba- *ecclesiam expilari* filicam ingressus, maiorum pretiosa donaria & ornamenta diripuit, ipsamque, cui S. Liborij inclusa ossa erant, captam, de quâ suprâ egimus. Hanc ille

ille complexus (an vt presentem Diuum irrideret, quemadmodum nonnulli tunc interpretabantur, an iuueniliter fortuna sua applaudens, non quero) fertur certè quidem salutasse, & quòd se tanto tempore expectasset, gratias egisse: eam deinde confregit, & nummos ex materiâ cudi iussit. Gaspar Ens aliq³ S. Liborij Scriptores, statuam S. Liborij ex solido auro direptam ab eo tradidère: quam Iulius Bellus in Laureâ Austriacâ, & Ioannes Petrus Lotichius Rer. Germanicarum lib. xi. pondo LXXX. pependisse asserunt: & hic quidem addit, Brunswicensem statuæ humero auulso, truncum reliquum curasse in monetam conflare. Quæ, Paderbornensibus ignorata, vnde illi acceperint, haud scio.

S. Liborij
capsam con-
fringit,

non sta-
tuam:

Patrum So-
cietatis IESV.
SV.

37. Ita Halberstadius, aut potiùs, qui eius facilitate abutebantur, nefarij eius commilitones, in res sacras; nec mitiùs in rerum sacrarum curatores defensoresq³, Ecclesiastici ordinis viros, furorem exercuerunt. Et Canonici quidem ingenti pecuniâ multati. Aduersus Patres Societatis IESV (quam hæretici, quippe ad ipsorum retegendas fraudes, ac flagitia reprimenda, datam à Deo militiam, præcipuè persequuntur) crudelitatem illi suam acuerant: quam ne totam effunderent, ipse fortassis potissimùm S. Liborius vrbis patronus, celeste certè auxilium, intercessit. Hermannus Bauingius, Collegij atque Academiæ, illic à Theodorico Furstenbergio Episcopo constituta, Rector, (qui etiamnum, dum hæc scribimus, in viuis est, optimus senex) gnarus qui hæreticorum furor, quàm ferale in sacros

sacros homines eorum odium esset, Theologiæ
Philosophiæque auditores & Professores, ali-
quot diebus antè, ad alia Societatis domicilia, va- aliqui antea
rijs portis vijsq; dimiserat, agrè quidem elapsos è ci- vrbe egressi,
uuum manibus, vrbis portas custodientium, & hanc
Duci prædam reseruare cupientium, beneuoli in il-
lum animi pignus. Ipsemet deinde Rector, suorum in viâ malè
consilio coactus, cum aliquot socijs, vrbe quoque ex- multatis
cessit. At non euasit prædonum, quos fugiebat, ma-
nus. Nam Saltzuffelæ, amico oppido, in Comitatu
Lippiensi, à Godscalco Herwinckelio Hal-
berstadij centurione captus, & coniuente hæ-
retico senatu, grandi lytro multatus; eo dein per
amicos præstito, per varia pericula, demum Mona-
sterium peruenit.

38. Haud paullo grauiora perpetienda fuere ijs,
qui Paderbornæ in collegio remanserant, apud
ipsum S. Liborij corpus: nam hoc ceteraq; Ecclē-
siæ maioris & aliarum spolia, in collegium no- alij domi
strum conuehi Halberstadius iusserat. Erant istic reperiti,
Sacerdotes aliquot senio doctrinâq; conspicui; ac
Fratrum Coadiutorum, qui externa opera ob- coquo exce-
eunt, vnus, artis culinariæ, pinsendiq; vnice peritus; pro,
quod ei collegioque saluti fuit: siquidem Hal-
berstadius eius operâ ingenioq; delectatus, colle-
gium ei (si fas est) donauit. Ceteri catenis vincti, carceri
Lipstadium abrepti ad dirum carcerē: vno dimisso mancipati,
cum publici commeatus litteris, vt multorum mil-
lium summam, vitæ captiuorum sociorum seruandæ,
flammisq; à collegio, scholis, templo arcendis
conquireret. Et corrogauit ille quidem religiosâ sim-
plici-

placitate daleros mille : quibus Lipstadium allatis, irritata potius illarum harpyiarum, quàm sedata est fames. Iterum ergo emissus, non sine presenti vita discrimine Monasterium venit : ubi varijs frustra tentatis, iussus est tandem à Rectore suo istic subsistere, quidquid in captiuos ac domum hostibus permittere visum Deo esset.

39. Et domus quidem, excussis fenestris, direptoq³ omni domestico instrumento, præter bibliothecam, que in cistas compacta, aduentu Catholici militis, *erumnisq³ macerati in castru:* abripi non potuit, seruata est : illi cum S. Liborij corpore per varia circumducti, tandem ad Hochstum oppidum, profligato Halberstadij exercitu, cum prædâ Ducis in Cesareanorum venerunt potestatem, fame, nuditate, squallore confecti, ac vermibus vndique obsiti, & Moguntiam dimissi sunt: cum prius victores lytri, quod ab ijs exigebatur, ius in se solenniter transtulissent, ad actionem hostium, si quæ aliquando intentaretur, elidendam ; ac dein id ipsis lytrum condonassent. Sed hæc quadrimestri post gesta. Nunc ad Ducem reuertamur.

40. Halberstadiani eo, quem diximus, successu elati, quæ iam in religiosos homines ac sacra per Westphaliam perpetrarant, publico symbolo insolens *insolens cæsa tunc moreta:* cæstrare, atque orbi, quo ea animo fecissent pateface-re voluere. Nummos enim cuderunt ex auro argentoque, insolenti planè & execratâ formâ : nam facie vnâ manus expressa erat, velut protensa è nubibus, strictum gladium vibrans, circum CHRISTIANI adscripto nomine: in auersâ parte feralis epigraphæ inerat: DEI AMICVS, MYSTARVM HOSTIS.

§. VII. Chri-

§.VII. *Christianus Brunsvvicensis aliq̄
sacrilegi puniti: recuperata
S. LIBORII reliquia.*

41. **V**Indicem superba crudelitas dexteram
Numinis prouocabat, quæ Duci paucis post
mensibus manum brachiumq̄, abstulit, mox & vi-
tam, ingenti aliquoties suorum clade, vt resipisceret,
admonito. Nam cum maiorem quam antè exerci-
tum conflasset, non magis auro emptum, quam spe
prædæ ac rapinarum illectum, in quo etiam No-
bilitas Anglicana ad 300. capitum numerum reper-
ta est; Ferdinandus Bauarus Elector Colo-
nienſis, idemque Paderbornenſis & Monaste-
riensis Episcopus, vt prædonem è suis ditionibus
maturè excuteret, Anholtium è Palatinatu cum
expedito milite euocauit, cui & copias suas aliquas
iunxit. Eò quoque ab Isabellâ Clarâ Eugeniâ
Catholici Regis amitâ, Belgicarum prouinciarum
Gubernatrice, missus cum delecto exercitu Henri-
cus Bergius. Sed hunc vt domum reuocaret Mau-
ritius, ne is vel Halberstadium fortassis opprime-
ret, vel precipites eius conatus moraretur, Henri-
cum Fredericum fratrem suum iussu cum ali-
quot equitum ac peditum millibus, Diliâ amne Lo-
uanium inter ac Mechliniam traiecto, prædas per
Brabantiam agere, ipsiq̄, adèò Bruxellæ terrorem
ostentare. Et processit vtrumque consilium: nam cum
plures pagos Nassouius incendisset, suos agresti præ-
dâ onustos, quarto die Bredam reduxit, quod & co-
pias aliunde è præſidiis Spinola, qui Bruxellæ tunc

erat, & ipsum è Westphaliâ Bergium reuocâ-
 rat. Illius tamen metu Gisekenæ obsidionem iam
 è Westphaliâ discedit: deseruerat Halberstadius: ac tunc Visurgi ad
 Hoxariam oppidum transmissio, minacibus ad Her-
 bipolensem Episcopum exaratis litteris, in Eichsfel-
 diam Moguntino subditam mouit, eamque dirum
 in modum populatus, in Fuldensis quoque Abbatis
 irrupit ditionem, è quâ ingentem pecunie summam
 exegit: inde ad Mœnum, clade, quam suprâ indi-
 cauimus, nobilitandum, peruenit.

Reliquias
 S. Liborij
 secum au-
 fert:

vincitur à
 Cordubâ &
 Tullio:

42. S. Liborij reliquias (quod mirum) secum
 perpetuò hætenus circumuexit: an ut de ijs veluti
 triumpharet homo sacrilegus, an Westphaliæ infe-
 riorisque Saxonia odia veritus, si vsquam abiiecisset,
 quod ipsorum maiores ante octingentos annos vnâ
 cum Christianâ religione susceperant à Gallis pi-
 gnus, an ut cuiusdam Catholico Principi, quod fecit,
 eas, gratiam sibi illius conciliaturus, donaret; an
 etiam, ut potius reor, quia aliquâ adhuc tangeretur
 religione, dubitatum à multis memini. Hochitto op-
 pido, ad dexteram Mœni amnis ripam sito, potitus
 cum esset, solitâ crudelitate in ciuium cade bacchari
 militem passus est, ac circumiacentes Moguntina di-
 tionis pagos & oppida pleraque flammis absumere.
 At dum Mœno pontem imponit, superueniunt Til-
 lius & Gonsaluus Corduba, iunctis Boicis &
 Hispanicis copiis, quibus non multò antè Durlachij
 Marchionis exercitum profligarant. Ausus, vel po-
 tius coactus, improuisò cum ijs concurrere Halber-
 stadius; victus, & castris oppidòque exutus, vix cum
 paucis millibus, quæ de tanto exercitu superfuerant,
 ceteris

ceteris vel hostili ferro, vel flumine haustis, ad Mansfeldium euasit, qui ei ad Darmstadium obuiam venit. Eò quoque S. Liborij reliquias, cum aliquâ argenteâ supellectile, secum traxit. Substitère Hochsti Paderbornenses captiui, qui, vt supra diximus, immeritis vinculis exempti sunt, Moguntiamque dimissi à Corduba ac Tillio.

43. Mansfeldius dein & Halberstadius, cum Mansfeldio Lotharingiam
 cum defendi Palatinatum suis copijs posse despera-
 rent, in Alsatiam profecti sunt, vias incendijs & ma-
 lesactis notantes. Ex Alsatia per Lotharingiam, transit,
 neque tam celeriter quam cauerat Dux, neque in-
 noxiè, deduxère Sedanum copias; territis Gallis, &
 raptim contrahentibus quas poterant copias, ne, Rege
 alibi aduersus hereticos bellum gerente, impressio-
 nem in eius prouincias facerent, quod suadere Dux
 Bullonius, Sedani Princeps, Caluimianus, credeba-
 tur, Verùm ab Arauficano Principe inuitati, in
 Belgium descendere; vt eorum ope Berga ad So-
 mam, quam Spinola obsidebat, liberaretur. Han-
 noniam celerrimè pertransuère, ne concurrere ad
 arma prouinciales possent, eorumque iter morari: ea-
 dem causâ, aut certè Isabellæ Eugeniæ Guberna-
 tricis reuerentiâ, nusquam incendia miscuère, ac nihil
 propè vsquam maleficij intulère: ne diripuère quidem
 pietas tabulas, quæ Mariæ montij in palatio regio
 erant. Quæ humanitas Mansfeldij potiùs quam
 Halberstadij fuisse tum ferebatur.

44. Tandem xxviii. Augusti ad Fleruuium
 pagum, non procul Gemblaco oppido (quod veteri-
 bus Geminiacum erat) confedere. Nec longè ab ijs

ad Fleru-
uium vi-
cium

iterum pra-
lio vinci-
tur à Cor-
dubâ,

Corduba, & ipse maximis itineribus, vbi constitit eos Belgium petere, per Luxemburgiam insecutus. Postero die, qui sacer erat Decollationi S. Ioannis Baptistæ ambo exercitus prima luce prælium inière, quod ad plures horas infestis vtrimque animis protractum. Regium Equitatum, ac legionem Hispanicam, quam, improbante Balthasare Santandero Cordubæ Legato, nimum Chiliarcha suus Franciscus Iuara promouerat, perculit nonnihil hostilis equitatus ipso Iuara interfecto. Ad extremum, aliquot millibus suorum desideratis, fugam capessunt seruatis tamen vtcumque ordinibus. Misus, qui prælio non interfuerat, Gaucherius equitum leuis armaturæ Tribunus, qui recedentibus instaret. Credebatur Henricus Bergius, si obuiam è Gelriâ venisset, potuisse illius exercitus reliquias conficere. Corduba, non incruentâ partâ victoriâ, aliquot dierum indulsit militi suo quietem, inde eum ad castra Spinolæ adduxit. Miror Ioanrem Petrum Lotichium Rerum Germanic. lib. 12. cap. 4. §. 4. scribere, Brunswicensem victoriâ potitum, magnam porrò, sub fugâ Hispanorum, stragem edidisse, impedimentis, tormentisq̃ue bellicis, magnâque pecuniarum vi, spolijsq̃ue insuper Palatinatus in potestatem redactis, Bredamq̃ue delatis. Tota serè eius ac Mansfeldij victoria fuit effugere. Plurimi eorum milites ab rusticis deinde, dum ignari viarum, præcipuè per ditionem Leodiensem, diffugiunt, trucidati. Qui saucij, quiq̃ aegri in Regiorum manus venerunt, plerique curati in nosocomijs, vbi conualuère, gratis dimissi.

45. Halberstadius, qui S. Liborij corpus in Lo-
 tharingiâ illustri viro, vt post dicitur, donârat, in iectâ,
 hoc prælio vltorem expertus est Deum. Etenim ei ma-
 nus, quam in numismate aduersus Sanctos exerue-
 rat, glande plumbeâ traiecta, via labore ac iactatio-
 ne malè curata, gangranam contraxit, vt brachium
 quoque recidi oportuerit. Neque verò vt Hollandico
 exercitui hic adiunctus est miles, absque morâ atque idcir-
 Bergæ obsidionem dissoluit Spinola, vt idem cò reciso
 asserit scriptor: sed quarto demum die Octobris, cum ^{brachio;}
 euocatus cum suis copijs Bergius, vt Ducum non-
 nemo prædixerat, tardius aduentaret; relictâ vrbe,
 Mauritio obuiam progressus, aciem in latissimè pa-
 tentibus campis explicuit. At satis Mauritio cum
 esset urbem seruasse, prælium declinauit.

46. Anno insequenti rursus numerosissimum ^{rursus con-}
 exercitum conflat in inferioris Saxonie prouincijs flato exerci-
 Halberstadius. Idcirco in eas quoque oras Tillius ^{11,}
 mouit: quem ille opperiri minimè ausus, in VVest-
 phaliam, ac Rhenum versus, celeriter discessit. Pari
 celeritate secutus fugientem Tillius, sæpius extre-
 mum agmen carpsit. Instruxit ille non semel aciem:
 quod cum & Tillius fecisset, illicò elabebatur. Ve-
 rùm coactus tandem, assiduè à tergo vrgenti, Tillio
 præbere pugne copiam, die VI. Augusti MDCXXIII.
 maximè memorabili clade, ad Stadlonam West-
 phaliæ vicum, profligatus est. Tillius vix centum
 quinquaginta suorum amisit, fassus ne ad Pragam
 quidem an. MDCXX. VIII. Nouembris, tantam iterum vni-
 fuisse hostium cadem, ipseq; suis, cum iam Dux ^{citur à Tib-}
 cum aliquot expeditiorum equitum turmis elapsus ^{lio;}

esset, ferro vt parcerent, edixit. Peditum, qui ad 20. millia censebantur, pars maxima interempta: ceteri capti, ad quinque millia; sed mox plerique dimissi, exuti armis & nisi ad portas Monasterienses à ciuibus, ac Religiosis presertim, cibo potuq; recreati essent, ipsos quoq; fames aliq; miseria confecissent. Equitatus plusquam dimidia pars euasit. Cæsareis cessere signa plurima equitum & peditumq;, tormenta omnia, ac comneatus vis ingens. Tanta illius victoria letitia in Belgio fuit, vt in multis vrbibus sit festiuis ignibus ad plures dies triumphatum.

47. Halberstadius cum Embricam ad Araucanicum venisset, post dies aliquot collegium, quod in eâ vrbe à Cluia Ducibus fundatum habet Societas I E S V, inuisit, cum multo nobilium comitatu, ac nostros humaniter consalutauit: cumq; de nupero prelio sermo incidisset, ingenuè fassus est, clades eas sibi euenisse ob S. Liborij contemptum, ablatasq; Paderbornâ eius reliquias: Si bonum illum senem, inquebat, suo loco quiescere siuissimus, feliciter pugnassimus. Non ideò tamen pristinam omnem ferociam exuit, quin identidem bellum renouaret. Donec tandem anno MDCXXVI. die xvi. Iunij febre extinctus est. cum quatrduo ante vermem è corpore eiecisset quatuor cubitos longum, latum digitos duos. Dissecto à medicis cadauere, cor exile & contractum repertum, fel magnum, cetera illaesa.

moritur:

48. Hic Halberstadij exitus fuit. Neque ceteri eius impietatis hortatores atque administri caelestem vindictam euasere. Nam, vt omittam militum eius

sepulchris

agnoscit Dei
vindicam
ob S. Liborij
iniuriam:

sepiùs iteratam internecionem, coactis qui superfuê-^{puniuntur}
 re, ab eorum, quos ad necem depoposcerant, misericor-^{eius milites,}
 diâ tolerandæ vitæ præsidium emendicare; prodition-
 nis suæ odijq; in Catholicos luculentam mercedem
 tulerunt Paderbornenses heretici, ab ijs ipsis, quos in Paderbor-
 urbem suam admiserant, suorum errorum socijs, spo-^{nenses,}
 liati & exhausti, & Catholico dein exercitui, nudi
 obiecti ad ultionem. Saltzuffelenses verò restitutâ Saltzuffe-
 re Catholicâ, 300. daleros, quos ipsorum coniuven-^{lenses,}
 tiâ, violato hospitij iure, Halberstadiani à Patribus
 Societatis extorserant, referre ad collegium Pader-
 bornense coacti sunt; sibi gratulantes, quòd eorum-
 dem Patrum intercessione, nihil grauius, vti com-
 meriti erant, in eos esset constitutum.

49. Godscalcus autem ille, qui eos contra ius Godscalca
 gentium in captiuitatem traxerat, & eorum obuena-^{centurio,}
 tura de celo vindictæ minas risu facerijq; contem-
 pserat, multiplicibus infortunijs à Deo multatus, &
 incurabili percussus languore, ex militiâ reportari
 domum debuit, vt Saltzuffelensibus ciuibus suis
 egregium Diuine vindictæ spectaculum daret. Inde
 ille à Rectore Paderbornensi, iam in collegium suum
 restituto, incendijs, quæ patiebatur, restinguendis
 cereuisiam petiitum misit, sperans se illâ subleuari
 posse. Misit ei Rector, iniurias hoc beneficio mu-
 nerans, vasculum octodecim circiter amphorarum.

Quod ad S. Liborium propriè pertinet; qui pri-^{impus}
 mus in basilicam Cathedralem, captâ Paderbor-^{eques,}
 nâ, equo ingressus erat miles, is sub exitum anni
 MDCXXIV. Neuhusij ad Paderæ Lupiæque
 confluentes, captus, atque ob id aliq; crimina, sup-
 plicio

*sed ante
mortem
conuersus:*

plicio affectus est. Visit captiuum Sacerdos è Socie-
tate, & ferocem ac barbarum hominem induxit, vt
fidem Catholicã amplecteretur, ac magno sensu pie-
tatis mortem lubens pro scelerum suorum expiatione
oppeteret, altè in animum demisso æternorũ suppli-
ciorũ metu, ex tormentorũ inter fidiculas toleratorũ
memoriã, nostro identidem illa efficaciter inculcante.

*S. Liborij
Reliquia
quesita,*

*inuenta ac
relata ab
Erlewinio;*

*(qui histo-
riam scri-
psit,*

*& S. Liborij
gloriam de-
fendit)*

50. At Paderbonnenses Canonici de sancti Pa-
troni sui corpore, vbi terrarum illud abiectum re-
lictũmve ab Halberstadio esset, inquirebant,
vnà cum Serenissimo Antistite suo, ac plurimos in
varias plagas nuntios, reliquias peruestigatum, di-
miserant. Primus vbi ea attinerentur, Electori indi-
cauit vir nobilis, Ioannes Carolus Erlewinus,
Ordingæ oppidi, castriq; Linnenensis in diocesi Co-
loniensi Prætor; quem ad eas ab Ottone Philippo
Ringrauius eiusq; coniuge repetendas Elector alle-
gauit. Idem postea summâ fide & breuitate, quo pa-
cto eas Ringrauius acceperit, ac honorificè habue-
rit, ipseq; ab eo obtinuerit, ad Electorem Germanicè
scripsit. Quem eius commentarium, vel epistolam,
Latine vertit, ac nobiscum communicauit Ioannes
Grothusius noster.

51. Idem porro Erlewinus S. Liborij Vitam
ac gloriam in aliquot digestam capita, opposuit in-
fami ac sacrilego scripto, quod hæretici eodem tem-
pore in S. Liborij opprobrium, ediderant, typis Hol-
landicis ac sculpturâ elaboratum. Digesta erat Er-
lewinij Liboriana gloria in capita omnino de-
cem: prioribus quinque vita omnis ac sepultura
S. Liborij continebatur: sexto ac septimo Eleuatio
&

& Translatio: octavo Paderbornæ expilatio, ablata
 reliquia, Halberstadij insolens moneta, clades: nono
 in arce Neouillariensi impensus honos reliquijs à Rin-
 grauij familiâ & accolis, quorum multis collata di-
 uinitus beneficia sanitatis, aliâque: decimo eadem per
 Erlewinium recuperatæ, Ecclesie suæ restituta, in-
 tra pretiosam condita ex auro atque argento thecam,
 quam pretio octo millium aureorum, fieri curâ- pretiosa the-
 rat Wilhelmus à Westphalen, illustri genere vir ca. incluse.
 ac dignitate, Archisatrapa diocesis Paderbornensis,
 ac legionis vnus in Catholico Principum exercitu
 Tribunus.

53. Ist hæc porrò cœpta anno MDCXXII. cùm è
 Palatinatu abiisset in Belgium cum Mansfeldio
 Halberstadius, atque hic brachio, vt retulimus, es-
 set truncatus: peracta demum anno MDCXXIII. post Reductionis
 Procerum Imperij conuentum Ratisponæ habi- anniuersa-
 tum, in quo Maximilianus Dux Bauariæ Elector ria memo-
 à Cesare renuntiatus, abdicato Palatino. Et quidem, ria 28. Oct.
 vt infrà ex ipsius Erlewinij epistolâ patebit, die xv.
 Iunij in fines Vbiorum reportata reliquia sunt. Ve-
 rùm Ecclesie Paderbornensi non nisi quatuor post
 mensibus restituta. Consignata rei memoria in re-
 centi Kalendario ad diem xxviii. Octobris, his
 verbis: Reductio reliquiarum S. Liborij.

S. VIII. S. LIBORII *Reliquia*
Ameriam deportata.

Ameriam
urbem an-
tiquam,

& præclaris
alumnis ce-
lebrem,

54. **A**Meria vrbs est Vmbriæ, longè ante urbem Romam condita, nec vana ostentans argumenta vetustatis, murorum partem, ac fundamenta edificiorum: ceterùm ipsa in colle sita, optimo circum agro, ad Tiberis ripam vtramque diffuso, olei, vini, ac tritici ferace. Sed maior ab ipsis ciuibus gloria. Testatur Leander Albertus, præclara ingenia tam multa nomen Ameriæ nobilitasse, vt omnium commemoratio longissima foret. Vt enim omittam prudentiæ, pietatis, atque eruditionis opinione clarissimos nuper Antistites, Marianum Victorinum, Bartholomæum Ferratinum Cardinalem, eiusq; patrum Baldum Ferratinum; non vno loco laudatus à nobis in nostro de Sanctorum Actis opere est Antonius Maria Gratianus è Burgo Sancti sepulcri, Episcopus Amerinus. qui inter alia doctrinæ suæ monumenta, res gestas illustrauit S. Secundi Martyris, qui i. Iunij colitur; S. Hymerij Episcopi, qui xvii. S. Firminæ Virginis Romanæ xxiv. Nouembris coronata martyrio vnà cum Vrlicino Lictore, atque Olympiade Præfecto, cuius memoria agitur x. Decembris. Horum ille, Deiq; in illis, gloriam amplificare studuit, eruditione, prudentiâ, religione clarissimus Præsul.

55. Illius siue institutione formatus, siue prouocatus exemplo, Peregrinus Carlenus Amerinus
Abbas

Abbas S. Mariae numerum nuper ac gloriam augere patriae suae tutelarium Diuorum conatus est. Nam à Peregrino quia Monasterium, V Vestphalia urbem, Regum Hispaniae ac Galliae, Caesarisq; & aliorum Principum Abb.

Feciales de vniuersa Christiana Reip. pace deliberaturi, conciliantibus Pontificis Maximi ac Venetorum Legatis, conuenerant; ipse quoque eò, cuiuspiam acturus Principis causam, se contulit. Neque verò itineris ac laboris pretio frustratus est, etsi reliqui conuentus eiusmodi exitus futurus videatur, quem non creditura facile sit posteritas. Sed tamen quodcumque aspernantium pacem ius ac fortuna erit, fructum operæ Carlenus magnum tulit, in patriae suae salutem, Diuorum honores, redundaturum. Nam

dum Monasterij agit, à Canonicis Ecclesiae Paderbornensis, annuente quoque ipso Electore Colonensi, eorum Antistite, die IX. Iunij an. MDCXLVI. aliquas S. Liborij (cuius & ipse & frater eius Augustinus Carlenus, Canonicus Amerinus, praesentem opem in nephriticis leniendis doloribus erant experti) Reliquias impetrauit: duas nimirum è sacro illius corpore particulas, tibiae alteram, indicis longitudine; alteram cranij. pollicis ferè diametrum aequantem.

S. Liborij
Reliquiae à
Paderbor-
nensibus ob-
tentae,

56. Has ille Reliquias in Italiam per virum religiosum è Patrum Capucinorum Ordine F. Bona- uenturam misit, in Cathedrali ecclesià Amerina locandas. Quà occasione, vt ex Illustriss. Episcopo Neritonensi Fabio Chisio, Innocentij X. Pontificis Maximi ad eum, quem dixi, conuentum Legato didici, magna erga S. Liborium Italorum existere pietas coepit; vt ingens turba populorum, atque è sacro

misse an.
1646.

magnâ pietate hono-
rata:

quoque

quoque Cardinalium collegio nonnulli, & alij Principes, ad eum venerandum Ameriam ventitent. *sculpta eius imago:* Curavit idem Abbas Carlenus, Capituli Amerini rogatu, eiusdem Diui imaginem, vti Paderborna pingi solet, in as incidi, & Gaudetio Polo de Casciâ, Amerino Antistiti dicauit: cuius imaginis vndique per Italiam exempla expetuntur, certis identidem hominibus, qui ea impetrent ac deferant, Ameriam allegatis.

Vita hic seorsim edita: §7. Vir idem religiosissimus, suo me potissimum hortatu permouit, vt S. Liborij res gestas, miracula, translationes, quas non nisi ad xxiiii. Iulij in Opere de Sanctorum Actis statueram in lucem proferre, recognoscerem ac seorsim ederem.

donationis instrumentum: exceptionis celebritas. §8. Publicum instrumentum quo donatas à Paderbonensibus eas Reliquias fuisse constet, Monasterij legitime confectum, cum Actis Ecclesie Amerinae dabimus.

§.IX. Solennitas, quâ S. LIBORII
reliquiæ ab Ecclesiâ Amerinâ
exceptæ.

S. Liborij reliquiæ, an. 1647. 12. Maij, §9. **A**llatis Ameriam S. Liborij reliquiis, solenni supplicationi, quâ in basilicam Cathedralẽ deportarentur, destinata dies xii. Maij, quæ eo anno, à Christi ortu MDCXLVII. Dominica erat, tertia post Pascha, quâ & celebritas agebatur S. Mariæ de Foce; eo consilio delecta ab Gaudetio Polo eius vrbis Antistite, vt qui sacrum illum locum pietatis ergo visissent exteri, ijs deinde in urbem venire,

venire, & supplicationi, qua horâ XXI. inchoanda erat, interesse fas esset.

60. Pridie secundâ noctis horâ, in futura solennitatis indicium, compulsatae sunt templorum omnium, ac cœnobiorum vr̄bis totius campanæ, vt religioso eo sonitu plebis permouerentur ad pietatem animi, sensumq; ex eo secuturi triumpho præciperent. Sacrarum ædium valuis, locisque alijs publicis, affixum erat programma, quo Episcopus Religiosos populûmq; inuitabat ac hortabatur, vt frequentes adessent, oblatûmq; sibi caelestem thesaurum, promptâ deuotione, reddendis Deo gratijs, ipsius Diui implorandâ ope, cohonestarent.

inuitato populo,

61. Dominicâ verò cantata sub horam XVIII. præclaro symphonicorum concentu Vesperæ sunt. Aderant cum Episcopo Anciani (ita iv Viri qui supremum Magistratum gerunt, quasi Seniores, appellati, alibi Priores, aut Consules) vr̄bisque Gubernator: confertum populo templum erat, omnis sexus, ordinis, ætatis: conuenerant quotquot inscripti sodalitijs, siue fraternitatibus, vt vocant, prælata proprio cuiusque labaro, saccis de more induti: ornabant solennitatem eius vr̄bis Religiosi omnes, pars in templum ingressi, pars coacti foris subsistere.

post Vesperas

62. Peractis Vesperis, ordinata supplicatio est, institutâ multitudine omni in locos suos ac procedendi seriem distributâ. Antea iam tabernaculo pretioso incluse Reliquia, à P. Bonauenturâ Capucino ad S. Francisci ædem tacitè erant deportatae. Nam inde eas supplicantes vt ad Cathedrale templum transferrent, statutum fuerat.

supplicatione ad templum S. Francisci,

63. Pri-

precedenti-
bus sodali-
tatis civium,

63. Prima processit Sanctissimi Sacramenti sodalitas, quæ trecenta circiter censebat capita, albo sodalium inscripta. Eam sodalitas mortis sequebatur, hanc SS. Ioannis & Pauli, tum S. Rochi, S. Sebastiani, Misericordiæ, S. Augustini, S. Firminae: singulis præter proprium labarum, Crucifixi effigies, aliâque publici decoris insignia præferbantur.

Religiosis,

64. Inde Religiosorum cœtus: Capucini Patres omnino XVIII. Augustiniani excalceati, Augustiniani Antiqui, Franciscani Reformati, qui nostratibus appellantur Recollecti; ac postremò Conventuales Ordinis eiusdem.

Clero factu-
lari,

Canonicis;

sequente
Nobilitate
& populo.

65. Sequebatur basilicæ Cathedralis Capitulum, Cruce prelatâ: anteibant XII. adolescentes è Seminario Patrum Somaſcorum: deinde Clerus omnis, Presbyteri ac Pastores totius vrbis: tum Canonici, quos Episcopi Vicarius sequebatur inter duos, utrimque Canonicos medius: ipseque tandem Episcopus, pontificali cappâ indutus, claudentibus ei de more latera duobus, qui dignitatem gerere in Capitulo dicuntur. Post hos Illustrissimi DD. IV. Viri Anciani, ac Governator, illorumque Tabelliones, & qui ex Officio quique è familiâ singulos affectari solent: postremò multitudo propè innumerabilis Nobilium, civium, opificum, tum qui in vrbe degebant, tum quos aliunde sua pietas publicâque deuotio exciuerat.

66. Ut ad S. Francisci eadem supplicatio peruenit, ad episcopale solium, isthic iam paratum, Antistes accessit, cappâque depositâ, pluuiiale & mitram sumpsit:

sumpsit: postea ante principem aram, de manibus ^{ibi ab Epi-}
P. Bonaventuræ tabernaculum, intra quod condi- ^{scopo in al-}
ta Reliquiæ erant, accepit, piéque exosculatus, supra ^{tari collo-}
aram collocavit, insigni apparatu ornatam, accensis ^{cata,}
in eâ viginti prægrandibus cereis. Dein à gemino
musicorum choro, egregiâ symphoniâ, decantata est
in S. Liborij laudem antiphona.

67. Eâ finitâ, processere supplicantes versùs tem-
plum Cathedrale, eodem quo aduenerant ordine. Ad ^{tum plerisque}
valvas Franciscanæ adis collocarat Augustinus ^{albas faces}
Carlenus Canonicus Sacerdotes duos, qui singulis ^{gerentibus,}
supradictorum sodalitorum Confratribus, ut vul-
gò se appellant, ac Religiosis, & plerisque Nobilibus,
aduenis equè ac vrbanis, faculam è cerâ virgine tra-
derent: Canonicis verò ac Præsidiibus religiosarum
congregationum, nec non Ancianis & Guberna-
tori, fax trilibris est data, ut & duodecim adolescen-
tibus Nobilium liberis, qui Angelico cultu ornati, ele-
ganti ordine sacras Reliquias precedebant, quas ab eodem
Antistes sub magnificâ vmbellâ, tabernaculo inclu ^{deportata,}
sas gestabat.

68. Milites præsidarij, ex occasione hibernorum
hoc anno ibi collocati, omnes in aream, quæ ante eam
adem sita est, educti, pulcherrimo ordine dispositi, si-
mul atque in conspectum venerunt Reliquiæ, edito
à Centurionibus signo, eas festiuâ schlopetorum dispo- ^{militariter}
sione consalutarunt. ^{salutata.}

69. Ducta supplicatio est ad omnes Amerina
vrbis ecclesias ac cœnobîa sanctimonialium. Ac pri-
mùm S. Elisabethæ, Ordinis S. Claræ, adita ades, ^{per Religia-}
exquisito apparatu ornata, altaribus omnibus cereo- ^{sarum tem-}
pla circum-

D

tum lata,

ruin ac facum multiplici splendore collucentibus. Hic in summo altari positum ab Episcopo Reliquiarum tabernaculum, dum à Religiosis ac musicis, consonante organo, antiphona de S. Liborio cantatur. Dein sublatis in altum ductisq; in crucem Reliquis, populo Episcopus benedixit. Tum ad S. Monicæ cœnobium Virginum instituti Augustiniani itum, quibus eâ quoque ceremoniâ benè precatus est Antistes.

musicâ ho-
norata,

70. Locuplete ornatu conuestitum Patrum Augustinianorû templum erat, ac domus: è quâ prætereuntes reliquæ egregio musicorum concentu salutata sunt. Idem à cœnobis S. Magni, ac S. Stephani, utroque monacharum Ordinis Benedictini, factum: quibus benedictio, ut antè alijs, impertita. Ventum deinde ad monasterium SS. Catharinæ ac Ioannis Euangelistæ, quod sæminæ religiose Ordinis S. Benedicti incolunt: quæ ad reliquum templi, sanè prædiuitem, ornatum, variâ schloporum maiorû displosione honorari sancti Præsulis exuias curarunt.

displio-
ne bombar-
darum,

ad templum
Cathedrale
allata,

71. Quæ ante basilicam Cathedralem iacet area, varij tenebant cunei militum, iucundo ad speciem situ: à quibus tum schlopi maiores displosi, tum alia bellica instrumenta ad Diui honorem adhibita. Erat ipsa basilica splendidissimè ornata. Ad honestandas quippe Reliquias, nullis expensis Antistes ipse ac Capitulum ciuitasq; pepercerant.

datâ bene-
dictione,

72. Positum utidem in summo altari tabernaculum ab Episcopo est, cantataq; à musicis antiphona, dum intereâ in templum areâmq; omnis conuenit supplicantium turba: cui ut benè precatus Episcopus est; Reliquiæ ad sacellum Sanctissimi Rosarij

rij

rij delatæ, intraq; armarium conditæ sunt; ad eam
 tem preparatum, ternis dein clauibus oclusum, qua- ^{recondita,}
 rum vna penes Episcopum asseruatur, altera penes
 Capitulum; tertiam habet Canonicus Carlenus:
 donec eius, fratrisq; Abbatis sumptu, nouum con-
 struatur sacellum S. Liborij honori dicandum: ^{dum para-}
 cuius hic reliquias ad patriæ ornamentum ac præsiti- ^{tur sacel-}
 dium, ab Ecclesiâ Paderbornensi obtinuit: qua tanto ^{lum:}
 totius Vmbriæ plausu acceptæ sunt, vt per omnem
 latè Italiam eius rei sparsa sit fama, & inflammatis
 hominum animi eximiâ erga nouum hunc Tutela-
 rem, & contra nephriticos dolores patronum,
 pietatè.

73. Et verò iam nunc haud pauca memorantur ^{insperata eo}
 eius patrociniò obtenta diuinitus beneficia. Illud cum- ^{die seren-}
 primis prodigy simile habitum, quod cum maxima ^{tas.}
 esset aura intemperies imbrèsque assidui, eo præsertim
 die, in quem solennis indicta erat Reliquiarum trans-
 latio, simul inchoata supplicationis est pompa, subita
 extiterit planeq; insperata serenitas.

VITA ANTIQVA

Auctore anonymo,

*Ex veteri MS. Legendario Eccl. Cenom.**eruta à Lud. Cellotio Societ. IESV.*

I.

*S. Liborius,
Dei prou-
dentiâ, eli-
gitur Epi-
scopus,*

Vir sanctus

Benedictus Dominus, qui non derelinquit sperantes in se, nec deest ijs qui eum diligunt in veritate: quibus ne aliquando desit misericordia Saluatoris, aduersitatibus sæpè consulitur, sæpè prosperitates blandiuntur, sæpè etiam sacratissimo- rum Præsulum prouidentiâ subuenitur: Pastor quippe optimus suis ouibus prouidere minimè dedignatur, qui ouem perditam & quærere dignatus est, & inuentam ad ouile proprijs humeris reportare. Vnde post felices S. Pauacij transitus ad regnum cælorum, ne oues sine pastore procul à vitæ pascuis vaga- rentur, S. Liborius à Domino Cenomanicæ vrbi Pontifex extitit subrogatus. In cuius ele- ctione populus nequaquàm ab altiori consi- lio declinauit; cùm nihil videretur in eo, quod vel homo reprehenderet, vel oculis summi Iudicis displiceret. Nec est facile dicere, qua- lem aut quantum se exhibuit Episcopum, qui

ante

ante susceptam dignitatem se totum fecerat
totius Christianæ religionis exemplum.

2. Hic itaque vir beatus, natione Gallus,
liberalibus disciplinis eruditus, sed eruditior *& doctus*
moribus, tantò suis subditis gratiori præfuit
regimine, quantò maiori desiderio æstuabat
æternorum dilectione. Nam vultus eius gra- *præclare*
ta modestia profundam humilitatem præten- *regit:*
debat: Psalmorum autem modulatio deuo-
tionem maximã testabatur; frequenter enim
pauperum angustias suspirabat, & angustijs
pauperum consulere non cessabat, qui im-
pensiore studio & diuini cultus zelo permaxi-
mo decem & septem ecclesijs in suâ diœcesi, *ecclesijs*
suis proprijs sumptibus, Dei & quorundam *edificat:*
Principum fultus auxilio, ædificari præcepit:
quarum quidem census permaximos ad lu-
minaria sanctæ matris Ecclesiæ soluendos an-
nis singulis destinauit.

3. De meritis autem beatissimi Patris No- *claret mira-*
stri Liborij ne mundus tamquàm nescius du- *culis,*
bitaret, per eius intercessionem & meritum
Dominus cæcis tribuit visum, surdis auditum,
ab obsessis corporibus expellit dæmonia, ce-
terosque varijs debiles incommodis optatæ
restituit sanitati. Et quod veræ religioni non
parumper alludebat, Beatissimo Martino Tu- *S. Martino*
ronorum Archiepiscopo eousque familiaris *familiaris*
semper & carus extitit, vt eius alloquio fre-
quenter perfrui mereretur; & tamquàm eximia-
rum virtutũ eiusdem perfectissimus imitator,

illius sacris adesse consilijs, ac eius iugi benedictione meruit confirmari.

*à quo ager
visitur*

*in cilicio
cubans,*

*ac mortuus
sepelitur,*

*a
b*

4. Appropinquans autem venerabilis ille Pater Noster Liborius ad terminos vniuersæ carnis, felici iam senio candidatus, & sacrâ militiâ consummatâ fessos artus & naturam fragilem profitentes cilicio & cineri commendauit. Priusquàm tamen locupletem virtutibus animam suo transmitteret Creatori, ab illo vnico visitatore pauperum Christi, beatissimo Martino meruit visitari: qui Angelicâ reuelatione venit ad Pontificis exequias, comitantibus scilicet suis sanctissimis discipulis; in quorum comparatione sanctior Magister elucebat. Et ingressus domum inuenit eum iam totum in cælis inhiantem, iam futuram & æternam mercedem suspirantem, iam lecto humili solis artibus strato cilicio recubantem; cui cùm supremum & primum vitæ consilium tribuisset, & sacratissimâ benedictione confirmasset, inter venerabiles manus sancti Pontificis spiritum beatis securum meritis ad superos destinauit. Nec tamen illud singulare donum in terris, illudque vnicum decus Ecclesiæ Beatissimus Martinus dereliquit, priusquàm felicibus membris sepulturæ debitum diligenter impenderet, & in *a* ecclesiâ beatissimorum Petri & Pauli Apostolorum supra *b* Sartham fluium constitutâ, obsequio quo decuit, magnâ cum reuerentiâ collocaret: vbi inter sacratissimos præde-

prædecessores suos gloriosus ille Pastor ex-^{miraculis}
cellenter humatus, beneficia quæ copiosè ^{post obitum}
contulerat in seculo viuens, copiosius contu-^{clarus.}
lit in sarcophago requiescens. Præfuit autem
Ecclesiæ Cenomanensi annis quinquaginta,
vno minùs; & præsentis miseræ cursu felici-
ter consummato, quinto Idus Iunij requieuit
in Domino Iesu Christo, cui laus est & gloria
per omnia secula seculorum, Amen.

a *Eam Ecclesiám sitam fuisse scribit Antonius
Coruasserijs, circa locum ubi nunc cœnobium S. Iu-
liani de Prato, sanctimonialium Ordinis S. Bene-
dicti.*

b *Sarta fl alluit Alancionem, siue Alençonium;
deinde metropolim Cenomanorum adit, Ptolemao (vè
putant) Οὐίνδιον, Vindinum, vel VVindinum, vulgà
nunc Le Mans dictam: infra quam Huinæ, siue
Huini fluuio miscetur: vterque postea Meduanæ.*

ALIA VITA

Auctore anonymo,

Ex eiusdem Ecclesie veteri MS.

*Siue, Gesta Domni LIBORII Ceno-
manicæ vrbis Episcopi, qui fuit
temporibus Constantini & Va-
lentiniani Imperatorum.*

*S. Liborius
struit 17. ec-
clesias,*

*à quibus ce-
ram oleumq[ue]
matrici ec-
clesie pendit
iubes:*

a

b

c

Liborius natione Gallus, suc-
cessorq[ue] B. Pauacij Ceno-
manicæ vrbis Pontificis; qui
& post eius obitum electus à
populo & sacratus est Episco-
pus. Sciauit enim in rebus Ecclesiasticis, prout
melius potuit, oppidò Deo vulgò placere. Qui
& remunerationem ex hoc magnam, & co-
ronam gloriæ percipere meruit. Hic fecit ec-
clesias per diuersa loca in ipsâ parochia xvij.
Ex quibus census ad matrem Ecclesiam ciui-
tatis, cui præerat, censuit soluere ad luminaria
in ipsâ ecclesiâ continuanda, tam ceræ quàm
& olei, siue custodibus trientes; id est, de
a Colinno ceræ lib. j. olei ij. item j. Item de
b Siluiaco, ceræ lib. j. olei ij. item j. de c Rodacio
ceræ lib. j. olei ij. Item j. de c Campo Genesto-
so

so ceræ lib. j. olei ij. Item j. de Conedaco ceræ lib. j. olei ij. Item j. de Aciaco ceræ lib. ij. olei ij. Item j. de *d* Aluncionno ceræ lib. iiij. olei *d* vj. Item j. de Saugonnâ *e* ceræ lib. ij. olei ij. Item j. de *f* Sabonarias ceræ lib. j. olei ij. Item j. de Bonâ ceræ lib. j. olei ij. Item j. de Lucia- *f* co ceræ lib. j. olei ij. Item j. de *g* Luduâ ceræ lib. j. olei ij. Item j. de Marsone ceræ lib. j. olei ij. Item j. de *h* Poliaco ceræ lib. j. olei ij. Item j. de *i* Maguto ceræ lib. j. olei ij. Item j. de Nouiliaco ceræ lib. j. olei ij. Item j. de Comnis ceræ lib. j. olei ij. Item j.

2. Fecit quoque iam dictus Pontifex Ordi- *sacros Ordina-*
 nationes xcvi. In quibus sacrauit Presbyteros *nes conferts:*
 per diuersa loca ccxvij. Diaconos clxxxvj. Sub-
 diaconos xcij. & reliquos ministros, quan-
 tum necesse fuit. Hic ergo in pace obiit v. Idus
 Iunij. Et sepultus à beato ac sancto Martino *sepelitur &*
 Turonensis Ecclesiæ Archiepiscopo, & à di- *S. Martini;*
 scipulis suis honorificè ultra fluuium Sarthæ
 in Ecclesiâ Apostolorum, quam Dominus &
 sanctus Iulianus dudum construxerat atque
 sacrauerat: in quâ & S. Pauacius antecessor
 eius, & S. Turibius antecessor S. Pauacij cor-
 poraliter requiescunt.

3. Sedit in prædictâ Sede iam dictus S. Li-
 borius annos vndequingenta, qui totis
 nisibus Domino dulciter in omnibus famu-
 lari studuit. Cuius post obitum, tribuente *post mortem*
 Domino, in eius nomine & in prædictâ eccle- *clarescit mi-*
 siâ iuxta eius sepulchrum innumerabilia eius *raculis.*

§8 VITA S. LIBORII PATRONI
dignis meritis claruerunt signa; cæcos videlicet innumerabiles illuminando, claudos restituendo, dæmonia eijciendo, leprosos curando, infirmos sanando, surdis auditum præbendo, & alijs multis atque innumerabilibus sanitatem largiendo. Nomina verò prædictorum debilium & infirmantiũ propter prolixitatem hîc non descripsimus: tamen tanta visa eius meritis sunt signa, quanta, vt reor, tres aut quatuor quaterniones non possunt capere. Petimus quoque, vt eius assiduis deprecationibus ab omnibus aduersitatibus fluctuantis seculi, siue à cunctis sceleribus nostris nos liberare dignetur Dominus, Amen. Suã ergo in vitã ostensa multa sunt suis meritis miracula, præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria per omnia secula seculorum, Amen.

a *Coruasserius in Historiã Episcoporum Cenoman. ita hac effert: Fecit in diocesi parochias decem & septem, ex quibus censuit soluere ad luminaria Martiris Ecclesiæ certam ceræ & olei quantitatem, custodibus verò certos æris trientes. de Colinno. de Siluiaco, &c. Quadam vicorum nomina in maiorẽ Vitã cap. 4. n. 12. aliter paullo exprimuntur.*

b *Coruass. de Raudatio.*

c *Coru. Campogenestoso.*

d *Idem, Aloncionno.*

e *Addit idem, siue Sagomio.*

f *Idem, de Sabonarijs.*

g *Idem, de Ludinã.*

h *Idem, de Pauliaco.*

i *Idem, de Magnacio.*

ALIA

ALIA VITA

Ex MS. Ioannis Morelli
 Canonici Cenoman.

Beatus Liborius natione Gal-
 lus, quartus vr̄bis Cenomani-
 cæ Pontifex, S. Pauacij succes-
 sor, à populo & Clero vnani-
 miter electus in matre Eccle-
 lia vr̄bis prædictæ consecratus fuit Episco-
 pus: in cuius electione populus ne latum qui-
 dem vnguem, vt aiunt, ab altiori consilio de-
 clinasse visus est; cùm nihil in eo esse videre-
 tur, quod vel homo reprehenderet, vel oculis
 summi Iudicis displiceret. Studuit enim sem-
 per in rebus Ecclesiasticis, prout meliùs po-
 tuit, apprimè à Dominis & vulgo placere, se-
 que totum ante susceptam dignitatem totius
 Christianæ religionis exhibuit exemplum:
 cuius vultus & grata modestia profundam
 humilitatem prætendebant, psalmorum quo-
 que modulatio deuotionem maximam resta-
 batur. Ipse verò liberalibus disciplinis erudi-
 tus, sed moribus eruditior, frequenter ad
 pauperum angustias suspirabat, quorum an-
 gustijs consulere ac subuenire non cessabat:
 qui impensiori & diuini cultus zelo per maxi-
 mo decem & septem ecclesias in suâ diocesi,
 suis

S. Liborius
 virtute &
 eruditione
 clarus.

6

ecclesias ædificari

suis proprijs sumptibus, Dei & quorundam Principum fultus auxilio, ædificari præcepit. Quorum quidem census permaximos ad luminaria continuanda in ipsâ matre Ecclesiâ, cui præerat, tam ceræ quàm olei, siue custodibus ipsius ecclesiæ trientes soluendos annis singulis destinavit.

Ordines confert:

2. Fecit etiam in suâ diœcesi nonaginta sex ordinationes, in quibus sacrauit Presbyteros per diuersa loca, Diaconos & Subdiaconos, & reliquos ministros, quantum necesse fuit. De cuius meritis ne mundus tamquam nescius dubitaret, per eius intercessionem & meritum Dominus cæcis tribuit visum, surdis auditum, ab obsessis corporibus expellit dæmonia, ceterosque varijs debiles incommodis optatæ sanitati restituit. Et quia pares paribus gaudent, Beatissimo Martino Turonorum Archiepiscopo fuit maximè familiaris: cuius frequenter conuersatione & alloquijs perfouebatur, & crebrò eius benedictione confirmabatur, & salubri consilio utebatur.

*miracula patrati:**S. Martino familiaris,**ab eo ager visitur. Angeli monitu,*

3. Appropinquans autem vir ille sanctus ad terminos vniuersæ carnis felici iam senio candidatus, & sacrâ militiâ consummatâ fessos artus, naturam fragilem profitentes, cilicio & cineri commendauit. Priusquàm tamen locupletem virtutibus animam suo Creatori transmitteret, ab illo vnico visitatore pauperum Christi, beatissimo Martino, meruit visitari. Qui Angelicâ reuelatione, veni-

niē

nit ad sancti Pontificis exequias, comitanti-
 bus suis discipulis: & ingressus domum, inue-
 nit cum iam totum in cælis inhiantem, iam
 æternam mercedem suspirantem, iam lecto
 humili solis artibus strato cilicio recuban-
 tem. Cui cum supremum & primum vitæ
 consilium tribuisset & sacratissimâ benedi-
 ctione confirmasset, inter manus beatissimi
 Martini spiritum beatis securum meritis ad
 superos destinavit. Vixit autem temporibus
 b Constantini & Valentiniani Imperatorum; b
 & præfuit Ecclesiæ Cenomanicæ annos vnde- *morsuus se-*
 quinquaginta: & præsentis miseræ cursu fe- *pelitur:*
 liciter consummato, c quarto Idus Iunij, in c
 pace quieuit: & à Diuo Martino Turonensi
 Archiepiscopo, & à suis discipulis, obsequio
 quo decuit, & magnâ cum reuerentiâ, sepul-
 tus est ultra fluuium Sarthæ, in ecclesiâ bea-
 tissimorum Apostolorum Petri & Pauli, quam
 B. Iulianus dudum construxerat & sacraue-
 rat: in quâ B. Pauacius eius antecessor, & S.
 Turibius S. Pauacij antecessor, corporaliter
 requiescunt. Vbi vir sanctus beneficia, quæ
 contulerat copiosa in seculo viuens, copiosius
 contulit in sarcophago requiescens; cæcos illu-
 minando, claudos restituendo, dæmonia eij- *novis mira-*
 ciendo, leprosos curando, surdis auditum *culus à mor-*
 præbendo, & infinitis alijs sanitatem lar- *te illustra-*
 gendo. Quorum infirmorum nomina, ad vi- *tur,*
 tandam prolixitatem, non sunt hîc descripta.
 Eius precibus nos commendemus, vt cum
 Christo

62 VITA S. LIBORII PATRONI

Christo in æternum viuamus, cuius regnum
& imperium sine fine permanet in secula se-
culorum, Amen.

a *Aliter paullo 2. Vit. oppidò Deo vulgò placere.*

b *De S. Liborij ætate egimus §. 1. n. 4.*

c *Ibidem nu. 1. ostendimus quinto legendum.*

ALIA VITA

Auctore Saxone anonymo,

Ex MS. Canon. Regul. Corfendoncano
& Bodecensi.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

S. LIBORII gesta vnde Auctor
acceperit.

Doctores & I.
Episcopi à
Deo dati,

Vamuis multifariam mō-
disque ineffabilibus super-
næ bonitatis erga salutem
humani generis pia dispen-
satio cognoscatut; in hoc
tamen maximis videtur clarescere indicatijs,
quòd Ecclesiæ suæ, in hac mortali conuersa-
tione pro æternæ vitæ præmio laboranti, ta-
les

les eruditorēs defensoresque prouidit, quorum doctrinis & exemplis informari, quorum meritis & intercessionibus possit in perpetuum adiuuari. Omnibus enim, qui in pro-
 cinctu fidei positi, agone militiae Christianae contra spirituales nequitias iugiter colluctantur, quid vtilius esse credatur, quam illorum imitandas prae oculis habere virtutes, qui in eodem agone legitimè certantes, perpetuam adepti sunt victoriae coronam: Quid felicius, quam eorum precibus muniri, quibus cuncta, quae petierint, praestanda Veritas ipsa promittit? De his enim loquimur, qui verè in Christo manentes, eiusque in se verba manere facientes, illud consequuti sunt praemium, quod ipse promisit, dicens: Quodcumque uolueritis, petetis, & fiet vobis.

*Ecclesiam
 iuuant ver-
 bo, exemplo
 patrocinio*

Ioan. 14. 13.

Ioan. 15. 7.

2. Hoc equidem licet ad Apostolos specialiter dictum sit, pertinet tamen nihilominus etiam ad alios quosque excellentiam sanctitatis insignes; illos praecipuè, qui Apostolorum tam meriti quam officij successione sublimati, perenni refulgent gratiam sacri praesulatus. Ij namque tantò facilius à Deo quaelibet impetrant, quantò ei & per puritatem conuersationis, & per sublimitatem sacri ordinis appropinquant. Nec dubium quin plurimum illorum preces apud Dominum valeant, quorum ipse potestatem tantum in caelo terraque valere concessit, vt quidquid hinc ligarent, maneret ibi ligatum; quidquid hinc solue-

soluerent, esset protinùs ibi solutum. Præterea illorum officij dignitatem ipse inhabitator & consecrator eorum Spiritus sanctus ostendit, Malac. 2. 7. qui per Prophetam Malachiam loquitur, dicens: Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Hinc in Apocalypsi Ioannis, Ecclesiarum Præsules non nisi Angeli vocantur, signati per septem stellas, in Christi dexterâ demonstratas. Sunt enim stellæ, quia virtutibus radiant; Angeli, quia mandata Diuinæ iussionis annuntiant. Constat igitur, eos non parum transcendere modum infirmitatis humanæ, quos toties Scriptura sancta non dubitat Angelos appellare.

3. a Ipsorum verò in Ecclesiâ Principes & primi propagatores, Apostoli fuere, qui post gloriosam Domini nostri Iesu Christi ad cælos ascensionem, iuxta promissionem ipsius, Sancti spiritus infusione roborati, & scientiâ omnis veritatis instructi, in diuersas mundi totius penè profecti sunt regiones, verbum salutis annuntiantes vbique, & tam miraculorum signis, quàm prædicationum hortamentis, id in breui efficientes, vt, quemadmodum egregius olim Propheta præcinuit, In omnem terram exiret sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Ex eorum igitur salutaribus cælestibusque doctrinis, quas ab ipso fonte veritatis largiter hauserant, Ecclesiasticorum ordinum regula, diuini cultus insti-

Malac. 2. 7.

Apoc. 1. 20.

Angeli &
Stella dicti

Psal. 18. 5.

Apostolorum
succes-
sores.

insti-

institutio, & tota Catholicæ religionis observatio sumpsit exordium. Post quos multi per orbem Ecclesiarum Præsules, illorum in omnibus vestigia sequuti, & eorum non minùs virtutum gratiam, quàm ordinis dignitatem adepti, eandem tenuerunt in fide sinceritatem, in moribus sanctitatem, in doctrinæ studio vigilantiam; quâ & fidelium mores corrigerêt, & infidelium mentes ab errore converterent. In quo plures eorum tantùm Domino placuisse noscuntur, vt clarissimis vsque hodie miraculis coruscare videantur.

4. Ex quorum glorioso collegio vtr magnificus & incomparabilis extitit sanctitatis Liborius, Ecclesiæ Cenomanicæ Præsul, cuius modò proposuimus vitam & transitum breuiter commemorare; vtile ac fructuosum fore legentibus arbitrati, eius vitam actusque cognoscere, quem sequendo, possint in Diuinâ seruitute proficere. Eius etenim vita nihil aliud erat, nisi quoddam cælestis conuersationis indicium, Christianæ religionis exemplum, virtutis ac fidei documentum. Vnde quoniam ipse Dominicum illud impleuit præceptum, Luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est; nobis in vitæ mortalis errore degentibus enitendum valdè solerti imitatione videtur, vt qui vitiorum & ignorantix tenebris obfuscamur, lucifluis bonorum eius operum radijs

*S. Liborij
vita fideliter
scripta;*

Matt. 5. 16.

E

illu-

66 VITA S. LIBORII PATRONI
illustremur. Nec nos quisquam existimet in
eius laudibus à veritatis aut moderationis
tramite deuiare, cùm nulla, nisi à veracibus
scriptis seu relationibus comperta, profera-
mus: nec eum dignè à mortali linguâ posse
laudari, ipse, cum quo nunc immortaliter re-
gnat, Deus visibili palàm ostensione decla-
ret. Testatur namque, cunctis eum virtutibus
atque omni vitæ merito acceptum sibi fuisse
viuentem, dum defuncti reliquias euidentis-
simis miraculorum signis frequenter glori-
ficare non desinit.

*miracula
post mor-
tem,*

*qua in vitâ,
vel non scri-
pta, vel de-
perdita:*

5. Ex quo datur intelligi, hac eum gratiâ
nequaquam in præsentī vitâ caruisse, quam-
uis inde specialia litterarum indicia qualibet
ex causâ non habeantur. Siue enim, quod fa-
miliaris Sanctis omnibus semper humilitas
persuadet, vt ea quæ sibi ante humanos ocu-
los laudi & gloriæ videri valent, celari ab-
scondique desiderent, hoc ipse præ ceteris
obtinuerit; siue gesta signorum virtutumque
illius descripta quidem plenius, sed casu quo-
libet posteriorū notitiæ subtracta fuerint, siue
aliud quid causæ fuerit ignorantes; liquidò
tamen credimus, eiusdem sancti Spiritus gra-
tiam, qui toties ante eius sacrosancta pignora
præclarum sui charismatis donum, operatio-
nem scilicet virtutum, ad ipsius demonst-
randa merita exhibere dignatur, eidem quoque
in carne posito minimè defuisse. Non tamen
desunt etiam certa de eius meritis apicum
moni-

monimenta. Habentur etiam gesta Pontificum eiusdem, cui præfuit, Ecclesiæ Cenomanicæ, simplici eloquio, & absque omni næuofigmenti, fideli narratione contexta: in quibus non plena alicuius eorum vitæ series replicatur; sed quis cui successerit, cuius meriti fuerit, quot annis Ecclesiam rexit, breuiter est annotatum. Huius verò sacri ac pretiosissimi viri Liborij etiam transitus ex hac valle lacrymarum, ad societatem semper verè beateque gaudentium ciuium supernorum, quo contigerit ordine, latiùs indicatur. Extant & aliæ de eius ortu & vitâ litteræ strictim exaratae, de quibus omnibus vtilissimis quibusque & veracissimis narrationibus desloratis, hîc eas, prout diuinitus facultas datur, paucis explicare conamur.

a In ms. monasterij Bodecensis Canonico Regulari Ord. S. Augustini, è quo variantes lectiones nobis Ioannes Gamansius noster communicauit, hîc Prologi finis, Vita exordium erat.

CAPVT II.

S. LIBORII à primâ etate sanctitas;
Episcopatus.

6. **H**ic igitur ex Gallijs originem ducens, & parentum non ignobili ortus prospiciâ, clarissimam a patriam suorum claritudine meritorum ampliùs illustrauit. Namque ab etate primæuâ, maturum in bonis actibus

*S. Liborius
Gallus, nobilis, à puero
grauis,*

cor gerebat, neque illecebris voluptatum carnalium, ut ætati lubricæ moris est, animo cedens, neque vitio leuitatis indulgens. Ad eò verò sese humilem & quietum & trementem sermones Domini exhibebat, ut meritò super illum sancti Spiritus gratia requieuisse credatur, quæ illum ad sacerdotij dignitatem, ac dispensationem sacramentorum Dei, ad regimen fidelis populi nutriebat. Hæc etiam illius animo flagrantissimum discendi studium inspirauerat, quatenus cælestium fluentis arcanorum, quæ multis erat quandoque largiter ructaturus, ipsius primùm præcordiorum intima salubriter implerentur. Neque vnquam peruerso quorundam more prius voluit docere, quàm discere: sed tamquam futurum se Doctorem prælagâ mente aduerteret, cunctarum ferè sibi vtilium scientiarum scripturarum satagebat intentus auditor acquirere, quas postmodum, quibus opus esset, valeret facundus præceptor ingerere. Nec deerat sagacis ingenij vigor, largam bono studio efficaciam subministrans: magnamque in teneris adhuc annis præclaræ indolis flores spem suauissimorum fructuum præbuere, quos abundanter constat postea prouenisse. Denique simul cum processu temporis, probitatis ac sophiæ proficiens incrementis, ita in breui maturitatem virilis ornabat ætatis, ut acceptus apud omnes, & tam honore, quàm amore, dignus haberetur. Nec mirum: quippe

*discendi
avidus,*

*omnibus ca-
viii,*

quippe quem nulli elatio proteruum, nulli asperum liuor, nulli contemptibilem fecit ignauia: sed humilitas etiam infimis coaptaret, caritas cunctis exhiberet affabilem & conformem, industria demonstraret eum esse vas utile in domo Domini, ad omne opus bonum paratum.

7. Postquam autem tam vitam, quam habitum sæcularem, cælestium præmiorum intuitu, dereliquit, & verè à Domino in suam electus sortem, Clero associatus, ac officijs est functus Ecclesiasticis, ampliùs totum se Diuino cultui visus est mancipare. Studebat namque, quantum fragili carnis sarcinâ circumdatus potuit, cunctos actus cogitatusque suos ad rationis normam dirigere, circumspectus ac prouidus, docilisque & cautus existeret, aduersa vel prospera æquanimiter ferre, animam supra temporalis periculi metum fortiter agere, nihilque nisi quod esset ante superni examinatoris oculos fœdum, peccati scilicet maculas, formidare: habere de Dei bonitate fiduciam, securitatem, constantiam, tolerantiam, firmitatem: prætereà nihil appetere pœnitendum, in nullo legem moderationis excedere, sub iugo rationis cupiditatem moderari vel domare. Hinc modestus & abstinens, castus & honestus, parcus & sobrius ante Deum & homines permanebat. Iam verò in illo propositum æquitatis iustitiæque seruandæ, quis vnquam dignè valeat

Clericus factus sanctissime viuit.

explicare? Quis eius circa innocentiam, humanitatem & concordiam studium, quis erga pietatem & religionem enarret affectum? Omnis eius animi meditatio, à rebus vanis & caducis remota, circa salutem animæ ac statum vitæ perpetuæ versabatur.

8. Proinde quia tantus in eo cælestis iubaris splendor celari diu non potuit, sanctitatis eius ita rumor excreuit, vt totius inclytæ ciuitatis Cenomanicæ populi ad hunc sibi met eligendum Pontificem, vnanimiter corda conuerterent, Nec dubium, quin se beatos fore arbitrarentur, qui talem habere Pastorem ac Præsulem mererentur: cui ad docendum suppeteret linguæ disertitudo, ad doctrinam exemplis firmandam vitæ rectitudo, ad exorandum pro subditis Deum meriti magnitudo. Vnde cùm memoratæ vrbs populum Antistitis sui Pauacij viri sanctissimi obitus ingenti, vt par erat, mœrore afficeret; consolabatur tamen huius concorditer electi probitas, & firmata de illo apud omnes fiduciæ certitudo, quòd nemine Sacerdotum Christi esset inferior. Quinimò antiquam Israëliticæ gentis gratiam sibi præstitam gratulabantur: quia sicut illis quondam, ablato & ad cælum rapto Eliâ Prophetâ sanctissimo, Elisæus duplici eius spiritu repletus successit; ita spirituales B. Pauacij virtutes, in successore Liborio repræsentandas, aut etiam duplicandas fore sciebant. Quapropter gaudentibus

cunctis,

eligitur Cenoman. Episcopus,

post S. Pauacium.

cunctis, Ecclesiæ Christi regimen, ad quod olim erat diuinitus præordinatus, iuxta morem canonicum assumpsit, regulariter Pontifex ordinatus.

a *Legende pars secunda*; patrum suorum lineam.

CAPVT III.

S. LIBORII *mores in Episcopatu, prædicatio.*

9. **S**Vscepto verò sacerdotio, nihil ex studio sanctitatis, quam prius exercuerat, dereliquit; sed tanquam lucerna super candelabrum posita, ita ille Diuinâ luce repletus, quò in eminentiore constitutus est loco, eò latiùs in domo Dei collatæ sibi gratiæ notitiâ refulgebat. Neque illum tantæ dignitatis honores solitæ religionis mutare fecerunt mores, nec Ecclesiasticorum occupationes negotiorum quidquam ex quotidianâ Diuinæ laudis & placationis seruitute prætermittere coëgerunt. Quinimò tantò eam instantiùs adaugere curauit, quantò iam non suæ solius, sed multarum animarum salutis causâ rectè se viuere debere sciebat: quibus frustra videbatur præesse, si non studeret etiam monitis exemplisque prodesse. Ob hoc igitur, nullius momenti spatium otiosè transigere volens, semper erat vtilibus intentus actibus, nunc

præclare munus illud gerit,

nunquam otiosus,

E 4

lectio-

lectioni diuinarum Scripturarum operam impendens, nunc orationi prolixius incumbens: interdum etiam rerum exteriorum dispositioni, prout suo conueniebat officio, prudenter consulens atque prospiciens.

10. Assiduè verò vigilijs & ieiunijs castigabat corpus suum, & in seruitutem redigebat, ne alijs prædicans, ipse reprobus inueniretur. Erat enim prædicationis studio valdè intentus, & tamquàm se nosset gerere officium Apóstoli, dicentis, Non enim misit me Christus baptizare, sed euangelizare; atque ab eodem audiret, Prædica verbum, in sta opportunè, importunè; ita ipse quotidie modis omnibus auditores suos ad vitæ rectitudinem prouocabat. Cuius præcepta & monita id maximè populo grata & amabilia faciebat, quòd eius vitam in nullo doctrinæ contrariam deprehendebant; sed quod illis sectandum assererat, euidentissimè in eius moribus agnoscebant. Verbi gratiâ; qui elationem velut initium omnis peccati cauendam penitens ab illo sæpè didicerant, nullum eius indicium in illius actibus, in habitu, in vultu, in gestu corporis, in sermonis usu sentire potuerunt. Audiebant ab eo: Non efficiamur inanis gloriæ cupidi; videbant eum verè pauperem spiritu, numquàm nisi in Domino gloriari. Audiebant ab eo, quòd inuidiâ diaboli, mors introiuit in orbem terrarum; & Putredo ossium, inuidia; videbant eum affectu be-
neuo-

1. Cor. 1. 17.
2. Tim. 4. 2.
assiduè prædicans,

& eadem agens:

Galat. 5. 26.

Sap. 2. 25.
Prou. 14. 30

nevolentia gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus; aliorum prospera vel aduersa, sua aestimare. Audiebant ab eo: Ira enim Iacob. 1. 20. viri, iustitiam Dei non operatur; videbant eum, omnem ostendentem mansuetudinem ad omnes homines. Audiebant ab eo: Seculi 2. Cor. 7. 10. tristitia mortem operatur; videbant eum esse hilarem datorem, quem diligit Deus. Audiebant ab eo, auarum esse idolorum seruitorem; videbant eum rerum suarum erogatione Ephes. 5. 5. largiflua thesaurizare sibi thesaurum in caelo. Deinde si quis eius parsimoniam, strenuitatem, castitatemque attenderet, non alijs ad fugiendam vitiorum corporalium labem admonitionibus indigeret.

II. Ita pius gregis Dominici pastor, multis commissis sibi ouibus, adhibitâ curâ duplici, exhortationibus scilicet & exemplis, iter ad aeternae vitae pabula quaerenda, & spiritualium morborum dira contagia vitanda, demonstrans, tantum ex eis lucrum acquisiuit, ut, quod voce Dominicâ per Malachiam dicitur, de illo conuenienter valeat dici: Lex veritatis fuit in ore eius, & iniquitas non est inuenta in labijs eius. In pace & in aequitate ambulauit mecum, & multos auertit ab iniquitate. Verè enim multos ab iniquitate conuertens, & rectitudini vitae fideique restituens, inter sanctos Ecclesiae Christi Doctores praclarum obtinet locum: quorum multumodam gratiam, & infinitam meriti excellentiam, dignus eno-

multos conuertit,

Malach. 2. 6.

*dignus eno-
mis quibus
Doctores or-
nat Scriptu-
ras;*

lentiam, ipse verus eiusdem Ecclesiæ sponfus,
 in Canticis Canticorum multiplici laude
 prosequitur: nunc eos ipsius sponsæ collum,
 monilibus assimilatum, vocans; nunc tigna
 cedrina & laquearia cypressina cognominans;
 interdum labia, vittæ coccineæ, propter præ-
 dicationem Passionis Christi, similia, seu fa-
 uum dulcedinis verbi Dei stillantia; nonnum-
 quàm turrim David, ob constantiæ firmitatem,
 eos appellans. Aliquando verò ibidem, ob
 nutrimentum paruulorum, quibus lacte opus
 est, mammæ dicuntur. Aliquando fauo simul
 & vino, aliquando decori turris eburneæ
 comparantur. Plerumque portæ Ecclesiæ
 nuncupantur: & propter variam vtilitatem,
 firmitatem, prouidentiam, contemplationem,
 dentium & oculorum nomine designantur.
 Prætereà ipsi sunt sexaginta fortes, Salomonis
 lectulum ambientes: ipsi columnæ argenteæ,
 sacri eloquij nitore fulgentes. Quarum om-
 nium similitudinum si quis mysteria perscru-
 tetur, profectò inenarrabilem huius sanctæ
 Ecclesiæ Doctoris & eius similibus gratiam
 dignitatemque reperiet, cum satis indicent
 hæc pauca, de pluribus ex illo cælesti epitha-
 lamio sumpta, quòd nihil his illustrius, nihil
 pulchrius, in sponsæ laudibus decantandum
 Spiritus sanctus inuenit, Qui etiam de eisdem
 per Danielelem ita loquitur: Qui autem docti
 fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamen-
 ti: & qui ad iusticiam erudiunt plurimos,
 quasi

Dan. 12. 3.

quasi stellæ in perpetuas æternitates. Sed quoniam huius clarissimæ stellæ in erudiendis subditis feruorem pariter & splendorem ostendimus, quibus virtutum radijs in alijs quoque rebus effulserit, monstrare curemus.

CAPVT IV.

Sacrarum rerum cura.

12. **H**Abuit vir sanctus hoc præ ceteris *cultum Di-*
 tum temporis Pontificibus, religio- *uinum pro-*
 nis & Dei amoris indicium speciale, quòd *mouet:*
 omnia, quæ ad eius laudem iugiter celebran-
 dam & Ecclesiastici cultus officium perti-
 nent, totis nisibus amplificare, prouehere at-
 que adornare contendit: & exceptis his, quæ
 sibi suisque ad quotidiani victus & vestitus
 necessaria, quibus solis contentus erat, vix
 sufficere poterant, nec non & his, quæ ad
 egentium & inopum sustentationem largâ
 manu solebat expendere, reliquos omnes re-
 ditus episcopaliū possessionum, omnes
 quarumlibet rerum census, qui sibi ex omni
 suâ diœcesi debebantur, vel si quid ex fide- *templa or-*
 lium donationibus conferebatur, ad ex- *nati*
 hibendum ecclesijs congruentem ornatum,
 & noua quoque oratoria in locis, quæ ad hoc
 opportuna videbantur, construenda deputa-
 uit. Quorum constructionem primùm Diui-
 næ seruitutis multiplicandæ intuitu aggre-
 dieba-

17. noua &
 aedificat:

diebatur; dehinc etiam plebium commodita-
 ti pariter & salutis prospicere piè meditaba-
 tur, vt ad ecclesias cum suis Sacerdotibus
 propè positas facillè confluere, orationum stu-
 dijs assuescere, regenerationis gratiam con-
 sequi, documenta sacrę legis audire, cęlestium
 sacramentorum celebrationibus interesse, at-
 que omnia Christianę religionis iura discere
 & exercere valerent: nec quemquam vllius
 molestiæ seu occupationis impedimentum
 exinde reuocaret, quò vniuersos ad salutem
 animarum quærendam ipsa loci opportuni-
 tas inuitaret. Hac igitur intentione præter il-
 las, quæ a suis prædecessoribus fabricatæ fue-
 rant, decem & septem sacris ædibus nouiter
 constructis & dedicatis, suam parochiam ita
 omnem illustrauit, vt in qualibet eius parte
 populo degenti aliquam orationis domum
 vicinam esse constaret. Locorū verò, in quibus
 eas construxit, hęc nomina ponere dignum
 ducimus, quò religiosi operis memoria fir-
 mior, & fides certior habeatur. Vnam itaque
 ædificauit in Colinno, alteram in Siluiaco, ter-
 tiam in Raudatio, quartam in Campogene-
 sto, quintam in Conedaco, sextam in Aciaco,
 septimam in Aloncianno, octauam in San-
 gunno, nonam in Sabonario, decimam in
 Bonâ, vndecimam in Luciâ, duodecimam in
 Lugdunâ, tertiamdecimam in Marfone,
 quartamdecimam in Paliaco, quintamdecimam
 in Magitto, sextamdecimam in Noui-
 liaco,

liaco, septimamdecimam in Comnis.

13. Quibus ritè perfectis & decenter ad-^{sacra officia} ornatis, ac Sacerdotum & inferioris ordinis ^{assidue in ijs} Clericorum iugi prouidentia commendatis, ^{fieri iubet.} obseruandum omnino censuit, ne qua ibidem legitimis horis die noctuque sacrorum intermissio fieret officiorum, quibus sanctæ & indiuiduæ Trinitati debitæ gratiarum actiones & laudes referrentur. Deinde vt vnitati & concordia totius populi commissi consuleret, atque omnia illius diæceseos loca Deo dicata, cum vniuersis ad se pertinentibus, antiquæ & principali suæ Sedis ecclesiæ, velut ^{Et ab ijs censum pendendi ad luminaria Cathedr. ecclesiæ:} vni capiti & matri omnium, subdita monstraret esse debere, decreuit vt illuc ex reliquis omnibus Ecclesijs per annos singulos census persolueretur, certus scilicet numerus librarum ceræ atque olei, prout illis offerendi facultatem suppetere sciebat. Æquum tamen omnibus eisdem locis debitū imposuit; hoc est, vt ex vnoquoque redderetur vna ceræ libra, & olei duæ, præter id, quod custodibus præfatæ principalis ecclesiæ dari constituit. Ex quo verè sancta & religiosa intentio beati viri satis apparet, quòd non sibi aurum vel argentum, seu quodlibet earum rerum, quæ mundum amantibus pretiosa, ipsi verò, velut cælestia desideranti, omnino erant contemptibilia, coaceruauit; sed ea magis Ecclesiæ dari constituit, quæ ad luminaria iugiter in eâ concinnanda copiam darent. Nam quoniam ipse

ipse fuit templum veri luminis, hoc est, Spiritus sancti, etiam corporalis lucis ornatum manufactæ domui Dei noluit vnquã deesse.

*saeros mini-
stros ordi-
nati*

*etiam laicis
se probat:*

Luc. 1. 6.

14. Mansit autem in Episcopatu annos quadraginta & nouem: in quibus fecisse legitur ordinationes nonaginta & sex; ordinasse verò Presbyteros ducentos decem & septem, Diaconos centum septuaginta sex, Subdiaconos nonaginta tres; reliquorum quoque graduum ministros, quantum sacris officijs congruum & sufficiens esse videbat. Præterea habuit bonum testimonium etiam ab his, qui foris sunt: ita vt hoc quoque specialiter de illo præfata referant scripta, quòd studuerit Deo in omnibus dulciter famulari, & in rebus Ecclesiasticis Deo & hominibus bonis oppidò placere. Vnde liquidò patet, sic eum religionis constantiam ante Deum seruasse, vt tamen proximorum oculos non offenderet: sic humano foris placuisse iudicio, vt Diuinis obtutibus non displiceret in occulto. Ita per omnia verus Dei cultor illi meritò Pontifici comparatur, quem sine querelâ Domino seruisse Euangelica laudat historia: nisi quòd hic tantò præstantioris fuerit sacerdotij Præsul, quantò figuram veritas, quantò legem veterem noua Christi gratia transcendit. Illo denique præsulatu functi, animalium cruores immolabant: huius sacerdotij primus auctor & Pontifex, per propriam sanguinem introiuit semel in sancta. Et

Et tamen in officio dispari fuere Pontifices isti, sanctitate pares, ambo Euangelicâ laude digni, ambo iusti ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querelâ.

a ms. *Corfend*, Marfano. Nonnulla horum vicorum aut oppidorum nomina aliter paullo in 2. Vita expressa.

C A P V T V.

S. LIBORII obitus, sepultura, miracula.

15. **C**VM autem Diuinæ Maiestati complacuit, post tam diuturna tot annorum certamina, victorem hostis antiqui, militem suum æterno præmio glorificare, anno quinquagesimo Episcopatus sui, corporis eum molestiâ ita fatigari permisit, vt adesse sibi diem exitus sui non dubitaret. Qui annus illi verus extitit Iubilæus, quem in eodem numero annum remissionis appellans, vnumquemque in eo redire ad familiam, & ad possessionem suam lex Diuina præcipit. Nam & ipse quò minus se dubitaret ad requiem tendere, post septem septimanas annorum, ex quo constitutus est super familiam Domini, adhuc in terris positam, ad eam quæ in cælis est, latus vocari meruit, vt possideret terram, quam mansuetis & mitibus Veritas repromisit.

morbo cor-
reptum
Matth. 5. 4

16. Eodem tempore S. Martinus Episcopus

S. Martinus pus Turonensem regebat Ecclesiam, vir A.
Angelico postolicis clarus omnino virtutibus: cui inter
monitus, vi- illa, quibus assiduè frui solebat, Angelicæ col-
sit: locutionis mysteria, etiam hoc ex Diuinâ re-
 uelatione præceptum est, ut ad urbem Ceno-
 manicam pergeret, atque ibidem in infirmi-
 tate positum Dominum visitaret. Vnde anim-
 aduertens, hanc Domini infirmitatem de
 aliquo membrorum suorum intelligendam,
 Match. 25. de quibus ipse dicturus est in iudicio, *Infir-*
 36. *mus fui, & visitastis me;* cœpit illicò festinus
 ad memoratam pergere ciuitatem. Cui cùm
 iam appropinquans, iuxta vineam quamdam
 iter ageret, vidit eminùs in eâ stantem Cleri-
 cum gradu Subdiaconum, *a* Victurium no-
 mine, operi quidem, *b* quodcumque ibi agen-
 dum erat, studiosiùs insudantem, sed nihilo-
 minùs frequentatione psalmodiæ laudes Do-
 mini decantantem. Hic erat discipulus S. Li-
 borij, atque in ipsâ suæ continentiæ mentif-
 que & habitus humilitate, bonæ institutionis
 magistri optimi clarum præbebat indicium.
 Quem intuens S. Martinus, reuelante sibi
 Spiritu sancto hunc esse futurum ibi Episco-
 pum, his eum verbis salutauit, dicens: *Aue*
noster Pontifex. Dehinc illi baculum suum
 dedit, atque ita concito gradu, in urbem pro-
 perauit. In quâ inueniens sanctum & verè
 Deo dilectum Præsulem iam in extremis po-
 situm, & cælesti tantùm gaudio, quò iturus
 erat, intentum, cum ineffabili ab eodem læti-
 tiâ

tiâ susceptus est. Hic verò necesse est, vt no-^{pijs colloquijs}
 ster sermo deficiat: quia neminem dignè con-^{Liborium}
 stat posse referre, quàm diuina, quàm spiritua-^{animat,}
 lia, quàm cœlestia fuerint eorum colloquia;
 cum quâ se exultatione mutuò viderint, quo
 mentis affectu suam ad tempus separationem
 ferre potuerint. Erant enim ambo Christi mi-
 litum excellentissimi duces, ambo crebris de
 diabolo triumphis gloriosi. Sed alteri iam
 reddendum erat præmium sempiternum, al-
 teri aliquamdiu differendum, & adhuc pro
 castris Dei fuerat decertandum.

17. Igitur B. Liborius, præsentē sibi tanto ^{Et sancte}
 consolatore, suarumque exequiarum provi-^{mortuum}
 fore, & decimo Kalendarum Augustarum die ^{sepelit:}
 lætus migravit ad Dominum. Cuius venera-
 bile corpus S. Martinus cum honore congruo
 ad ecclesiam extra urbem positam duci, & in
 eâ sepeliri fecit: quam primus eiusdem Sedis
 Antistes, Julianus nomine, construxit, & in
 honore d duodecim Apostolorum dedicavit.
 Decebat enim, vt qui Apostolorum in terrâ
 successor, & in cælis esse meruit consors, in
 eorum quoque ecclesiâ communi cum illis
 memoriâ coleretur. Sequenti verò die vir Dei
 Martinus populum omnem, qui ad tantī viri
 exequias copiosus nimis & innumerabilis
 conuenerat, & internum amorem erga Pa-
 storem suum largissimis lacrymarum fonti-
 bus testabatur, in ecclesiam conuocatis, san-
 ctæ admonitionibus doctrinæ consolabatur,
 F eisque

§2 VITA S. LIBORII PATRONI

Aug. 1
eisque præfatum Victurium ordinavit Episcopum.

Liborius
post mortem
miraculis
illustratur.

18. Tradunt quoque litteræ superius memoratæ, multa quidem S. Liborium in hac vitâ fecisse miracula, sed multò plura postmodùm ad sepulcrum eius fuisse diuinitus ostensa, licet ob multitudinem suam nominatim expressa non sint. Quod nos facillè credimus ex his, quæ oculis nostris videre meruimus, postquam ad nos sacrum translatum est corpus, sicut, adiuuante Domino, sequens huius operis textus enarrabit. Nam quoniam ipse verè fuit organum Spiritus sancti, per ipsius nunc operationem ante eius reuerenda pignora virtutum signa sæpius ostenduntur; curationes scilicet debiliùm, salutes languentium, expulsiones immundorum spirituum; præstante ipsius gratiâ, qui est fons & origo bonorum omnium, Deus & Dominus noster, qui in Trinitate inseparabili viuit & regnat per infinita secula seculorum, Amen.

17 + 990
Aug. 11
a Alij Victorem, Victurum, Victorium vocant. Colitur 25. Augusti, uti testatur Coruasserius; at 1. Septemb. alter Victorius, eius filius.

b Ms. Bod. addit, vinearum. Non satis eam interpolationem patiuntur sequentia verba, quodcumque ibi agendum erat: etsi ex S. Victorij Vitâ constet, eum operantem in vineâ repertum à S. Martino.

c Dissentiunt alia eius Acta, ut suprâ §. 1. diximus. colitur saltem hoc die.

d Vita primo loco relata, solum habet Petri & Pauli.

LIBER SECVNDVS.

TRANSLATIO

S. LIBORII.

CAPVT I.

*Scriptiois caussa. Episcopatus primi
in Saxonîâ.*

I. **D**Esriptis superiori libello *Bisonis Ep.*
vitâ & transitu pretiosissimi *iussu scripta*
Confessoris Christi atque *hec histo-*
Pontificis Liborij, nunc se- *ria,*
cundum tuam, a Biso, Præ-
sul egregie, iussione, ad exponendam seriem
Translationis eius sacratissimi corporis, &
ostensa per eius merita virtutum *b* insignia,
pro concessâ diuinitus facultate, stylum men-
temque conuertimus; excitante studium no-
strum pensatione sollicitâ, qualiter vobis ob-
temperare, quantum deferre debeamus, ma-
ximè cum eorum officij dignitate sublima-
tos, quibus Diuinâ voce dicitur, (Qui vos *Luc. 10. 6.*
spernit, me spernit) non dubitetur, vos mini-
mè sine Dei contemptu posse contemni.
Proinde ad retexendas cum laude debitâ vir-
tutum operationes, per quas sancti Spiritus

84 VITA S. LIBORII PATRONI

*circa Pente-
costen in-
choata.*

beati

gratia solet electorum merita declarare, eo, quo te præcipiente huic operi insistere debuimus, nullum opportunius tempus occurrat: appropinquante videlicet sacrâ solennitate aduentus eiusdem Spiritus Paraclæti, qui B. Liborij & in hac vitâ manentis inhabitator apparuit, & nunc ipsius sanctitatis pet miracula index & glorificator existit. Cuius nos ad susceptum opus auxilium haudquaquàm inefficacibus votis inuocatuos speramus, præsertim cum non aliud, quàm quod ipse adueniens, mentibus, quas repleuit, ad profendum inspirauit, Dei scilicet magnalia loqui, & ipsum mirabilem in Sanctis suis monstrare conemur. Sed antequàm ad rei gestæ ordinem veniamus, causam Translationis memoratæ, atque exordium constructionis ecclesiæ, quæ tanto cælitus illustrari meruit thesauro, referre breuiter congruum arbitramur.

*Carolus
Magnus,
Saxoniam
domitæ,*

2. Igitur vbi primùm gloriosæ memoriæ Carolus Imperator, concertatione longissimâ, & varijs præliorum euentibus, cum gente Saxonum exactis, illos ferro edomitos Christi fidem suscipere fecit, suoque addidit imperio, clarum illicò dedit indicium, quâ fretus intentione, tam diuturnum laborem infatigabilis ferre potuerit. Siquidem, vt in e libello vitæ ipsius legitur, triginta & tribus continuis annis bellum cum eadem gente gessit. Quâ tandem partim armis, partim liberalitate

tate

tate, per quam maximè Primorum eius animos sibi deuinxerat, superatâ, totum exinde suum ad hoc contulit studium, vt pro tantarum saluatione animarum populi, post tot secula cultum demonum relinquentis, fructum sui laboris ex Dei remuneratione consequeretur. Et vt se magis Christianæ religionis, quàm regni sui dilatandi causâ, tantæ rei difficultatem aggressum ostenderet, ecclesias *templa multa extruit.* per omnem regionem illam, ad quas rudis infide populus confluere doceretur, & sacramentis cælestibus initiari consuesceret, sub quantâ potuit celeritate construi fecit: atque parochias diligenti ratione suis quasque terminis seruandas designans, quia *d* ciuitates, in quibus more antiquo Sedes Episcopales constituerentur, illi penitus prouinciæ deerant; loca tamen ad hoc, quæ & naturali quadam excellentiâ & populi frequentiâ præ ceteris opportuna videbantur, elegit.

3. Tum verò vix reperiabantur, qui barbaræ & semipaganæ nationi Præsules ordinarerentur. Cuius interdum ad perfidiam relabentis cohabitatio, nulli Clericorum tuta videbatur: cui Ecclesiasticum officium, & quidquid ad rerum Diuinarum pertinet cultum, non solum deerat, verùm ignotum omnimodis erat. Quocircâ vnamquamque prædictarum pontificalium Sedium cum suâ diœcesi singulis aliarum regni sui Ecclesiarum Præsulibus commendauit, qui & ipsi, quoties sibi

En, quia vrbes non erant, in pagis episcopatus erigunt.

quos alia-
rum Se-
dium Epi-
scopus com-
mittit:

vacaret, ad instituendam confirmandamque in sacrâ religione plebem, eò pergerent, & ex Clero suo personas probabiles cuiuscumque ordinis, cum diuerso rerum Ecclesiasticarum apparatu, ibidem mansuros iugiter destina-
rent. Et hoc tamdiu, donec annuente Domi-
no salutaris illic fidei doctrina conualesceret,
& ita Diuini vsus ministerij proueretur, vt
propriij quoque in singulis parochijs dignè
& fiducialiter possent manere Pontifices.

Biso Ep.
Paderborn.
4.

a Biso quando sederit, suprâ indicauimus §. 2. tem-
pore nimirum Ioannis VIII. Pape, vt scribit Gobelinus
Persona, Cosmodromij atate 6. cap. 45. Sedit verò Ioan-
nes à 14. Decemb. an. 872. ad 15. Decemb. 882. Biso
autem rexit ipsam Ecclesiam Paderfontanam, in-
quit idem, annis xxiii. Hic à Carolo Crasso Imp. vt
refertur in Vita S. Meinverci Ep. Paderborn. quam
v. Iunij dabimus, an. 885. electionem Episcoporum
inter eiusdem & ab eiusdem Ecclesiæ filijs facien-
dam impetrauit. Idem corpus S. Meinulphi, vt dice-
mus ad eius Vitam v. Octob. transtulit temporibus Ar-
nulphi Imp. qui rerum potitus est à fine anni 887. ad
an. 900.

b Ms. Corfend. Signa.

c Dedimus 28. Ianuarij S. Caroli Magni Vitam
per Eginardum. Tomo 2. Scriptorum Francic. Andrea
Duchefnij in varijs Annalibus Francorum plenius re-
feruntur eius res gestæ.

d Gobelinus cap. 38. et at. 6. in totâ patriâ illâ non
erat locus muris cinctus; paucis castris exceptis.

CAPVT II.

*Primus Paderbornensis Episcopus
B. Hathumarus.*

4. **I**Nter omnia verò loca, constituendis *Paderbor-*
 principalibus Ecclesijs in hac, de quâ lo- *na, sita a-*
 quimur, prouinciâ designata a Paderbornen- *mæno loco,*
 sis Sedes speciali quadam dignitate præcellit, *B*
 habens amplissimam circumquaque plani-
 tiem, nemorum tamen frequenti & variâ di-
 uersitate sufficienter ornatam, agros vberes,
 & frugum omnium feracissimos. Cui adiacet
 à læuâ in ipso mœnium prospectu silua, mul-
 tis passuum millibus in longum latumque
 diffusa, adeò pecorum & armetorum pascuis,
 apiumque seruandarum vsui opportuna; vt illi
 non dissimilis videatur regioni, quam sacræ
 litteræ vocant Terram lacte & melle manan- *fertili,*
 tem. Accedit ad ornamentum loci saluberri-
 morum fontium, intra ipsum oppidum in
 vnum pariter alueum confluentium, incom-
 parabilis tam species, quàm numerositas; in
 tantum, vt eorum *b* latitudini & amœnitati
 similes esse alibi minimè compertum habea-
 mus. Nec desunt hinc inde & alia flumina,
 vtilitatum, quæ ab his petuntur, largissima.
 Aër ibidem & aura placidior, & licet in fri- *salubris*
 gido terrarum tractu, naturali gratiâ tempe-
 rator, citius quàm in alijs illarum regionum

partibus, maturitatem cunctorum fructuum afferre consuevit. Præterea pagus ipse, ut & nostra memoria, & veterum relatio testatur, viris omni nobilitate generis animique semper insignibus abundabat: ut non esset dubium, quin patria ciuibus, & ciues patriæ congruerent, ac sibi vtraque vicissim ornamento forent. Et hæc quidem pauca de pluribus, hinc à nobis non ex superfluo dicta animaduertet, qui Christianissimi Principis ex hoc quoque in Deum deuotionem comprobabit, quòd ea, quæ ex tantâ locorum amœnitate iure belli acquisita, sub suâ potuit tenere ditio, Diuino magis seruitio, quam suis deputauerit vsibus. Tamen interdum, pro varijs gentis eiusdem vtilitatibus generale placitum habiturus, illic populi conuentum fieri iussit, & hac ibidem causâ aliquamdiu solebat immorari.

conuentum habet:
c
 S. Leonē III. 5. Nam & vir sanctissimus & verè Apostolicus Papa Sedis Romanæ, d Leo nomine, iniusta ciuium odia perpeffus, illic eum adiit, pro sedandis contra se ortis simultatibus, imperialem opem quæsiturus. A quo cum ingenti ut par erat, honore susceptus, religiosum eius ac salutare Christianitatis dilatandæ studium nobiliter inchoatum, Apostolicâ auctoritate firmavit, atque in Ecclesiâ tunc ibidem nouiter constructâ e quoddam altare consecrans, adorandas in eo reliquias Protomartyris Stephani, quas secum Româ detulerat, collo-

d
à quo ara dicata, collocata reliquia
c

collocavit ; fiducialiter id Principi promittens, quòd oratorium illud, tanti Martyris patrocinio munitum, non vlteriùs passurum foret iniuriam, quam, ipso referente, priùs ei contigisse cognouit ; vt videlicet ob incolarum loci perfidiam & odium in religionem Christianã, aliquoties f igni traderetur. Et ob hanc maximè causam easdem reliquias ibi rogatu Imperatoris recondidit, non sine effectu congruo fiducia sponfionisque suæ, cum nihil tale postmodùm illic perpetratum esse certissimum sit,

ad fidei securitatem:

f

6. Hoc igitur ordine Paderbornensis Ecclesiæ Sedes episcopalis tam Imperatoriã sanctione, quàm Apostolicæ benedictionis auctoritate primitus constituta, ob causam superiùs memoratam commendata fuit aliquandiu tuitioni Præsulum cuiusdam castelli orientalis g Franciæ, quod sermone barbaro Wirtzburg appellatur. Sub quorum regimine status rerum ipsius parum proficere potuit : quippe cum loca ipsa longâ inter se terrarum intercapedine distarent, & Præfatos Præsules rarò hanc nouellam Ecclesiam inuisere, vel occupatio permetteret, vel commoditas suaderet. Neque enim ibi deerant negotia, quibus procurandis insisterent, neque huc pergendi laborem paruum faciebat itineris longitudo. Ibi res necessariae sufficientes erant & ordinatæ: hinc & tenues, & cum difficultate nouiter ordinatæ.

eum Episcopatum VVirtzburgensis regite

g

F 5

7. Quo-

7. Quocircà meritò vtilius visum est, hanc Sedem suam per se habere Antistitem, qui non alibi occupatus, hinc tantum agendis rebus praesens insudaret. Erat tunc temporis in Clero Wirtziburgensi vir magnae humilitatis atque modestiae, *i* Hathumarus nomine, de gente nostrâ, hoc est, Saxonica, oriundus: qui cum adhuc puer esset, belli tempore Carolo Imperatori obses datus, illic servari iussus est. Vbi postea tonsuratus, ac studijs litterarum traditus, in virum perfectum moribus & eruditione profecit. Hic ex praecepto Principis primus est Paderbornensis Ecclesiae ordinatus Episcopus. Post cuius ordinationem paucis annis transactis, *k* idem gloriosissimus Princeps ab hac luce migravit. Cuius incomparabilem in omni virtutum gloriâ praestantiam licet libellus de vitâ eius conscriptus plenissimè referat, nos tamen hinc aliquid de eo vel breuiter dicere, ipsius in nos beneficij magnitudo suadet. Quem arbitror nostrum iure Apostolum nominari: quibus ut ianuam fidei aperiret, ferreâ quodammodò linguâ praedicauit. Qui cum toties victoriâ potitus, quoties in procinctu positus, multas sibi gentes, multa regna subiecit; constat tamen eum gloriosissimè etiam de diabolo triumphasse, cui tot animarum millia, prius sub eius tyrannide captiua, in conuersione nostrae gentis eripuit, & Christo Domino acquisiuit. A quo illum recipere praemium & confidimus, & opta-

i
 dein Hathumarus,
 Episc. Saxo,
 olim obses
 datus Carolo,

k
 verè Apostolum
 Saxonicum

optamus, vt fruatur in cælis Apostolorum consortio, quorum functus est in terris officio.

a ms. Corfendoncanum, Padaburnensis. Variè huius urbis nomen effertur ab antiquis Scriptoribus: Patresbruna, & Patresbrunnas appellatur in Ioannis Tiliy annalibus minoribus; in auctioribus Patresbrunna, & Patrisbrunno: in fragmento annalium Alex. Petauij, Padresbrunnon, & Padresburnon: in annalibus Loiselij Paderbrunnen (vti & in alijs quibusdam) & Padabrunno: in Vitâ Caroli Magni per incertum, Paderburnen, & Paderburnum: in eiusdem Vitâ per monachum Egolismensem, Paderbrunnem, & Padabruno: in Poëtâ Saxone Pathalbrunnon: apud Eginhardum, Padabruna: in Vitâ Ludouici Pij, Patrisbruna: in historiâ constructionis nouæ Corbeia, Patherbruna: in Annal. Euldens. Padrabrunno, & Padrabrunno: in historiâ Translationis S. Viti Patherbronna. Gobelinus cap. 38. nominis etymon exponit. Oritur enim isthic fluuius, qui Pader dicitur, ex tribus fontibus, quorum singuli Pader appellantur. Quare idem Gobelinus suprâ, Ecclesiam Paderfontanam dixit. Born namq; aut brunn, siue borne, & brunne Teutonice fontem significat. Quidam fluuii huic nomen inductum à didisse Carolum Magnum aiunt à Pado Italia fluuii, fonte ex tribus itidem fontibus, in unum coeuntibus atueum, orto. Refellitur id ex S. Ludgero, qui in Vitâ S. Svviberti I. Martij, inter Saxones Verdense monasterium an. DCCLXXVIII. populatos recenset nefarium quemdam Ogellum Oosterbach de Paderborne: atque ex Poëtâ Saxone infrâ citando, qui vetustum fuisse urbis nomen significat, ergo & fluuij, à quo urbi nomen. Alij à Romanis, cum ijs in locis castra haberent, factum volunt, ob eamdem Padi similitudinem. Quod vt absque veteri auctore affirmare mihi non est animus, ita consentaneum rationi vsuq; non inficio; & accolarum traditione celebratum. Vix xv. stadia progressus

Paderbor-
næ nomen
variè ex-
pressum:

ductum à

fonte

gressus

92 VITA S. LIBORII PATRONI

gressus Pader, ad Niehuis arcem à Theodorico Furstenbergio Ep. constructam & oppidulum, Lippæ miscetur, sat tenui riuo, alteriq; ac deinceps Lippæ, siue Lippia, aut Lupia, seu Luppia retinet nomen, donec in Rhenum sese ad Wesaliam oppidum exoneret. Locum in quo Lippa ac Pader coeunt, vel ipsam (ut tunc erat) Paderbornam, ita describit Auctor carminis de Leonis III. Papa ad Carolum aduentu:

Patræ, siue
Padi fl.

Est locus insignis, quo Patra & Lippa fluentant,
Altus & in nudo campo iacet, vndique largo
Vestitus spatio: celso de colle videri
Namque potest legio omnis & hinc exercitus
omnis,

Castra Ducum, & Comitum, radiantiaque arma
virosum.

Qui hæc Patra, in Vita S. Adelardi per S. Paschasium Rabbertum 2. Ianuar. cap. 16. nu. 66. Pater appellatur. ita enim describitur Corbeia Saxonica situs: Est autem locus, pergentibus ad ortum solis de Fonte Patris, situs supra litrus Wisiræ, &c. Franciscus Irenicus l. 12. Germanica Exegeleos Padam vocat.

eoq; multi-
plice:

b Tres precipui Padæ, siue Padi, aut Padulæ, fontes; qui è rupe omnes prorumpunt intra ipsam urbem: intra quam in unū alueum coeunt, ac fluium profundum latumq; conficiunt, qui estate frigidissimus, hieme utcumque calidus est. Trium horum fontium vnus ita profundus est, Gobelino teste, ut ab aqua superficie ad fundum pedes esse 98. testati sint qui explorarant. Alij præterea fontes in eadem ipsa urbe orti, aquis suis Padum augent: ex vnus, qui maximè Australis, aqua præstans coquitur cereuisia, qua etiam vim medicam habere contra calculum creditur.

Fontes eo
tractu aci-
dulis:

Extra urbem alij fontes ac riuus, sanè memorandi: nam præter tres circa Driburgum, aliumq; propè Ludam oppidum, acidulos ac medicatos fontes, à Matthæo Meriano in Topographiâ VVestphalia relatos, maximè mirabilis qui Bolderborna, siue Bulterborna appellatur, iuxta Aldenbeckam pagum. Hic estum quem-
dam

dammarino similem patitur : nam XXIV. horarum spa- Bulderborna
tio bis aquas suas resorbet, ac post sex horas denuò eru- na fons re-
dat ingenti cum strepitu, unde & nomen accepit : Bol- sorbetur.
deren enim, siue bulderen, Teutonicè, cum strepitu
blaterare aut detonare dicimus. Tam copiosum tamen
Bolderborna riuum profundit, ut is non longè à suâ *uri & riuus*
scaturigine ternas molarum rotas circumagat. Sed ali- *ex eo ortus,*
quanto spatium progressus in terram penitus subsidit. Idem
alijs duobus riuus eodem tractu accidit : quorum alter
Svvanjū pagum præterfluit, haud procul Pader-
bornâ, ac paullo post terrâ se condit: alter inter oppidum
Lechtenauiam, ac pagum Steinem. Retulit mihi Io-
annes Grothufius noster, se, cum isthac iter faceret,
animaduertisset: & mergi fluuium illum, propius acces- *& alij duo*
sisse, & silicibus glareâque submotis, nullum perspexisse,
quo absorberetur, foramen; sed aure ad terram admo-
zâ, unâ cum socio, audisse ingentem strepitum ac colli-
sionem velut in cellam delabentium aquarum. An hi
amnes Paderbornæ, aut alibi, denuò prorumpant, ut
radi ab aliquibus scribit Merianus, frustra quaram,
quod latere voluit Auctor nature.

c Placitum passim pro conuentu iudiciali, siue con- Placitum
uentus loco, usurpatur in media ætatis scriptoribus. siue conuen-
Exempla plura reperies in Glossario Frid. Lindenbrogij tus, Fran-
ad Codicem legum antiquarum. De conuentu ad Pa- corum ad
derbornam, quod huc facit, ita scribit Poëta Saxo lib. 1. Paderbor-
annal. ad an. 777. nam, an

Conuentum placiti generalis habere 777.

Cum Ducibus se velle suis denuntiat illic.
Tanto concilio locus est electus agendo,
Quem Parthalbrunnon vocitant, quo non habet
ipsa

Gens alium naturali plus nobilitate
Insignem, qui præcipuè redimitus abundat
Fontibus, & nitidis & pluribus, & trahit inde
Barbaricæ nomen linguæ sermone verustum.

Meminèremagni placiti isthic eo anno habiti Anna-
les Tisliani, quod Loiseliani & monachus Egolismensis
synoduna

94 VITA S. LIBORII PATRONI

an. 785.

synodum publicam appellant; Vita Caroli magni per incertum, synodum, & concilium publicum; Eginardus generalem populi conuentum. Iterum an. 785. placitum habuit ad Padiesbrunnon cum Francis & Saxonibus, ut habet Fragmentum annal. Alex. Petauj, siue, ut Loiseliani, synodum publicum celebrauit; aut, ut Vita eius per incertum, concilium publicum tenuit. De secundo hoc conuentu agunt cum Eginardo ceteri Scriptores. De tertio, an. 799. mox dicemus. Ibidem Ludouicus Pius an. 815. conuentum habuit, uti idem Eginardus auctor est, & alij infra. Pij quoque filius Ludouicus Rex Germania, ut habent Annales Fuldenses, an. 845. in Saxonia apud Padraprunno generale placitum habuit.

799.
815.

845.

S. Leo III.
Papa

d Leo III. is fuit, de quo ad XII. Iunij. Extat de eius ad Carolum aduentu poëma elegans tom. 2. Francicor. scriptor. Quã de re ceteri quoque agunt annales, qui & memorant sanctissimo Pontifici manus à populo Romano iniectas in publicã supplicatione, oculos erutos, linguamq; excisam; sed virtute Diuinã & hanc & illos ei restitutos.

Indulgentias concessit
Paderborna.

e Gobelinus addit: Visitantibus eandem capellam in anniuersario dedicationis ipsius, qui est VIII. Decembris, de benignitate Sedis Apostolicæ magnas Indulgentias concessit. Extat etiamnum in cryptâ illud altare S. Stephani De eo Vita S. Meinwerci Ep. Paderborn. 5. Iunij cap. 1. in cryptâ ibidem nouiter constructâ, quoddam altare consecrans, Leo Papa, adorandas in eo Protomartyris Stephani reliquias, quas Romã secum attulerat, in priuilegium Apostolicæ consecrationis collocauit.

Paderborna
combusta
an. 1000.

f Non planè ab omni incendio immunem fore Paderbornensem Ecclesiam vaticinatur sanctus Pontifex, sed quod incolarum loci perfidia, odiumq; in religionem Christianam, excitasset. Alioquin, ut in citatâ S. Meinwerci Vitâ dicitur, & supra §. 5. retulimus, anno Dominicæ Incarnationis millesimo, ordinationis Re-thardi Ep. nonodecimo, regni Ottonis III. decimo-

septi-

Septimo, Imperij quarto, Indict. XIII. ciuitas Patherbrunnensis primum incendio vastatur, nobileque principalis Ecclesie monasterium, praeipui operis & decoris, à Carolo Magno fundatum, à beatæ verò memoriae Badurado Episcopo consummatum, & XIV. Calendas Nouembris dedicatum, cum libris, priuilegijs plenarijs, alijsque Ecclesie ornamentis propemodum conflagrauit. Ex ijs quae ibidem subiiciuntur, patet, vel omissum aliquid esse, vel vocem propemodum, pro penitus accipiendam: quare à Gobelino, qui cap. 50. etatis 6. idem incendium ijsdem ferè verbis commemorat, omissa est: vti & à Krantzio Metropolis lib. 3. cap. 40. Iterum conflagrauit ciuitas cum ecclesia an. MCXXXI. vti refert Krantzius lib. 6. & an. 1137. cap. 10 & Gobelinus cap. 58. qui cap. sequenti tradit à Bernardo Ep. restauratam, & duodecimo post anno, Christi MCXLIII. dedicatam.

g Franconia nunc vulgò dicitur, Teutonicè, Frankenlandt, id est, Francorum regio.

h Ita & Annales Fuldenses ad an. 746. Eginardus an. 793. Celebrauit Carolus Natalem Domini apud S. Kilianum in Wirtziburgo iuxta Mœnum fluiuium. Monachus Egolismensis ad eundem annum, Wirtzinburg vocat, ms. Bodecen. Wirzeburg. Postiores Herbipolim dixere, parùm idoneâ interpretatione, ex Latinâ Græcâque voce nomen conflantes. unde Gunterus lib. 5. Ligurini: Herbipolis unde dicta.

Conueniunt, urbemque petunt, cui nomen ab herbis

Esse putant, linguæ vulgaris origine tractum.

Burg quidem castrum, siue urbem munitam significat: sed v vurtz, siue v vurtz, non herbam, sed radicem. unde Iacobus Spigelius in Scholijs ad Ligurinum, fatetur satis durè Herbipolim dici, pro VVirtzburgo. Plura de eius etymologiâ Irenicus lib. II. Germanie Exegeoes: sed quod ait à Ptolomeo Arctauum dici; nescio ubi legerit; nam in Ptolomeo nusquam id nomen habetur.

i Quia sæpius obsides à Saxonibus accepit Carolus, scitè

sciri certò non potest, quo anno traditus ei sit B. Hathumarus, quem Cratepolius alijs S. Hadumarium appellant; Krantzius & alij Harimarium. Constat sub S. Burchardo, primo Ep. Herbipolensi, liceris & pietate eruditum.

k Cùm obierit Carolus 28. Ianuarij an. 814. manifestum est errasse eos, qui anno Christi 795. ordinatum Hathumarum 804. mortuum scripsere, ut ad sequens caput notabimus.

C A P V T III.

Episcopus II. Baduradus. Reliquia petite
Cenomanis.

II. Ep. Baduradus,
nobilis, egregius:

8. **V**T verò ad propositum redeamus; defuncto Carolo, a Hathumaro quoque Episcopo non longo post tempore ab hac mortalitate ad perennem, ut credimus, vitam assumpto, successit ei vir egregius, nomine Baduradus, qui & ipse ex hac regione nobili ortus profapia, ex eiusdem Ecclesie Clero b electus est. Qui præclaræ morum nobilitatis, magnanimitatis & industriæ merito, familiaritatem regiam c intimè consecutus, tantæ dignitatis locum promeruit, ut ei non minor facultas, quàm voluntas amplificandæ, prouehendæ, atque adornandæ Ecclesie sibi commissæ, suppetere videretur. Tunc verò, tamquàm ad hoc sibi datam diuinitus excellentiam animaduerteter; nihil sui laboris studij, que subtraxit ab acquirendis ac procurandis omnibus, quæ ibidem ad Diuina

is templa
struit &
ornas:

uina

uinæ laudis augmentum, ad vtilitatem Christiani populi nouerat pertinere. Hæc illi cura prima imminebat, ecclesias per omnem parochiam suam sub celeritate construere: principalem verò basilicam ingenti decore & grandi opere extollere, res omnes ad eam pertinentes modis varijs adornare, augmentare Clerum, disciplinam monasterialem instituire, pueros tam nobiles, quàm inferioris conditionis, in scholam congregatos, in Diuinæ legis eruditione nutrire. Quod eius laudabile studium ita felix profectus comitabatur, vt verè illum ad hoc à Deo præsignatum, & rudimentis eius loci cælitus concessum dicere valeamus.

Clerum auget:

pueros instrui curas:

9. Quia verò rudis adhuc in fide populus, & maximè plebeium vulgus, difficilè poterat ab errore gentili perfectè diuelli, latenter ad auitas quasdam superstitiones colendas sese conuertens; intellexit vir magnæ prudentiæ, quòd si præcipui alicuius Sancti illic corpus allatum, miraculorum, vt fieri solet, ostensione & gratiâ sanitarum suadente, multitudo plebis inciperet venerari, & ad eius patrocinia confluere consuesceret, nullà re eam faciliùs ab infidelitate posse reuocari; præsertim cùm verbis doctorum de Diuinâ virtute non credentes, tamen his, quæ oculis viderent, quæ beneficiorum vtilitate sentirent, fidem derogare non possent; præterea cunctis fidelibus ibidem manentibus, vel eò

Reliquias SS. procurandas censet:

conuenientibus magnæ hoc apud Deum intercessionis solatium, maximam eidem locutionem & gloriam collaturum fore non dubitans, ad id obtinendum sedulæ cogitationis curam intendebat. Et quoniam à Deo, qui est fons bonitatis, quidquid optatur boni, & maximè rem tantam nouerat expetendam, indicto ieiunio, & celebratâ supplicatione publicâ, cum omnibus sibi commissis, ab eius clementiâ demonstrari sibi postulat, quoniam ordine pro adipiscendâ re desideratâ deberet insistere.

10. Vnde fidem eius benignè respiciens, dignatus est ei reuelare, quòd ad Cenomanicam urbem Gallix rem diu optatam petendum ab Episcopo loci mittere deberet: ibi dandum votis eius effectum prosperum fore. Ex hac reuelatione indubiâ spe animatus, accelerare negotium studuit. Episcopus qui præfatam urbem eo regebat tempore, Aldricus nomine fuit. Ad hunc ergo cum consensu & præcepto Cæsaris Ludouici, nuntios destinandos elegit, ex Clero quidem suo probabiles personas, & in sacris ordinibus religiosam vitam ducentes: necnon & quosdam laicos nobiles, quorum fidem & industriam ad tale opus idoneam nouerat. Clericorum verò, quibus id negotij commendatum est, præcipuus erat quidam Presbyter, Ido cognomine, qui omnem suæ profectiois historiam, & signa, quæ in eâ diuinitus ostensa perspexerat,

partim

*diuinitus
monetur, ut
eas Cenomanis pe-
tatis*

*probante
Ludouico
Pio Imp. ed
legatos mit-
tit*

partim vivâ voce intimata, partim litteris breuiter annotata, ad nostram fecit notitiam peruenire.

a *Vivebat* B. Hathumarus adhuc an. 815. quo anno Adelardus, S. Adelardi Abbatu Corbeiensis tunc exulantis vicarius, Ludouicum Pium, qui tunc habebat placitum in Saxoniâ, in loco qui dicitur Patherbrunna, rogauit, ut monasterium in eâ prouinciâ construui iuberet. Quod cum pijssimus Princeps benigne suscepisset, placuit accersere Episcopum, nomine Hathumarum, ad cuius diœcesim pertinebat locus, vbi construendum erat monasterium, vt cum eius fieret imperio & voluntate. Ita libellus de constructione nouâ Corbeia, atque historia Translationis S. Viti. quam 15. Iunii dabimus. Fallitur ergo scriptor vita S. Meinverci, qui B. Hathumarum anno Christi 804. sui Episcopatus 9 decessisse asserit. Quem temerè sequuntur Gobelinus cap. 38. & 40. Krantzius Metrop. lib. 1. cap. 11. & 16. Cratepolius de SS. Germania, Bruschius in Catal. Epp.

B. Hathumarus quâ-
do mortuus.

b Hunc quoque, vt decessorem, inter obsides Herbi- Badur adies
polim translatum, ait Krantzius lib. 1. Metrop. cap. 16. II. Ep. Pa-
nc Bruschius. Alij Baderatum & Baduratum vocant, derborn.
aliy Badaradam, Canisius Baduranum, Rolevinckius
Badueradam, Cratepolius Balduinum. Hic esse vide-
tur, quem Theganus Baradadam, Episcopum Saxo-
nicum appellat, atq; cum alijs Principibus à Ludoui-
co ad Lotharium filium an. 834. missum, præcepisse
ei sub edicto omnipotentis Dei & Sanctorum eius, vt alienaret se à societate impiorum seductorum
eius, &c. Idem indubiè est, qui in concilio ad Theodo-
nis-villam an. 835. habito pro depositione Ebbonis, &
Ludouici Imp. reconciliatione, Badaradus appellatur.

vir egre-
gius.

d Colitur S. Aldricus Cenomanensis Episcopus 7. Ia-
nuarij: ad quem diem illius Vitam dedimus ex Gallia
Petri Vielli Latine redditam. Plenior nuper, sed Gal-
licè quoque, edidit Antonius Coruasserius.

CAPVT IV.

Miracula facta dum eleuatur S. LIBORII corpus.

S. Aldricus
Ep. Cenom.
addicit cor-
pus S. Libo-
rii:
a
b
7.
 II. Igitur anno Dominicæ Incarnationis
 octingentesimo trigesimo sexto, Indi-
 ctione xiiij. cum præfatus Ludouicus tertium
 & vigesimum *a* in imperio annum ageret,
 Legati Paderbornenses, de Saxonîa profecti,
 ad urbem Cenomanicam *b* quinto Kalenda-
 rum Maiarum die venêre: insinuantelque
 Episcopo causam, pro quâ missi fuerant, be-
 nignè ab eo suscepti, Dei nutu, vt credimus,
 sine morâ petita impetrauerunt. Sequenti
 namque die cõuocans omnem Clerum, præ-
 sente suo quoque Coëpiscopo, David nomi-
 ne, tractare cum eis diligenter cœpit, qualiter
 Missorum, de tam longinquâ regione venien-
 tium, religiosis precibus decenter in hoc pos-
 set annuere, vt Sancti alicuius integros, vt pe-
 tebant, artus accipere mererentur. Erat ibi-
 dem sanctorum corporum magna copia: in-
 ter quæ S. Liborij quondam Præsulis eiusdem
 urbis præcipuè glorificatum miraculis habe-
 batur insigne. Quod cum Episcopus præfatis
 nuntijs dare disponderet, reniti primò cœpêre
 plurimi, dicentes se illis pignoribus pretiosius
 nihil habere.

12. Tandem vix omnium impetrato con-
 sensu,

sensu, assumptis secum Sacerdotibus & cuiuscumque gradus Clericis, sacri ministerij vestibus ornatis, Missos quoque, qui sanctos artus accepturi erant, adesse præcipiens, processit ex vrbe ad ecclesiam, in quâ sacratissimum B. Liborij corpus digno cum honore conditum habebatur. Erat autem eadem ecclesia iuxta ciuitatem posita, & in honore *c* duodecim Apostolorum dedicata, quam primus eiusdem Sedis Præsul, nomine *d* Iulianus, condidisse fertur. Ad hanc itaque memoratus Episcopus, denuntiato prius *e* ieiunio, cum sacro illo comitatu humiliter ac deuotè, vt ad tale opus decebat, perrexit, vicissim psalmos, litanias, hymnosque decantans, In quam cum ipse & plures secum, sacros artus de Mausoleis leuaturi, conuenissent, (mirum dictu) sensere cuncti inæstimabilis odoris suauitate totam domum repente completam. Qui dissimilis odorem omnibus, quæ in terris vel naturâ vel arte fiunt, clarum cælestis cuiusdam præsentia dedit indicium. Ita enim omnium, qui aderant, mentes magis quam corpora ineffabili iucunditate immutauerat, vt velut in ecstasi positi, & aliarum rerum obliti, tantum ibi manendi delectatione tenerentur. Nec dubium, quin ipse tunc fuerit in medio multorum fidelium, in suo nomine congregatorum, qui paucis quondam discipulis tantam suæ visionis dulcedinem præbuit, vt primus eorum diceret: Dominus, bonum est Matth.

ieiunij ad ecclesiam conueniente

c 71. civ.

d

e

f

g

h

i

k

l

m

n

o

pos hîc esse. Nec erat incongruum, vt eorum
 meritis odoris fragrantia testimonium daret,
 cum quibus Apostolus dicit: (Christi enim
 bonus odor sumus Deo. Erant autem in eo-
 dem loco aliorum quoque membra Sancto-
 rum, in sarcophagis honestè reconditorum,
 maximè Episcoporum ciuitatis illius. Ex qui-
 bus tunc simul, cùm B. Liborij membra de
 tumbâ leuata, in feretro locanda compone-
 bantur, prædictus odor numquam defuit;
 quò minùs dubitaretur illi operi ministerium
 præbuisse, quo cœpto, inchoauit; quo finito,
 non diutius mansit.

13. Dum hæc in templo agerentur, foris
 quoque aliud signum eadem contigit horâ.
 Nam mulier quædam ab annis plurimis cæ-
 ca, in conspectu populi, qui satis frequens pro
 foribus stabat, interuentu ipsius, cuius corpus
 interiùs ad efferendum parabatur, lumen re-
 cepit. Et quoniam eius tam prioris ærumnæ,
 quàm nouæ sanitatis omnes ferè, qui aderant,
 testes erant, adeò multitudinis animos res
 gesta commouit, vt omnes simul in laudem
 Dei, elatâ in excelsum voce, prorumperent,
 Quod audientes qui cum Episcopo erant in-
 tra clausas oratorij ianuas, statimque mira-
 culo quolibet populum in tantæ gratulatio-
 nis clamorem excitatum intelligentes, & ipsi
 pro viribus Diuinæ pietati gratias agere, ac
 præ gaudio flere cœperunt. Cumque suas
 vtrîmque voces, qui intus & foris erant, re-
 cogn-

2. Cor. 2. 15.
 dum S. Li-
 borij reli-
 quia ele-
 uantur,

F. corpore...

cæca visum
 recipit,

omnibus
 Deum lau-
 dantibus:

cognoscerent; vno omnes affectu mirabiliter inspirati, in tantum erupere planctum, vt vix quisquam continere lacrymas posset. Sed Episcopus videns cantum Diuinæ laudis fletu exigente intermissum, cœpit rursus antiphonas & psalmos Sanctorum gloriæ congruos cum Clero psallere: atque ita confusæ multitudinis clamorem compescuit.

14. In ipso verò momento, priusquàm illud sacratissimum corpus de ecclesiâ, in quâ sumptum est, efferretur, etiam tertio signo eius declarata sunt merita. Denique vir quidam horribiliter longo tempore vexatus à dæmonio, & multis iam famâ tantæ miseriæ factus notissimus, quippe qui per multas ecclesias & monasteria ductus, nusquam suæ remedium calamitatis accepit; tandem cum matre propriâ veniens ad ecclesiam, in quâ sacer ille thesaurus adhuc inter Sacerdotum manus habebatur, confestim ita purgatus est, vt ne signum quidem vltra talis pertulerit passionis.

15. Tum verò Antistes, nequam nuntijs memoratis moram faceret, eodem die venerandum illud corpus cum omni reuerentiâ suis & Sacerdotum manibus deportari fecit in urbem, ad principalem suæ Sedis ecclesiam, vt hoc ibi coram populo his, qui accepturi erant, honorificè commendaret. Comitabantur verò, nec vsquam deerant, velut præsentis Dei virtutis, Sanctum suum mirifican-

energume-
nus libera-
tur:

defertur
corpus S. Li-
borij ad ba-
silicam Ca-
thedralem:

77 *claudogres-*
sus restitui-
sur,
 77 *claudogres-*
sus restitui-
sur,
 tis, indicia. Nam ubi primùm ecclesiæ, quam diximus, illatum est, ingressus pariter quidam claudus utroque pede, & multis in hac debilitate detentus annis, mox ut caput ad orandum inclinavit, recepit integram sanitatem.

mutoloque-
ba,
 16. Transacto deinde paruo diei spatio, mutus quidam, diuturno inutilis linguæ damnatus silentio, subitò sibi vocis organa sentiens restaurata, omnipotentis Dei misericordiam, eiusque Confessoris & Pontificis Liborij patrociniū, plano coram omnibus sermone laudabat.

converso
subitainte-
gritate,
 77
 17. Sed cum ita coruscantibus supernæ gratiæ beneficijs celeberrimus ageretur dies, postremò maiori quoque miraculo novum fidelibus gaudium, nova data est materia gratulandi. Licet enim omnia Deo sint æquè facilia, magis tamen solemus mirari, cum dantur nova & nunquam habita, quam cum amissa restaurantur. Hic eadem rursus fiunt, quæ naturali ordine prius facta fuerant: ibi mira Dei virtus tribuit, quod natura negavit. Vir quidam ab ortu natiuitatis in tantum à genibus deorsum debilitatus, ut tibiæ cum pedibus arefactæ, graciles & contortæ, omnem ambulandi usum penitus denegarent, in prædictâ ecclesiâ antè veneranda S. Liborij pignora deportatus est: atque illicò vivaci vigore nervis venisque infuso, & dissolutis antè compagibus solidatis, recto gressu cœpit incedere.

cedere. Quo cognito, fit ingens admirantis
 atque gratulantis populi circa eum concur-
 sus. Certatim omnibus videre cupientibus,
 quod paullò antè numquàm se visuros arbi-
 trabantur. Neque enim velut infirmis aut ti-
 tubantibus vestigijs gradiebatur, sed coram
 omnibus, qui eum numquàm antea sanis ter-
 ram plantis tetigisse nouerant, celeri motu
 currens & exiliens, Christo Domino eiusque
 sancto Confessori gratias referebat. Agebat
 hoc nimirum ipse per successorem Apostolo-
 rum, qui per ipsos quondam Apostolos eo-
 dem modo claudum à natiuitate, simili gra-
 tià sanari concessit. Act. 3. 8.

18. His ita gestis, cum inclinata iam die
 Dominicæ noctis appropinquaret exordium,
 præcepit Episcopus Clerum omnem ad vigi-
 liarum solemniam maturius conuenire, ut his
 statim peractis, primo diluculo præfatis nun-
 tijs optatum munus accipientibus, redeundi
 ad patriam opportunitas optata daretur.
 Conuenit autem pariter laicorum grandis
 numerus, quos ostensa prioris die miracula ad
 quærenda sanctorum pignorum patrocina
 ingenti delectatione inuitauerant. Cumque
 propè finito matutinæ laudis officio, auroræ
 ortus illucesceret, lux lucis & fons luminis
 illuminauit ciuem vrbs eiusdem, qui cæcus
 genitus, usque in diem illum coæuam sibi eam
 miseriam tolerabat. Sed qui in Euangelio le-
 gitur per semetipsum hominem à pœnâ si-

cæco nato
visus

Ioan. 9. 1.

mili liberasse, hunc quoque per electum membrum suum à tenebris diuturnæ noctis eripiens, ignotam priùs lucem videre concessit.

energumeno
libertas:

19. Eadem horâ eodemque in loco, id est, in ecclesiâ coram Clero diuina carmina concinente, multisque alijs fidelibus aspicientibus, arreptus quidam à dæmonio, vexari miserimè cœpit. Diu namque ab eo torqueri antè solebat: sed tum interuentu eiusdem Confessoris, expulso hoste nequissimo, sospitatem mentis recepit, nec deinde vllum in se larualis phantasmatis sensit horrorem.

a Ostendimus superiùs rectè inuicem congruere characteres chronologicos hîc expressos; annumque Christi 836. fuisse Ludouici Pij 23. à morte Caroli patris, & 24. ex quo imperiali eum diademate, ut in Vitâ eius dicitur, coronauerat pater, medio ferè ante mortem suam anno.

b Ita MSS. Corsendonc. & Bodec. editi habebant quarto, perperam, ut suprâ ostendimus.

c Vita 1. ac 3. solum habet, Beatissimorum Petri ac Pauli Apostolorum. Vita 2. in Ecclesiâ Apostolorum, & congruit breuior Translationis historia, quam mox dabimus.

d De S. Iuliano suprâ egimus, & plenius 27. Ianuarij.

e Ea primùm S. Mariæ dedicata, postea S. Iuliano, cum sub idem ferè tempus huius reliquie in eam essent à S. Aldrico deportata.

CAPVT V.

*Corpus S. LIBORII è Cathedrali
ad S. Vincentij adem transfertur.*

20. **I**Ta illius diei exordio geminatâ lætitiâ ^{Solenni sup-}
 cælitus illustrato, infinitam populi mul- ^{plicatione}
 titudinem sexus vtriusque atque omnis con- ^{(cuius hîc}
 ditionis & ætatis, tam ex eâ regione, quàm ex ^{ritus expo-}
 vicinis vrbibus, tantorum signorum latè cir- ^{nitur) effe-}
 cumuolans fama contraxit. Celebratis verò ^{tur sacrum}
 Missarum solennijs, accelerabat Episcopus ^{corpus è ba-}
 sanctum illud corpus his, qui ad patriam se- ^{re:}
 cum delaturi erant, commendare, ipsumque
 cum honore debito ex vrbe deducere, ante-
 quàm adueniens turbarum immensitas, eo-
 rum iter impediret. Ornatur itaque Clerus
 omnis sacerdotalibus & ecclesiasticis indu-
 mentis, eleuatoque feretro sanctorum pigno-
 rum in humeros Sacerdotum, sonantibus
 quoque signis omnium per urbem ecclesia-
 rum, ac præeuntibus, qui sanctæ ac viuificæ
 Crucis vexilla sanctorumque Euangeliorum
 libros ac sacras reliquias in aureis argenteis-
 que reconditorijs cum aromatibus præfere-
 bant, deducitur cum ingenti cunctorum ve-
 neratione, cum psalmis, hymnis & antipho-
 nis, in oratorium ⁴ S. Vincentij, situm iuxta
 portam vrbis, per quam egressuri erant.

21. Prosequabatur autem maxima multi-
 tudo

*plebem ob
iacturam
reliquia-
rum tumul-
tuantem,*

tudo plebis: sed non minor ibidem obuiuit, quæ signorum rumore audito, vndique confluebat. Tum verò non leuis oritur contra Præsulem populi querimonia, clamantibus plurimis, magni se patrocinijs tuitione priuari, ablato à se corpore tanti Confessoris, cuius intercessione solerent ab omni aduersitate muniri. Hoc suæ regionis vnicum post Deum fuisse tutamen, hunc honorem maximum, hanc gloriam singularem. Timere se meritò posse, ne translatis eius venerandis artibus pariter nominis eius in breui veneratio memoriaque neglecta, indignos eos ipsius interuentu apud Dominum faceret. Arbitrari sese, Pastoris potiùs officio conuenire, Sanctorum pignora ad munimentum gregis sibi commissi vndecumque acquirere, quàm eorum, quæ haberent, pretiosissima quæque in alias mittere nationes.

*aptâ oratio.
ne placat S.
Aldricus
Ep.*

22. Commotus aliquantùm his vocibus Antistes, & maximè lamentantis turbæ acclamatione, tandem facto silentio, populum in eadem ecclesiâ S. Vincentij ita breuiter allocutus est; Non est, inquit, æquum, Fratres, quemquam vestrùm putare, me in tantum aut commissæ mihi sollicitudinis, aut vestræ simul meæque salutis oblitum, vt hæc nostri perpetualis Patroni pignora sine certâ ratione ex hoc loco transferri permitterem. Si enim, cùm apud nos Sanctorum corpora Deo miserante satis abundet, illi populo, qui nuper

ad

ad fidem vocatus, & eorum aut parum, aut nihil penitus habens, à nobis huius suæ necessitatis solatium humiliter postulat, omnino assensum præbere dedignamur, fatendum est, nos Evangelici Apostolicique præcepti contemptores, contra ius caritatis fraternæ, claudere à fratribus viscera nostra. Absit verò hic error procul à cordibus vestris, ut putetis electos Dei iam cum ipso regnantes, ibi tantum, ubi corporaliter eorum habentur reliquiæ, intercessionis suæ præstare beneficium posse. Quin potius credendum, eius patrociniûm in hac Ecclesiâ, quam in carne positus fideliter rexit, & in quâ finem vitæ mortalis accepit, omnibus piè quærentibus in perpetuum non defuturum. In illo enim populo, nouiter ad Deum conuerso, novos sibi seruitores & veneratores acquireret, ad quos corporali præsentia suorum pignorum accederet: sed à vobis spiritalis eius protectio numquam recedet. Sciendum quoque, quòd serenissimus Imperator id ipsum fieri præcepit. Cuius quicumque potestati resistit, Dei nimirum ordinationi resistit. Prætereâ luce clariùs ostensum est, Dei pariter, & huius ipsius sancti Patroni nostri Liborij placere voluntati, ut ad illam, in quâ cum summo cunctorum desiderio expectatur, regionem adueniat. Quod si non ita esset, ab inchoato heri istius Translationis exordio, vsque ad hanc horam tanta nequaquam miracula coruscarent. Cùm enim

110 VITA S. LIBORII PATRONI

enim placatus potiùs, quàm iratus, Deus dona cælestia largiatur, quisnam existimare potest, quòd si hoc opere offenderetur, tantis illud signorum beneficijs illustrasset? Quocir-
cà, Fratres, ab hac intentione desistite, ne Diuinæ dispositioni comprobemini palàm resistere voluisse.

*dein recen-
sitis mira-
culus,*

*eum ceteris
Deo palàm
gratias agit:*

23. Cùm his & multis alijs admonitionibus, & maximè Dei nutu, sedata plebis commotio quieuisset, præcepit Pontifex eos, qui per totum biduum à varijs debilitatibus, seu ab immundis spiritibus, liberati fuerant, in vnum congregatos, ad conspectum multitudinis nouiter aduenientis adduci: vt eorum omnem & pristinæ calamitatis, & nouæ reparationis historiam pandens, Diuinam clementiam faceret ab omnibus vnanimitet collaudari. Vbi primùm verò populus coadunatum illud recens sanatorum agmen adspexit, & quos nudiustertius diuersis passionibus affectos, iam tunc sanissimos esse cognouit, subitò ex omni parte infinitæ multitudinis vox magnæ gratulationis exoritur. Nec datur vllus Episcopum loquentem audiendi locus: sed nemine tacente, nemine alium expectante, pro se quisque, quâ poterat, Deum voce laudabat. Cumque etiam Clerus, Episcopo incipiente, hymnũ **TE DEVM LAUDAMVS**, & quædam alia tantæ lætitiæ convenientia decantaret, immensæ illius iubilationis sonus, inexplebili supernæ laudis delecta-

lectatione, in longum diei spatium protelatus est.

a Hoc oratorium, ut ex aliâ Translationis historiâ patet, erat Ecclesia Cœnobij S. Vincentij à S. Domnolo Episc. Cenoman. (cuius natalis agitur 1. Decemb. Translatio 16. Maij) edificata; dedicata à S. Germano Ep. Parisien. qui 28. Maij colitur, restaurata à S. Aldrico, uti scribit Coruasserius.

CAPVT VI.

Miracula facta in itinere Carnotum
versus.

24. **Q**uo tandem finito, aduocatis Badu-
radi sæpè memoratis Episcopi Mis-
sis, beatæ memoriæ Aldricus Antistes pretio-
sissima illa, quæ suprâ diximus, pignora co-
ram omni Clero & populo commendauit
sub obtestatione grauissimâ, ut cum digno
semper honore tractarentur, nec eis vnquam
omnis reuerentia cultus Ecclesiastici à quo-
libet Episcopo Paderbornensi, & Clero suo,
quolibet tempore subtraheretur. Dehinc in-
ter vtriusque Ecclesiæ, Cenomanicæ videlicet
& præfatæ Paderbornensis congregationis,
firmatâ caritate perpetuæ & fraternitatis, ad
patriam eis redeundi licentiam dedit. Quos
tamen vnâ cum multitudine extra ciuitatem
aliquamdiu profecutus, cum paucis suorum
rediit: quoniam à tam glorioso comitatu vix
quisquam nisi inuitus separabatur.

dat Legatis
corpus, in-
betq; reue-
renter ha-
beris

init cum ijs
fraternita-
tem:

25. Et

*illi Ceno-
manus 1.
Maij lati
discedunt.*

25. Et illi quidem, annuente perspicuâ Dei clementiâ, voti sui se compotes effectos summo perè gratulantes, Kalendis Maij ab vrbe Cenomanicâ profecti, eum omni studio ad patriam festinare contendunt. Cuius itineris gloriam ac lætitiâ quis dignè valeat enarrare? Opportunum tamen credimus, viam omnem celeri stylo percurrere, annotatis tantùm locis, in quibus præcipua sunt, eademque certissima, gesta miracula. Nam omnia, quæ sacrum illud iter cælesti quodam lumine illustrarunt, ne illorum quidem aliquis, qui præfentes fuerunt, dicere aut memoriâ potuit retinere.

*Sancti ope
curati, sur-
dus ac mu-
sus Pont-
leuua.*

b

26. Illis itaque proficiscentibus, prædictâ die iuxta locum, vulgò *b. Pontleuua* nominatum, secutus eò quidam ex familiâ, pertinente ad seruitium Ecclesiæ ipsius S. Liborij, quem & sensum audiendi, & sermonis vsum numquam habuisse magna pars populi nouerat, Dominum suum, vt sui miseretur, quia voce non poterat, gemitu & lacrymis precabatur. Cumque crebrò caput inclinatum, expansæ manus, leuati modò ad cælum, modò ad sacrum feretrum oculi, satis internum eius affectum indicarent, nec iam præ lassitudine sequi longiùs posset, tandem à pœnâ secum genitâ relaxatus, eo primùm die cœpit & audiri loquens, & loquentes audire.

Infirma,

27. Inde cœpto itinere properantes, cum ad ecclesiam quamdam, S. Medardi memoriâ cele-

celebrem, propinquarent, ibi in viâ quædam
mulier à longâ infirmitate curata est, quam
per omne tempus vitæ suæ priùs tolerasse fe-
rebatur. De quâ id, quamuis incredibile, mul-
torum tamen relatione afferebatur, quòd nul-
lum alimenti genus vnquam gustare potue-
rit; sed cochlearum more, suo victitans succo,
noxio tantùm aleretur humore. Quod ne-
quaquam affirmantes, id tantum dicimus,
quod verum nouimus, eam ad S. Liborij pa-
trocinium & venisse languidam, & redisse
incolumem.

28. Hinc ad basilicam S. Symphorij adue-
nientes, ibidem sunt recepti hospitio, vbi no-
ctem illam splendor pietatis Diuinæ clarè fe-
cit illucescere. Nam fœmina quædâ, diu ma-
lignorum spirituum se vexantium miserabile
receptaculum facta, ad sæpè memorati Con-
fessoris implorandum pro eâ suffragium, in
ecclesiam adducta est. Finitis verò matutinis
ex more vigilijs, cum facto iam silentio plebs
egressura esset, cœpit subitò horrorem diræ
vocis emittere, vlulare, mugire, sibilare, ac per
omnia belluinos imitari sonos: vt nisi præsens
videretur, nihil minùs quàm mulier putare-
tur. Terrore cuncti, qui aderant, simul & mi-
seratione permoti, teneri eam, & ad Sancto-
rum feretrum propiùs iuuitam trahi fece-
runt. Deinde vnanimè pro illâ preces fun-
dentes, citò exaudiri meruerunt. Denique sta-
tim à dæmonum violentiâ liberata, sobriâ

H mente

mente ac voce gratias & laudes Deo refe-
rens, euntes eos inde diu cum populo seque-
batur.

contractus,

29. Exinde festinato cursu monasterio S. Sul-
pitij appropinquantes, vident eminus adduci
mendicum quemdam in vehiculo, qui mise-
rabiliter toto penè contractus corpore fuit.
Nam & pollices vtriusque manus erant in
medium palmæ incuruati, & reliqui digiti su-
pra ipsos pollices extensi, ita eos stringebant,
vt vngues radicibus palmarum hærerent in-
fixi. Reliquum corpus adeò velut in spheram
rotundatum videres, vt genua pectori, sum-
mitates pedum renibus iungerentur. Sed
quantò eius fuerat miserabilior pœna, tantò
secuta est mirabilior medicina. Interuenienti-
bus namque B. Liborij meritis, cuius opem
integrâ fide implorabat, erectis in momento
ac sanatis omnibus simul membris, profilijt
de paruo illo, quo vehebatur, curriculo, & ce-
leriter ad loculum sacri corporis currens, ibi-
dem se in terram prostravit cum ingenti af-
fectu, corde simul & ore, gratias agens. Mi-
rari populus, Deumque sublatis in cælum vo-
cibus collaudare, quòd non videretur circa
viuentem hominem amplioris virtutis opus
sub cælo fieri potuisse.

*energume-
usus*

30. Pergentes verò ad ecclesiam quam-
dam, in honorem S. Petri Apostoli dedica-
tam, subitò dæmoniacum, qui eos aliquam-
diu sequebatur, conspiciunt in viâ mediâ ce-
cidis-

cidisse. Ad quem erigendum cum aliqui ex plebe cucurrissent, iacuit omnino sine motu aliquo, ut ab omnibus esse mortuus non dubitaretur. Post paullulum tamen erectus ad sedendum, coepit sensim quasi reuiuiscere: & sequenti die coram populo laudes Saluatori suo rependens, sanus apparuit, ac si numquam à maligno fuisset hoste vexatus.

a De eâ fraternitate egimus supra.

b Vulgò Pontlieue. in Vita S. Hadoindi Ep. 20. Ianuarij cap. 1 n. 3. Pontilema appellatur (forsan vitiosè pro Pontileuca, aut, ut hęc, Pontileuua) & Pontilemalense xenodochium; fortè Pontileuualense. Pontileuualense xenodochium etiam pro diuitibus.
 Domnus Bartichrannus eiusdem vr̄bis Episcopus, ut ibi dicitur, ipsum xenodochium in Pontilemâ in honore S. Martini fecerat, ut omnes aduentantes, tam diuites quàm & pauperes, ibi receptiones haberent, & alimenta & onera necessaria abundanter inibi acciperent. Colitur S. Bertichrannus 6. Iunij.

c Symphoriani legendum, ut patet ex breuiori historia infrâ num. 7. celebris in Galliâ S. Symphorianus Martyr Augustodunensis 22. Augusti: Symphorium nusquam legi.

C A P V T VII.

Carnoti & Parisijs gesta.

31. P Roinde cum tantis Diuinorum beneficiorum donis, velut caelestibus radijs, micantem viam læti carperent, quæ plus quotidianæ gaudij, quàm fatigationis offerret; contigit, ut ad ciuitatem Carnotensem, satis amplam & populosam, deuenirent. Cuius vr̄bis

H 2

Episco-

Episcopus, a Bernuinus nomine, iam tum ætate simul & moribus valdè maturus, collectis ex more Presbyteris, eo tempore synodum in vrbe celebrabat. Cui cum nuntiatum esset, qualiter & quo ordine assumptum Cenomanis corpus præfati Confessoris, suæ iam vrbi appropinquaret, statim cum omni illo sacro Sacerdotum collegio, totoque Clero suo & populo, processit in eius occursum, atque cum hymnis & canticis spiritalibus illud deuotissimè extra urbem longè progressus excepit, iussitque vt deferretur per viam, quæ ducit foras muros ciuitatis ad oratorium, in quo S. b Carauni membra requiescunt. Cumque cateruatim sequente grandi multitudine ad memoratum locum honorificè duceretur, sonantibus signis per totam urbem, & populo excelsâ ad Deum voce proclamante, vt tantam sibi gratam esse deuotionem Dominus declararet, multa ibidem per B. Liborium fieri signa concessit. Ex quibus vnum præcipuum hoc loco memorare decreuimus, reliqua, vitandæ prolixitatis causâ, intermittentes.

sonantibus
campanis:

facta ibi
miracula:

contracta
sanata:

32. Puella, quæ ab exordio miserandæ natiuitatis, membris ferè omnibus curua, & velut in globum contorta, numquàm vel mentum à genibus leuare, vel plantas pedum à femoribus remouere valebat, ante loculum sanctorum cinerum deportata, singulorum officia membrorum cum integerrimâ sanitate

rate suscepit. Sed quoniam brevis illa vestis, quâ contractum prius corpusculum facile tegebatur, iam erectè stanti non sufficiebat, quin ex parte nuda videretur; citissimè fideles quique (nam in ecclesiâ corâ Clero & populo res gesta est) raptis fœminarû facitergulis eam contexere, donec allatis sibi congruis indumentis vestiretur. Ibi ergo cum spiritali lætitiâ noctem illam transigentes, primo manè optatum iter arripuere.

33. Appropinquantes verò Parisiensi civitati, quam fluentis Sequanæ cinctam, c Julius Cæsar condidisse, & ob similitudem insulæ maris, d Isius nominatæ, Parisius fertur appellasse; simili modo ab Episcopo loci illius e Er- canrado nomine, omniq̃ue populo, ultra pontem stratum super memoratum fluvium occurrente, suscepti, & in principalem eiusdem urbis ecclesiam deducti sunt. Erat autem dies Dominica. Cumq̃ue Missarum ibidem solennia celebrarentur, deducebatur in medium fœmina quædã de viciniâ eiusdẽ loci oriunda, quæ cum pœnâ gravissimâ nata, in eadem præteritum vitæ suæ tempus exegerat. Muta enim à natiuitate & surda, tertio insuper tormento subiacebat, quòd videlicet mente capta, spiritu agitabatur immundo. Hæc in conspectu omnium ad Missas circumstantium vehementer anxari cœpit & sudare, postremò in pavementum ruit. Post celebrationem mysteriorum, ad mansionem deportata est,

excipiuntur
Parisijs ho-
norificè:
c.
d.
e.

muta, sur-
da, stulta, &
energumena
sanatur:

& ad vesperum rursus in ecclesiam delata, ibi cum multis alijs pernoctabat. Statimque ut albescente polo roseum auroræ iubar illuxit, lux magnæ misericordiæ Dei, effugatis ab eâ tenebrosis tortoribus, & auditus illi & vocis facultatem condonavit. Obstupuere magno-
perè cuncti, qui aderant, videntes eam in vno momento ita immutatam, ut & vacua esset à dæmone, quo plena erat, & plenum haberet membrorum officium, quo vacua fuerat.

34. Euntibus autem illis iuxta f Montem Martyrum, cum essent iam à dextro latere insignis g monasterij S. Dionysij, occurrit ibidem seruulus quidam de familiâ eiusdem Martyris, quem & Sacerdotes & cuiuscumque gradus Clerici, necnon & plures laici, contestati sunt ab exordio natiuitatis suæ auditus pariter & loquelæ vsu penitus caruisse. Qui appropinquans sacris pignoribus, ubi vidit plures è populo pro suâ quemque facultate in honorem S. Liborij, ad eius loculum iactare munuscula, & ipse quoque satis deuotè aliquid de vestimentis proprijs illuc offerre nitetur. Cuius extemplò adiutus intercessione, apertis auribus & soluto vinculo linguæ in eadem horâ Dei laudes canentem populum audiuit, & ipse simul cum gaudio decantauit.

a *Claudius Roberus Hieronymum, & Berninum appellat: alij Geruinum, uti Coruasserius refert.*

b *S. Carauni, siue Karauni, Carnutum Apostoli, Gallicè S. Cheron, natalis agitur 16. Maij.*

c *Ne-*

7-77
72
777
27
7
7

alicus mutus

& surdus:

f

g

c Neque Parisiorum urbem Caesar condidit, neque ea fortassis sic nuncupata illius auro: sed ciuitas vniuersa, siue gens ipsa, Parisij dicta: vrbs precipua Lutetia, non ab ipso primùm sic appellata, sed antea (vt lib. 7. de bell. Gall. pater) eo nomine nota, eodẽ ferè etymo, vti reor, quo in Eburonibus Leoticus, siue Leodicus vicus, etiam tempore Caroli Magni dictus, qua nunc vrbs magna Leodium. Idem enim sunt Leodes, Leudes, Luidi, liudi, luiti; & fortè læti, ac leti: Teutonicè, luden, luyden, lieden, populi, & nonnumquam clientes, siue homines, aut vasalli. Eadem notione Leodienses Gallicè urbem suam Lige vocant, quòd villa ligia, siue latica, id est, militum aut hominum ligiorum, seu vasallorum olim fuerit, cum in propinquo Iupilia esset palatium regium. sed hac alibi indicata. Quod quidam Lutetiam à luto dictam volunt aut quasi λουκτιου à candore, erudito nulli prababunt: vnde Latina Græcæve vocabula, apud interiorem Galliam, Celticâ tunc linguâ utentem?

Lutetia &
Leodium
vnde?

d Nota Ortelio & antiquis Ifidis insula, portus, templum, oppidum, regio; diuersa omnia: at nusquam nobis Ifis insula lecta. Parisij potius videri possunt ab Ifiâ, siue Æliâ amne, qui nonnullis etiam Ifarra, appellati: ab eius enim leuâ ripâ colebant ad Matronam ac Sequanam amnes, inter Bellouacos ac Meldas. Ipsa Lutetia olim posita erat in insulâ fluminis Sequanæ, in quâ nunc quoque templum Cathedrale, prolatis utrimque longissimè pomœrijs.

vnde Parisij?

e Claudius Robertus duos eius nominis statuit Parisiorum Episcopus, quorum prior interfuerit an. 829. Parisiensis concilio, (in quo tamen illius nomen non exprimitur) alter electioni Hincmari Remensis Archiep. an. 845. & Parisiensis concilio an. 846. Medios locat Ermanfredum, de quo nihil memorat, & Inchadum, quem interfuisse ait restitutioni Ludouici Pij an. 835 obiisse 839. At concilio ad Theodonis-villam, in quo reconciliatus Ludouicus, Ebbo Archiep. Remensis de Erchanradus positus, Inchadus nullus, sed Erchanradus Episcopus Ep. Parisiensis sub-unicus.

H &

sub-unicus.

subscriptus. Anno vero 836. à concilio Aquisgranensi II. ad Pippinum Aquitania Regem missi Aldricus Cenomanica urbis & Herchinradus Parisiorum Episcopi. Atque ex hoc ipso coætaneo scriptore patet, Ercanradum tunc Episcopum fuisse, non Inchadum. In Parisiensi concilio an. 846. Erchenradus appellatur; apud Flooardum lib. 3. cap. 1. Ercamradus.

Mons Martyrum.

f Gallicè Mont-matre. in eo casus capite S. Dionysius Parisiorum Apostolus, cum SS. Rustico & Eleutherio, de quibus agemus 9. Octobris. Distabat is locus ab urbe Lutetiâ mille circiter passus, celebratus in annalibus nostris, quòd isthic in ade Deiparae Virginis S. Ignatius Loyola cum Socijs aliquot, votis Deo nuncupatis, prima posuit conflandae Societatis fundamenta.

S. Dionysij monasterium.

g Sepultus fuit S. Dionysius in fundo Catulliacò, à Catullâ piâ muliere: ubi dein vicus coaluit, qui in Viâ S. Genouefa 3. Ianuarij cap. 4. nu. 16. Catholiacensis appellatur, siue Catholacensis, & in 2. Viâ n. 14. Catholicensis, diciturq; in sexto à Parisius miliario situs. Dagobertus Rex sumptuosissimam isthic ecclesiam & monasterium edificauit, quod varijs deinde priuilegijs, reliquijs, Regum mausoleis ac donarijs ornatum.

C A P V T V I I I.

Iter per Belgium ad Rbenum vsque.

35. **I**Nterim festinantes cum summâ alacritate iter suum peragere, deuenerunt ad villam, quæ a Gebaloha nominatur. Vbi, sicut antea multorum fides & deuotio remunerata, sic etiam quorundam contumacia dignâ est correptione castigata. Contigit namque ibidem, vt fluuiolum quemdam transire deberent.

berent. Quò cùm proximarent, hi qui san- *in flumen,*
ctum feretrum portabant, quatuor, qui po- *fracto ponte,*
steriora eius tenebant cornua, recto tramite *labuntur,*
per vadum aquæ incedere volebant. Totidem *vado transi-*
autem reliqui, priorem eius partem gestantes *re abnuentes*
in humeris, pontem magis, per quem transi- *ne madefie-*
rent, quærere se velle afferebant, in tam præ- *rent;*
claro Sanctorum obsequio calceamenta sua
madefacere dedignantes. Qui cùm ad pon-
tem quemdam venissent, & venerabilem the-
saurum secum portantes, super eum transi-
rent, repentè rupto sub pedibus eorum in-
strumento lignorum, omnes illi, qui in vado
vel pedes intingere aspernabantur, ex alto
cadentes, in profundo flumine submersi sunt;
meritis tamen sanctorum artuum, quos fere-
bant, illæsi euasere: illud verò sacratissimum
feretrum ab eâ parte, quâ ab illis, antequàm *feretro &*
caderent, tenebatur, (mirum dictu) nemine *ceteris illa-*
contingente, in aère pendeat immobile, *sis;*
donec accurrere possent, qui illud accipien-
tes, ad vadum reueherent: atque ita demum
cœpto itinere perrexerunt.

36. Ex quo loco non longum iter emensi,
consuetum virtutis Dei testimonium ad com-
probanda merita electi sui videre meruerunt.
Idipsum tamen, quod factum est, quo appel-
letur nomine, non satis occurrit. Euentū fuisse
dixerim? sed non solet res talis casu eueni-
re. Miraculum nominem? sed id non magno- *energumena*
perè quisquam eorum admirabatur. Quis *Bauacensis*
enim *curata,*

enim velut nouum miretur, quod sapius in-
 tuetur? Mulier à dæmonio liberata est. Magna
 Dei pietas, magnum Confessoris eius meri-
 tum, rem alibi raram, in illo itinere fecit esse
 vſitatam. Quæ tamen mulier tunc à valdè
 diuturnâ vexatione ſaluata, (nam quindecim
 annis eâ laborauerat) haudquaquàm ingrata
 ſuo exitit Saluatori. Cùm enim eſſet de ca-
 ſtello, quod *b* Bauaca nominatur, non infimis
 orta natalibus, relictâ patriâ & parentibus,
 Deo & S. Liborio ſe, dum viueret, ſeruituram
 deuouit; ſecutaque ſancta pignora vſque ad
 locum, in quo hætenùs requieſcunt, in eo-
 rum ſeruitio reliquum vitæ ſuæ ſpatium tranſ-
 egit. Circa hæc eadem loca & alia plurima
 ſunt in viâ oſtenſa miracula: ſed nobis feſti-
 nantes illos ad patriam ſtylo proſequentibus
 non vacat in ſingulis immorari.

37. Cùm ad Rhenum fluum perueniſ-
 ſent, erant in ſancto illo comitatu prouincia-
 rum occidentalium populi infinitæ multitu-
 dinis, qui de longinquis locis illuc ſecuti, iam
 neceſſariò reuerti ad propria debuerunt. Oc-
 currit verò nō minor mortalium numerus ex
 nationibus orientalem eiufdē fluminis ripam
 incolentibus; & maximè Saxones noſtri, quo-
 rum confinia non longè ab amne memo-
 rato diſtant. Ipsi enim nuper ad fidem vocati,
 auditâ tantorum famâ ſignorum gregatim ex
 ſuis vndique locis eò confluxère. Stabant igi-
 tur in vtroque littore turbæ innumerabiles,
 diuerſo

*Sancti ser-
 uicio se de-
 uouet:*

*alia mira-
 cula:*

*plurimi p̄
 comitan-
 tur.*

7 diuerso nimis affectu sese inuicem contem-
 plantes, Siquidem suscepturis pretiosum illum *donec Rhe-*
 thesaurum quantum gratulationis & gaudij, *num traj-*
 7 dimissuris verò quantum mœroris & gemitus *ciant:* 17
 hora illa attulerit, quis vnquam exprime-
 re poterit? Denique statim vt sancti corporis
 7 baiuli nauem introierunt, vniuersa plebs, quæ
 diutius sequi non valebat, vnanimiter sese in
 7 terram prosternens, cum ingenti gemitu &
 intentâ supplicatione B. Liborij se patrocinio
 commendabat, testes quodammodò affectus
 7 sui largos lacrymarum imbres effundens. Pari
 modo & hi, qui in citeriore littore expecta-
 bant, terræ aduoluti, sacra pignora cum
 7 omni, quo poterant, honore suscipientes, &
 gratias agentes Deo, læti cum laudibus de-
 duxêre,

a ms. *Bodecen.* Gebalhoha.

b Bauacum, *hic* Bauaca, oppidum est Hannonia Bauacum
 antiquissimum, ac præcipua Romanorum in Neruijs vetus oppi-
 7 statio, Βάγανον Ptolemao, fortè Βαγανον, Bagacum dicitur.
 Neruiorum Antonino, *uti* 15. Ianuarij diximus, cum
 de Translacione reliquiarum S. Mauri Abbatis agere-
 mus: pro quo est in tabulâ Peutingerianâ Baca Coner-
 uio, pro Bacaco Neruio. Isthic Circi ruine visuntur,
 ingentium adificiorum fundamenta, nec procul inde
 aqueductuum vestigia, aliâq; monumenta antiquita-
 7 tis, atque illud ferè præcipuum, quòd septem via mili-
 tares Romanorum inde ad varias vrbes ducunt: qua-
 rum quæ celeberrima, quòd per pagum Brunehault
 ducta (restauratâ quidam non inerediti à Brunehilde
 Reginâ autumant, quo argumento, ipsi viderint) vul-
 7 gò la Chaussée de Brunault appellatur, & Coloniam
 usque tendit, *uti* in Itinerario Antonini itur, Bagaco,
 Vodga.

Vodgoriacum, Geminiacum, Perniciacum (*melius*
Peruiciacum) Aduacam Tungrorum, Corioual-
lum, Iuliacum, Coloniam: *quorum locorum hac nunc*
nomina sunt, 4 Gallica, totidem Teutonica: Bauay,
Woudray, Gemblours, Pervvez; Tongeren, Alt-
Falckenborg, Gulich, Colen.

C A P V T IX.

S. LIBORII corpus Paderbornam
deportatum.

occurrunt
cateruatim
Vestphali: 38. Igitur ingressi Saxoniam, præ nimia sibi
obuiante turbâ vix gradum mouere po-
terant. Totis tamen nisibus iter accelerantes,
tandem die tertio, id est, quinto Kalendarum
Iuniarum, quo tunc sacra Pentecostes solen-
nitas agebatur, ad desideratam diu Pader-
bornensem ecclesiam peruenerunt. A quâ
cùm adhuc *tribus* distarent millibus, iuxta
fluuium quemdam *a* Hedraha vocatum, ob
immensam multitudinem, quæ vsque ad me-
moratum locum sequi non poterat, in medio
campo Missarum celebrare solemnia. Quæ
antequam finirentur, in eodem loco quin-
que pariter homines à varijs debilitatibus li-
berati, causam immensæ admirationis & læ-
titiæ tantam Dei virtutem videnti populo præ-
buere.

infirmi s.
sanati:

39. Insuper eadem horâ in sæpè memo-
ratâ Paderbornensis monasterij ecclesiâ, cui
talis gloriæ decus per tanta terrarum spatia
affe-

afferebatur, contigit quoddam clarum valdè
 7 miraculum, velut insigni præconio B. Liborij
 aduentum annuntians. Nam puer quidam de *puero vocat*
 9 eadem oriundus parochiâ, qui à die natiuita- *auditus* 77
 29 tis suæ surdus erat & mutus, ibidem auditum *diuinitus* 77
 pariter percipere meruit & loquelam. Age- *confertur*
 bat hoc nimirum Diuina dispensatio, vt in
 78 die aduentus ipsius tot signa coruscantia in-
 dicio essent, eundem locum ad hoc fuisse
 cælitus electum, vt tanti Confessoris corpore
 illustraretur.

40. Quod cum innumeris vndique sti- *magnâ omni-*
 7 patum turbis, monasterio paullatim appro- *nium ordi-*
 7 pinquare cœpisset, Episcopus quidem nequi- *num accla-*
 7 bat occurrere, (nam apud palatium tunc mo- *matione* 77
 rabatur) sed tamen Clerus omnis cum vni- *pietate,*
 7 uersis Ecclesiastici cultus ornamentis proces-
 7 sit obuiam, sequente populo, qui vel de lon-
 7 ginqvis venerat, vel ex eodem oppido & vi-
 cinis locis illuc ad audienda Missarum solen-
 7 nia in tantâ festiuitate fuerat congregatus.
 Cumque sibi non paruo ab oppido interuallo
 vterque populus, sequentium videlicet vene-
 7 rabile corpus atque excipientium, obuiasset,
 7 ij qui occurrerant, ter cuncti simul solo pro-
 strati, summâ illud cum veneratione suscepe-
 runt. Cumque Clerus in hymnis & confes-
 sionibus Deum benediceret, & spiritualium
 carminum melodiam, Sanctorum laudi con-
 7 gruam, concineret, populus verò KYRIE
 ELEISON ingeminaret, cum ineffabili iubi-
 lo

Psal. 83. 5.

*defertur
Paderbor-
nam sacræ
corpus:*

*72
multa sunt
miracula.*

*Epilogus
Auctoris.*

lo erectis ad Deum mentibus singulorum, nihil eius laude dulcius videbatur: ita ut in huius vitæ exilio similitudinem quamdam beatitudinis, quæ in patriâ speratur, prægustasse viderentur, de quâ dicitur: Beati qui habitant in domo tuâ Domine: in secula seculorum laudabunt te. Quem illis tantum divinæ laudis amorem, eius meritis credimus inspiratum, in cuius tunc exequiarum honorem fuerant congregati: quoniam & ipsius sola in cælis beatitudo, vita & gloria, non nisi laus Dei est, in cuius caritate perfectâ ad tantum ipse sanctitatis culmen ascendit. Itaque cum sensim magis ac magis in altum sublatae populi voces attollerentur, etiam circumquaque gaudentium, psallentium, Deo gratias agentium & iubilantium, illi in voce exultationis per totam viciniam sonitus intonarent, cum tali honore sacratissimum corpus in ecclesiam delatum, & in loco, in quo hactenus requiescit, collocatum est. Vbi quantis postmodum miraculis effulserit, quanta sanitarum dona præstiterit, alibi dicenda reseruamus, hic præsentis libello terminum imponentes.

41. Hæc denique secundum tuum, Præsul venerande, præceptum, nostrumque propositum, de ijs quæ in Translatione eius gesta sunt, non quidem ut voluimus, & tantæ rei conveniebat, sed ut potuimus, & scientia suppetebat, describere curauimus: non magni-
pen-

pendentes in sermonum qualitate reprehendi, dum tantum integræ veritatis fide seruatâ diuinæ operationis insignia silentio tegi nequaquam permetteremus. Nostri enim propositi necessitas admonet, vt in huiusmodi operibus nobis iniunctis id omnimodis elaboremus, vt si nos imperitia facit ineloquentes, deuotio tamen ostendat obedientes. Nec infructuoso nos sudore laborasse confidimus, si alicuius lectoris hæc in manus sumere dignantis, vel cuiuscumque audientis animus in laudem largitoris tantarum virtutum fuerit excitatus. Meritò namque laudes illi & grates toto corde referimus, qui nos inter tot ærumnas seculi laborantes, tantorum Patronorum suffragijs tueri dignatur. Qui per visibiles corporum curationes ad internam nos animarum salutem quærendam pronocantes, spem tribuant per eorum exempla & intercessionem illuc perueniendi ex hac valle lacrymarum, vbi absterget Deus omnem lacrymam ab oculis Sanctorum. Quò qui iam Sanctum suum Liborium feliciter perduxit, nos quoque licet indignos, eius interuentu, venire concedat, qui in Trinitate perfectâ vnus & verus viuit & gloriatur Deus per infinita secula seculorum, Amen.

a *Serena vocatur in minori historiâ. Videtur is esse fluuius, qui Salcottenâ defluit iuxta arcem & pagum Werne. Sanè Ioannes Gigas, siue Rise, in Prodrómo Geographico, viam regiam à Rheno Paderbornam ita describit: Duisburgo, Broek, Mollem, Essendam, Boce.*

Boeckum, Tremoniam, Vnnam, Gesekenam, Saltkottenam, Paderbornam. *in quâ viâ is quem dixi fluuius occurrit, congruente dimensione, qua in historiâ assignatur. Neque nomen fluuij Serena, à Verne aut Werne, arcis ac pagi nomine multùm abludit. Verena fortassis, aut Werena, scriptum olim fuit.*

E I V S D E M
T R A N S L A T I O N I S
H I S T O R I A,

Ex veteri Legendario Eccl. Cenoman.

Baderadus 1.
Ep. diuino
monitu it
Cenomanos,
Reliquias
petiturus,

Empore quo Cenomanica Ecclesia B. Aldrico Pontifice gloriabatur, & Gallia sub Ludouico Pio Rege & Imperatore florebat; Baderato venerabili Patroburnensi, Saxonix regionis, Episcopo, vnde a B. Aldricus oriundus erat, Diuinâ iniunctum est reuelatione, ad urbem Cenomanicam proficisci, sacrarum reliquiarum perdiuitem, & inde aliquê ibi quiescentium deferre Sanctorum, toti Saxonix, de nouo ad fidem Christi conuersæ, sacris meritis profuturum. Qui nihil cunctatus Diuinis obedire præceptis, adhibitis sibi reuerentioribus suæ Ecclesiæ personis, eò proficisci decreuit. Sed vt sacræ petitioni regia quoque sub-

subueniret auctoritas, ad Ludouicum eo tem-
 pore gloriosum Regem Francorum paullu-
 lum declinavit: & acceptis ab eo ad vota sua
 epistolis, ad Cenomanicam, quò intenderat,
 urbem feliciter b peruenit.

*litteris à
 Lud. Pio
 Imp. ac-
 ceptis:*

2. Qui à B. Aldrico benignè & honorifi-
 cè susceptus, aduentus sui causas exposuit, re-
 gias epistolas recitans; & ne aliquam pati
 posset repulsam, ad Diuinum sapius recurrit
 oraculum & Angelicam reuelationem. Exau-
 diuntur à B. Aldrico sine morâ eius vota: &
 assumptis in processione Ecclesiasticis or-
 namentis, vterque Pontifex Aldricus & Ba-
 deratus, vnâ cum Clero ad reclinatorium
 Sanctorum proficiscuntur. Erat autem c in
 suburbio prædictæ ciuitatis, supra fluuium
 Sarthæ, in honore Apostolorum fabricata ec-
 clesia, quæ cum se Reliquijs multorum San-
 ctorum iactitaret, præcipuè super pretiosis
 BB. Liborij atque Victurij corporibus gloria-
 batur. Ad quam, velut ad promptuarium
 gemmarum Domini Pontifices accedentes,
 deflexis in orationem poplitibus, sacræ suæ
 præsumptionis facilem & felicem meruerunt
 effectum. Quippe quibus hoc etiam merita
 B. Liborij contulerunt, vt nec loci ignorantia
 fallerentur, nec aliquâ superueniente mole-
 stiâ sacrum opus impediretur.

*à S. Aldrico
 Ep. obrines
 corpus S. Li-
 borij*

*quod facile
 effoditur*

3. Et ne quisquam de meritis hæsitaret
 Confessoris sancti Liborij, dum beata mem-
 bra piâ curiositate defodiuntur, & in vase
 I cum

*suavis odor
diuinitus
ad eum replet:* cum debitâ reuerentiâ componuntur, tam
festiuus odor astantem populum affluit, vt
adesse putaretur omnium commixtura aro-
matum; & cuius orationes fuerant sicut in-
censum in conspectu Domini, eius ossa non
immeritò odorem spirauerunt incensi. Iam
beati artus quasi quoddam futuræ gloriæ pi-
gnus acceperant, qui illud futuræ gloriæ mi-
rificum nectar astanti populo propinabant.
*funt alia
miracula:* Mirata est turba insolitam generalis beneficij
refectionem: sed vnde in maiorem suspende-
ret stuporem, plures ibi salutem consecuti
sunt specialem. Quædam enim mulier cæca
*cæca visus
restituitur,* dum ad defossos artus & sacras Diui Liborij
reliquias propiùs accessisset, torpentium ocu-
lorum tenebras euasit, & ad propria renea-
uit. Huic successit & aliud non minùs stupen-
*puero (pulso
damone) v-
sus rationis:* dum miraculum: nam antiquus hostis & va-
fer animorum auceps diabolus inuaserat
quemdam Ecclesiæ filium, quem mente &
carne torquebat assiduè: qui à matre ad san-
ctas attractus reliquias, expulso dæmone, &
turbatæ mentis memoriam & afflictæ carnis
recepit tranquillitatem.

4. Compositis intereà reuerendis artibus
in vasculo, impositum est sacrum onus pijs
humeris Sacerdotum, & ad matrem Eccle-
siam honorificè deportatum. Vbi duo viri in
*dein claudus
gressus,* ipsius matris Ecclesiæ sinu, quorum alter
claudus, alter fuerat mutus, incommodi sui
remedia, remedium consequuntur; nam alter vsum
linguæ

linguæ recepit, alter vitiosum incesum ami- alteri mem-
 sit. Alius etiam monstrum magis quàm ho- brorum in-
 minem exprimens, ad propria sanus reuerti- columitas,
 tur. Flet populus præ gaudio & lætatur, & 7770 e. 45
 discessuro Pastori reuerenter famulatur, ro- E. 3
 gans ne Pastor ouium obliuiscatur. Interea caco visus,
 cæcus natus illuminatur, energumenus fuga- energumeno
 to dæmone sanatur. libertas:

5. Manè autem factò sancti Pontifices
 sanctæ fraternitatis fœdus inuicem percu- for. e. 12
 tiunt, & sub sacro osculo suarum orationum
 suffragia communicant. Certant filij Dei Di- Paderbor-
 uinis se præuenire obsequijs. Experiuntur nenses inita
 Saxones non infructuosam Cenomanorum cum Ceno-
 benignitatem, à quibus & largos sumptus ad manis fra-
 viam, & intercessorem suscipiunt ad gloriam, ternitate,
 nempe B. Liborij corpus cum multis aliorum d. Ann. 2
 Sanctorum reliquijs illis tribuitur. Gratulan- sumptibus
 tur Saxones pretiosas secum delaturi marga- itineris do-
 ritas, quæ & illos illustrarent in terris, & in- nati
 ter Angelos coruscarent in cælis. Et alijs reli-
 quijs,

6. Eos autem cum illo locuplete thesauro
 Saluatoris ecclesiâ egressos, S. Vincentij mo- c. 14 III
 nasterium pio recepit affectu, vbi quidam (11. 11. 11)
 eorum populum circumstantem sic affatus est: Gratias vobis, filij Dei & cohæredes Iesu
 Christi. Certum quippe sacre dilectionis gratias
 argumentum posteris reliquistis, cum nobis agunt:
 ex studio humanitatis necessaria corporum
 hilariter effudistis, & ex reuerentiâ Diuinæ
 receptionis Patronum tribuistis animarum.

Vnde gratias Deo agentes, vestris nos orationibus cōmendamus, numquā tantis ingrati beneficijs, numquā vestræ benignitatis immemores, numquā studiosissimæ pietatis satis abundè futuri prædicatores.

7. Ijs peroratis, & dicto vale, Saxones discedunt, & sacro suffarcinati thesauro, ad e pontem Yuriacum, duobus ab vrbe distantem milliaribus, felici proficiscuntur euentu: vbi sanatus est mutus & surdus. Inde profecti ad ecclesiam f S. Medardi perueniunt. Vbi eius fama miraculorum circumquaque divulgata est: & accurrentes vndique vicini infirmos suos offerebant, incolumitatem eorum deprecantes; quibus sancti Confessoris intercessione & sanitas conceditur, & deuotio fidelium augetur. Sequenti die ad vicum Canoniorum, nomine g Conediarum, accedunt: ibique, deposito in basilicâ S. Symphoriani sancto corpore, pernoctant: vbi spectabilis fæmina, miris modis à dæmone vexata, ad Sancti reliquias accedens, fugato dæmone liberata est. Et vt mirandis miranda succederent, alij quoque septuaginta infirmi redditi sunt sanitati, & vnus præter ceteros vsque ad portentum gibbosus & paralyticus.

8. Hinc Carnotum proficiscuntur, cui tunc præerat Bernuinus venerandæ sanctitatis Antistes; qui audiens aduentum sancti Confessoris Liborij, sumptis secum suæ diocesis Sacerdotibus, qui illic sacrum concilium

cele-

c
ad Pontem
Yuriacum
mutus &
surdus sa-
natur.

f
alij in viâ;

g
ad Conedia-
rum ener-
gumena;

& alij 70.

excipiuntur
magnificè
ab Ep. Car-
notensî,

celebraturi conuenerant, festiuo apparatu obuius ei procedit, pio veneratur affectu, ac speciali deuotione suscipit. Resultat vbique vicinia cymbalorum sonitu, reboat psallentium voce clericorum, qui sacrum corpus, humeris impositum Pontificis, vsque ad ecclesiam S. Carauni, propè ciuitatis muros constructam, deuotiori reuerentiâ comitantur & retroducunt. Vbi puella monstro per similibus, sanata est.

9. Inde Saxones profecti breui Parisios allabuntur, qui à h. B. Ercanrado Parisiensi Episcopo gloriâ quâ decuit suscepti sunt: vbi in matre Ecclesiâ corpus beati Confessoris Liborij biduo requieuit; per cuius intercessionem dæmoniacam, muta & surda sanitati est restituta. Egressi inde dum iuxta Montem Martyrum proficiscētes, ad ecclesiam B. Dionysio sacram accederent, obuiam quemdam surdum à naturâ & mutum habuerunt; qui more aliorum ante sacras reliquias sua vestimenta substernens, accessit ad feretrum, & osculatus est, & sic S. Liborij interuentu, quod totis votis postulabat, est assecutus.

10. Comitatur maxima Gallorum multitudo venerabiles reliquias, & vsque ad Rhenum fluium deuotiùs prosequitur, tantò patientiùs angustias itineris toleratura, quantò sapius collata miraculorum beneficia illis blandiebantur. Imposito tandem nauis corpore discedunt Galli, nil vlteriùs de meritis illius

(ubi agra
sanatur)

ab Ep.
Parisiens.

surdus &
mutus cu-
ratur.

comitantur
Galli vsque
ad Rhenum:

dubitatori, qui tot cæcorum illuminationibus, tot curationibus debiliū, tot repulsis dæmonum, fuerant experti.

occurrunt

Saxones:

Jo. 25

11. Stabat ex alterâ parte Rheni deuota Saxonum multitudo, quæ iam discurrentium miraculorum famâ perculsa venientem Patronum festiuo cursu suscipere decertabant. Suscipitur locuples ille thesaurus, suscipitur, inquam, desideratus Patronus, & ad urbem tanto intercessore gauisuram gloriâ quâ debuit defertur.

mutus ad-

uentare re-

liquias præ-

dicat:

Jo. 27

12. Cuius aduentum quidam mutus prædixit: dum enim adhuc procul esset, & in matre ecclesiâ Patrobrunensi Missarum solennia celebrarentur, aperto ore & attentis auribus, ille boni nuntij præco, dixit, haud procul esse expectati intercessoris corpus. Cui credidit Clerus, & nouum suscepturus Patronum cum sacro apparatu obuiam Clero procedit. Interim verò beati funeris portitores iuxta fluuium Serenam, tribus ab urbe distantem millibus, parumper substiterūt; vbi multa claruerunt miracula: ibique prædictæ ciuitatis populus & Clerus, ad fidem recenter conuersi, ad beatos artus accedentes, ter in humum prostrati, gratias Deo egerunt, & diu promissum, diu expectatum, diu cum lacrymis quæsitum Patronum suum B. Liborium susceperunt. Quem pio honore deferentes in matrem ecclesiam Patrobrunensis regionis, in eius honore postea consecratam, hono-

que dedis-

cuntur Pa-

derbornam,

non sine mi-

raculis.

Jo. 25

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

Jo. 27

honorificè in sacro die Pentecostes collocauerunt, sacris meritis toti Saxoniae profuturum. Hunc etiam precemur, vt in æternum cum Christo viuamus, cui cum Patre & sancto Spiritu sit laus & gloria in sempiterna secula, Amen.

a In Vita S. Aldrici, quam dedimus 7. Ianuarij, dicitur pater eius Syonius in Galliâ ortus, Gerilda mater ex Germanis genus duxisse. Coruassarius scribit patrem Sionium Saxonem fuisse, matrem Verildam è Bauariâ oriundam, utrumque è regio genere.

b Prior historia ex Idonis Presbyteri, vnius è Legatis Baduradi, relatione, à coetaneo conscripta, non ipsum Baduradum, sed solum eius Legatos iuisse in Galliam tradit.

c Non ergo, quod scribit Coruassarius, iam an. 834. translata erant SS Iuliani, Thuribij, Pauacij, Liborij, Romani, Trenching, Adrechildis, Hadoindi corpora. Sed fortassis eodem anno 836. postquam in Saxoniam auectum erat S. Liborij corpus; S. Aldricus, miraculis iam patratus motus, reliquorum quoque ad basilicam Cathedralē transferri corpora curauit. Coruassarius ait Translationem contigisse die 25 Iulij, quo die anniuersaria circum urbem instituitur supplicatio. Meminerunt Translationis S. Iuliani Ep. eo die quadam Martyrologia.

S. Iuliani
Ep. Cenom.
Translatio
25. Iulij.

d Diximus supra ex Roleuinckio & Gobelino, Sanctorum aliorum reliquias unâ cum S. Liborij corpore allatas.

e Coruassarius locum hunc Yurè appellat.

f Coruass locum ait situm ultra Huinam amnem, vulgoq; dici S. Mars de la Briere.

g Idem, Conneray.

h De eo egimus supra. Coruass. Bucaradum vocat. Nusquam alibi legimus eum Beatus accenseri, etsi laudatissimus Antistes fuerit.

HISTORIA
 REDUCTIONIS RELIQUIARVM
 S. LIBORII,

Auctore Ioan. Carolo Erlevvein.

Reuerendissime ac Serenissime
 Princeps, Clementissime
 Domine.

ANNO
 MDCXXIII.

I.

Erenitatis Vestrae manda-
 tum Broilæ an. MDCXXVII.
 die xxvii. Nouembris, vnâ
 cum litteris Admodum Re-
 uerendam & Prænobili-
 tum DD. Decani ac Capituli Paderbornensis
 Ecclesiæ, ad me perlatum est xiiii. Decem-
 bris: eaque omnia debitâ cum reuerentiâ re-
 cepi, ac perlectis ritè omnibus, quæ in ijs con-
 tinebantur, confestim me ad obsequentissimi
 animi officium contuli, & cœpi in memo-
 riam reuocare præterita tempora & seruitia
 mea humillima; nimirum quòd an. MDCXXII.
 Ser^{mæ}. Clem^{ix}. suæ consensu impetrato, sub
 Sereniss. Lotharingiæ Duce Henrico, nullis
 licet meritis meis exigentibus, signiferi eque-
 stris honorem in militiâ consecutus, stipen-
 dia

*Auctor mi-
 litat Lotha-
 ringo an.
 1622.*

dia meruerim, bello quod aduersùs Mansfeldium tunc gestum fuisse constat. Cùm au- *dein Gallo*
 tem post missionem honestam, vii. Iulij eius- *sub Rin-*
 dem anni, quando Regis Galliarum exerci- *gratios:*
 tus ad Sermese iustrabatur, altera stipendia
 eques cœpissim mereri, auspicijs Illustrissimi
 Ottonis Philippi Comitis Siluestris ac Rheni,
 aduersùs eundem Mansfeldium, pro obse-
 quio Regis Galliarum, militantis; præclara
 mihi, Dei munere, obuenit fors, S. Liborio,
 suæque Serenitati vnà seruiendi.

2. Siquidem anno eodem MDCXXII. die
 xviii. Septembris, cùm Illustriss. Otto Philip-
 pus Comes Siluæ ac Rheni, Vaucoleurio
 Galliaæ vrbe, in quâ ipsius equestris legio sta-
 tiua habebat, profecturus esset, ab eius Gra-
 tiosâ Generositate impetraui potestatem Co-
 loniam proficiscendi, eâ conditione, vt sex
 hebdomadam euoluto curriculo me ipsius
 gratioso obsequio restituerem: quod etiam
 pro viribus annis sum præstare. Cùm au- *ab hoc iube-*
 tem iam itineri me darem, idem gratioso suo *tur Electoris*
 imperio id mihi negotij dedit, vt apud Sere- *Colon. offer-*
 nissimam Clementiam vestram, præter hu- *re restitu-*
 millimam obsequendi promptitudinē, etiam *tionem Re-*
 indicarem, quâ ratione Reliquias S. Liborij, à *liquiarum*
 Christiano Brunswici Duce acceptas, asserua- *S. Liborij;*
 ret, & honori Paderbornensis Ecclesiæ non
 inuitus daret, vt ea Patroni sui thesaurum fa-
 crum recuperaret, & Sanctus in locum pri-
 stinae quietis, ac honoris sui gradum, restitue-
 retur.

retur. Et quandoquidem sua Sereniss. Clem. etiam Paderbornensi Ecclesiæ, Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ, præsideret, se libenter venire in partem curæ, quam sua Sereniss. Clem. pro eiusdem Ecclesiæ sacris habere dignosceretur.

3. Feci itaque quod mihi imperatum erat sanctè & ordine; ac 11. die Octobris eiusdem anni coram suâ Sereniss. Clem. mandata Illustriss. Comitis exposui: Nimirum, non multò ante eam diem Ducem Brunswici Christianum, cum ciuitatem Paderbornensem impetu belli sui occupatam, expilasset, sacras S. Liborij Episcopi reliquias ex summâ æde abstraxisset, secumque è Westphaliâ in Hassiam ad Mœnum flumen vsque conduxisset; conditorium verò Sancti pretiosum confregisset, & ex illius aliâque materiâ imperialibus nummis similem procudi fecisset monetam; demùm post ambigua itinera trium ferè horarum itinere supra Metensem in Mosellæ ripis sitam urbem consedisset; eoque loci prædictus Illustriss. Comes Rheni, eundem Ducem cum quinque vel sex virorum comitatu familiariter inuisisset, inter varios super mensâ sermones, uti fit, etiam de reliquijs S. Liborij sermonem esse subortum. Cumque Illustriss. Comes confidenter inquisisset, quonam eæ reliquiæ deuenissent inter tot itinera Ducis, ipsum Ducem excepisse, dixisseque eas adhuc apud secretarium suum asser-

quas Paderbornâ ablatas,

Et circumsecas,

asser-

asseruari, ac mox iussisse ex abaco supellecti-
 lis argenteæ exemptas afferri. Quod cum illi-
 cò factum fuisset, Illustriss. Comiti esse osten- *linleo inuo-*
 las super mensâ, inuolutas obscuræ & inglo- *lutas, & si-*
 riæ mappæ, seu linleo, attamen consuto & si- *gnatas,*
 gillis Ducis ipsius munito. Cumque propiùs
 eadem reliquiæ inspectæ fuissent, & vehc-
 menter comminutæ apparuissent; ac Comes,
 veluti dubitans, ampliùs inquisisset, num eæ
 verè essent Reliquiæ, quas in S. Liborij condi-
 torio reperisset; ibi Ducem respondiisse, esse
 ipsissimas tam verè quàm ipse sit Brunswici
 Ducum sanguine natus, & præsens verè co-
 ram assideret. Interrogante autem Comite, *sed successio-*
 quàmnam igitur ratione adeò essent commo- *ne confra-*
 litæ, Ducem respondiisse, eò quòd abaco ar- *ctas,*
 gentæ supellectilis inclusæ, cumque eâ per
 itinera & hospitia sæpius contusæ fuissent.

4. Tum demùm Comitem cœpisse insta-
 re, petiisseque vt eas sibi Dux gratiosè cle-
 menterque cederet, cum ei per religionem
 suam, à Sanctorum reliquijs alienam, nihil
 admodùm possent proficere, & Comes ipse
 vicissim alio ipsi commodiore munere posset
 honorare cognatum Ducem, nimirùm ge-
 nerosiore equo & pilei honestamento præ-
 claro. Ad quæ cum ipse Dux retulisset, se ad
 eas reliquias neque dimittendas neque reti-
 nendas sat cõsilij habere, & esse perplexum, *a*
 tandem tamen varijs modis precibusque
 adhibitis Ducem Christianum, sine vllò pacto
 mune-

*ibi Halber-
stadius do-
narat,*

*ipse in arce
suâ asserva-
bat:*

*Auctor pro
ijs mittitur
in Lotha-
ringiam ab
Electore:*

muneris alicuius, Illustriss. Comiti Ottoni Philippo Reliquias easdem liberaliter esse largitū. Atque hæc vix xiv. diebus ante cladem Duci in finibus Brabantiaë xxix. Augusti 1622. (in quâ ei brachium confractum fuit) illatam, prædicto modo accidisse. At Comitem sæpè memoratū, lætum munere sacro, easdem acceptas obsignatasque statim Principi de Croy coniugi suæ in arcem Neuuiller, quæ ferè septem leucis supra Nanceium visitur, transmississe: quæ illas pari gaudio reuerentiâque exceperit, & (vt erant) sigillatas in sacello arcis per Sacerdotem domesticum supra sacelli altare reponi curauerit, ibidemque honorari.

5. His compendio ad Serenissimæ Clem. suæ notitiam allatis apud Bonnam die tertiâ Octobris anni MDCXXII. quoniam sequenti die eadem Sereniss. Clem. sua erat iter ingressura, quò Comitij Imperij Ratisbonæ agendis adesset, iussus sum, per Reuerendiss. ac Illustriss. Franciscum Wilhelmum Olnabrugensem Episcopum, iter Suæ Ser. prosequi, ac Confluentiaë responsi opportunitatem operiri. Quæ cum ne eo quidem loco, ob plurimorum negotiorum molem vndique incumbentem, affulsisset Hanouiam vsque sum prosecutus; ibique viii. Octobris Serenitatis Suæ litteras, de fide ac legatione mihi à suâ Sereniss. Clem. mandatâ, impetraui, & cum his ad Serenissimum Lotharingiaë Ducem, atque Illustrissimum Comitem Rheni citato itinere

itinere sum profectus. Cùm autem, Deo iter
 secundante, incolumis VII. Nouembris eius- *sed ab erat*
 dem anni MDCXXII. in arcem Neuuiller per- *Ringrauntij*
 ueniffem, & Illuſtriſſ. Comitem, eodem, quò
 Sua Sereniſſ. Clem. contenderat, iter inſti-
 tuiſſe comperiſſem, litteras Principi de Croy,
 piſſimæ Comitris coniugi, tradendas duxi, ac
 debitâ cum obſeruantia porrexi. Quæ ſe Re-
 liquias petitas, etiam Suâ Sereniſſimâ Clem.
 omnibus modis colendâ poſtulante, ſine con-
 ſilio & conſenſu Comitris coniugis, tradere
 poſſe prorfus negauit. Itaque infecto negotio
 tunc mihi quidem diſcedendum fuit: ſed per
 litteras vtrimque ſubmiſſas, Sereniſſimæ
 Clem. Suæ ac Illuſtriſſ. Comiti ampla coram *qui Ratiſ-*
 de Reliquiarum recuperatione occaſio data *bona eas*
 eſt Ratiſbonæ in ipſis Comitrij Imperij tra- *Electori ſpo-*
 ctandi: quâ factum eſt vt vltro citroque ha- *pondite.*
 bitis colloquijs Illuſtriſſ. Comes Reliquia-
 rum S. Liborij reſtitutionem ratam habere
 voluerit, & addixerit: quæ etiam conſecuta
 eſt, vt in ſequentibus dicitur.

6. Nam Comitiorum apud Ratiſbonam
 peracto tempore, cùm anno MDCXXIII. ad
 xxix. Maij Sua Sereniſſ. Clem. ad Bonnense
 caſtrum ſalua, gratulante patriâ vniuerſâ, re-
 diſſet; iterum cum litteris fidei, & negotij
 eiufdem apud Illuſtriſſ. Comitem Rheni con-
 ſiſtendi gratiâ, miſſus ſum in Lotharingiam, *mittitur de-*
 ad caſtrum Neuuiller, adiuncto mihi comite *nud anno*
 itineris Adm. Reu. & doctiſſimo Domino *1623.*

D. Ioan-

D. Ioanne de Blier Canonico SS. Cassij & Florentij in collegiatâ Bonnæ Ecclesiâ, nec non Aulico Sacellano : cumque eo, rhedâ ad iter clementer datâ, iter ingressus sum, deducente nos Sereniss. Clem. Sux caduceatore. Iter nobis fuit Bonnâ egressis per Eifliæ iuga & valles, Adenauiam, Merrimum, Vitelliacum, Treuitorum Augustam, Ricciacum, siue Sirick, Theodonis Villam, Metas, Mussi-pontem, Nanceium.

7. Cùm autem ad Neuuillerium castrum peruenissemus, neque Illustriss. Comitem, neque Principem coniugem reperimus : sed Comitem quidem ad curiam Regiam Parisios profectum esse, Principem verò ipsam in Baudouiller concessisse comperimus. Ea causa fuit, cur Neuuillerio castro duodecim leucas processerim, itinere facto per Ramber-villariam & Aultrey, interiecta loca Neuuilleriensi castro & Baudouillerio. Ibi Principis Neuuillerium redituræ præsentiam nactus, oblatis litteris, alijsque mihi clementissimè mandatis, postero die cum Principis aulâ Neuuillerium redijmus, & vi. Iunij in castrum peruenimus. In quo cùm pro Serenitatis Sux obseruantia, nos Missos eiusdem gratiosè recepisset, atque in octauum Iunij diem detinuisset, ex consilio & consensu Illustriss. Comitum Rheni, mariti sui, suoque gratificandi studio, magno sensu pietatis ac reuerentiæ, Reliquias S. Liborij, præsentibus aliquot Sacerdo-

Benignè accepit,

Reliquias accepit à Ringranij uxore,

cerdotibus, per sacelli aulici Rectorem nobis cum ipsâ, cui inuolutæ fuerant, mappâ, seu linteo mensæ vsibus olim destinato, offerri & tradi iussit. Quæ traditæ per Sacerdotes ^{suasem} ^{odorem ez-} festim apertæ, non sine insigni odoris fra- ^{spirantes,} ^{gnatæ;} gantia expirante, positaque sunt in capitel- ^{lâ,} quæ statim inclusa est cærulei coloris panno, consutaque, circumducto sæpius eiusdem coloris serico redimiculo, quod va- ^{denuò obf-} ^{gnatæ;} rijs in locis ipsius Principis, in rubrâ cerâ in- ^{gnatæ;} fixis, sigillis communitum fuit, nobisque con- creditum.

8. Verumtamen eadem pijsissima Princeps mappam, in quâ antea reliquiæ S. Liborij re- quieuerant, in partes scissam, gratiosè inter præsentem distribuit, qui magno animi gau- dio reuerentiâque suas quisque partes am- plexi fuerunt. Ad hæc etiam partem ossis de ^{osse istius} S. Liborio suo sacello seruauit, eamque in li- ^{retense} gneâ, arte singulari efformatâ, & viuis colo- ribus delibutâ hermâ, seu statuâ Episcopalis habitus, pectore tenus productâ, recondi cu- ravit, vt sancti hospitis memoria ex eius loci incolarum animis numquam deleretur, sed præsentia aliquantâ corporis sui ipse locum sanctificaret, in sui ac Dei Optimi Maximi obsequium. Cui spei optimæ sanè hæctenus ^{ob vicin-} non defuit pius effectus in animis circum- ^{rum pietæ-} positorum populorum, qui locum illum sup- ^{sem;} plices, votis etiam anathematis, frequentare non desistunt.

9. Huic

*quod ijs so-
lenniter in
supplicatio-
ne ambar-
uali cir-
cumlatis,
b*

9. Huic religioni causam non leuem dedit id quod per legationis meæ tempus ex ipsâ Principe accepi. Cùm enim illa, acceptis nuper sanctis Reliquijs, consideraret Reliquias S. Liborij è folio honoris & loco diuturnæ quietis suæ, Ecclesiâ scilicet Paderbornensi, violenter & contumeliosè abstractas, & huc illucque cum impio exercitu sine honore & reuerentiâ ipsi congruente, circumactas fuisse, Electa Princeps pium & decorum animo facinus concepit, nempe honore aliquo sancti hospitis sui lipsana celebrare, populoque vicino commendare. Itaque tam in memoratæ arcis parochiâ, per sacelli Rectorem, quàm in vicinis circumcirca parochijs, etiam in ciuitate b Baionensi, præconiâ voce edictum fuit, quòd Reliquiæ S. Liborij Episc. per Christianum Ducem Brunswici Paderbornâ violenter ablatae, & cum exercitu circumductæ, demum in Illustriss. Comitis Rheni, &c. Domini sui, potestatem deuenissent, & modò in arcis Neuuiller sacello ad cultum debitum essent repositæ; & ideò certus dies esset statutus, quo supplex circumcirca populus ex utroque sexu collectus, sancti hospitis venerandi gratiâ, cum ipso Sancto sit processurus in publicum, succollantibus sacro oneri duobus Ecclesiastici ordinis viris; ipsâque Principe cum aulâ ac populo vniuerso prosequentibus per magnum agri circumiecti tractum, populo in hymnis & canticis
Domi-

Dominum Sanctorum collaudante, donec Reliquiæ in facellum & altare relatæ suo fruereutur honore.

10. Accidit eo die aliquod non leue sanitatis beneficium, vni, vel potiùs duabus personis in vno, collatum. Nimirùm fœmina probæ famæ, magno fidei & pietatis sensu, filium octennem, ab vtero matris contractum ad eò vt genua ad pectus eius contorta rigerent, magno nihilominùs labore in prædictâ procedentium turbâ circumtulit, orans Deum, vt meritis S. Liborij Episcopi ipsam & filium exaudire dignaretur; & si tam ipsi quàm filio salutare foret, puerum ab infirmitate suâ absolueret. Res mira: cùm mater processione peractâ, fessa & genibus nixa puerum ante se deposuisset, & ante Reliquias S. Liborij super altari repositas feruentiùs in medio templi oraret, ecce puer volutari occipit, & mox in pedes erigi, & erectus ambulare, timidè tamen & nutando, vti solent qui primos gressus figere discunt, atque ita confestim ad altare pergens, ibi Deo & S. Liborio gratias agit. Mater pueri, videns virtutem Dei in filio, & ceteri qui aderant, puerumque nouerant, ingenti gaudio perfusi, lacrymas præ teneritudine cordis admirantis non tenebant, sed Deo & S. Liborio pro tam manifesto signo sanitatis laudem dicebant. Factum est hoc signum in ipso arcis Neuuiller facello, vbi reliquiæ sacræ in conspectu

*contractus
sanatus
esset;*

pijssimæ Principis erant collocatæ : & ego, cum isthuc legatus adueni, auidè eundem puerum sum contemplatus, vnà cum socio itineris mei, ipsumque locum, in quo acciderat, non sine gaudio inspexi. Quin etiam fidelissimas de hoc miraculo litteras testes, Latino ac Francico sermone scriptas, Princeps de Croy ad Sereniss. Clem. suam transmisit, vnà cum Reliquijs S. Liborij.

II. Referebat etiam eadem pijsissima Princeps plura sanitatis signa in ægris, maximè febricitantibus, Dominum operari dignatum, ad honorem serui sui S. Liborij; sed exactam notitiam singulorum, quæ in Principis animo multa erat, mihi comparare tam breui tempore superfedi, cum festinarem citissimo reditu Sereniss. Clem. Suae mandatis satisfacere.

12. Itaque summo manè circa tertiam horam itineri nos dedimus cum Reliquijs in rhedam impositis. Quod cum non lateret plebem vicinam, ex hac plures personæ ad rhedam accedentes, eam supplices venerari, S. Liborij à se auerendi suffragia postulare, & in discessu ex arce lacrymari cœperunt. Nos autem Camponidem, Mussi-pontem, S. Iulianum, Ricciacum, denique Treuiros peruenimus: & sub vrbis muris in S. Maximini abbatiâ religiosissimam cum sacris pignoribus diuertimus. Ibi indicio sacrorum pignorum cum Abbate communicato, ipse insigni gaudio

*cas Auctor
desere Tre-
uiros,*

dio ex eorum præsentia affectus, sequenti die, qui fuit XII. Iunii, eodem in loco magna cum deuotione sacrum musicè in honorem S. Liborij per Religiosos decantari, & capsam, *ubi publicè honorata;* in qua S. Liborij Reliquiæ recondebantur, in summo altari reponi curauit. Inter sacrorum mysteria, collecta vetus ex Treurense perue-
tusto Breuiario opportunè reperta, decan-
tata fuit.

*Collecta de S. Liborio Episcopo
XXIII. Iulij.*

DEus, qui B. Liborium, pium Pontificem, specialis priuilegio in medendis vrinarum & calculi passionibus, ad salutem fidelium, decorasti, tribue, quesumus, vt ita ipsius meritis & intercessione ab eis malis eruamur, vt aternis gaudijs persruamur. Per Dominum. Absoluto sacro Reuerendiss. Abbas cum sanctis Reliquijs, omnibus qui aderant, benedictionem impertiuit, & omnes eandem capsam piè osculati sunt. Atque ita *dein Bon-*
XIII. Iunii ex Abbatiâ S. Maximini in pagum *nam versus,*
Sweigh, Vitelliacum, Merrim, Adenau, Aldenar, Mariæ- Forestum xv. Iunii salui, Deo pro- *per eas è pe-*
tegente, peruenimus, meritis S. Liborij ex pe- *riculo ere-*
riculis diuersis erepti. *ptus:*

13. Ex eo loco, qui institutis S. Brigidæ sacer est, Sereniss. Clem. Suxæ significatum fuit, Reliquias S. Liborij appulisse. Idcirco eadem Sereniss. Clem. Sua altero die, qui erat XVI. Iunii, in prædictum locum duos ablegauit ex

*ea iussu Ele-
ctoris visi-
santur.*

aulâ viros, nimirum R. P. Georgium Schrotelium, Societatis I E S V Sacerdotem, Confessarium suum, & Nobilem ac strenuum Dominum D. Benedictum Schweindell Camerarium; qui præsentem P. Priorem monasterij Mariæ-Forestani, iussu Sereniss. Clem. Suxæ, cistam continentem Reliquias S. Liborij, referatis sigillis, aperuerunt, inspexerunt, & cognitione terminatâ, rursus sigillis pro suæ Serenitatis parte communierunt; mandantes, Vestræ Sereniss. Clem. iussu, Reliquias eadem in sacrario Mariæ-Forestano intactas seponi oportere. Quibus ritè constitutis, nos scripta, attestations miraculi, Latino ac Francico idiomate exaratas, nec non litteras Principis de Croy ad Sereniss. Cl. V. datas, prædictis viris delegatis porreximus, ad eandem Clementiam perferendas. Hæc summatim gesta sunt in negotio Relationis Reliquiarum S. Liborij, eo tempore quo Sereniss. Clem. Sua operâ meâ paratissimâ uti dignata est: quam ut semper pluribusque in causis impendere Sereniss. Clem. Suxæ seruitio liceat, Deum precor, qui eandem Clem. suam patriæ diutissimè incolumem præstare dignetur. Ita precor, & ad posteritatem testor, in castro & oppido Seren. V. Cæsaris-Insulano anno MDCXXVII. XXIII. Decembris. SERENISS. CLEM. SUXÆ

humillimus cliens

IOANNES CAROLVS ERLLENWEIN
Prætor Lynnensis & Vrdingensis.

a Eras

a Erat is, ut supra annotauimus, asseclarum magis suorum, quàm proprio vitio malus. Testatus nobis est vir clarissimus Bartoldus Nihufius (qui Helmstadij unà cum ipso Christiano, an. MDCXV. studijs operam dedit, ac postea litterarum scientiã in Aulã erudite Saxonie Ducem Vinariensem Bernardum, praclari dein nominis militem, si pro meliori causã arma gessisset) is, inquam, cum iam prior pars huius commentationis excusa esset, testatus est nobis, Christianum Ducem eo tempore indolis fuisse optima: sed postquàm Episcopatu Halberstadiensi auctus est, alios planè mores induisse, fraude (ut omnium opinio erat) Billerfeldij chirurgi, hominis impijssimi, qui aliquamdiu Constantinopoli atque in Perside versatus, in huius deinde improuidi adolescentis sese familiaritatem insinuauit, eiq; pharmacum miscuit, quo fieret ex homine (ut aiebat) nimiùm scholastico generosus ac vegetus; verùm ea potio insanum eum quodammodò reddidisse visa est. Hæc tunc per Saxoniam fuit fama. Pessimè ipse quoque postea periit Billerfeldius, ab rusticano homine, cuius uxori afferre stuprum moliebatur, trucidatus. Quanti interest, quibus magistris formanda committatur Principum adolescentia!

b Non hæc Aquitanie, ad Cantabrorum confinis, vrbs est Baiona; sed Lotharingie oppidum ad Mosellam flumen, non longè ab Neuuillari arce.

A C T A

ECCLESIÆ PADERBORN.

De Reliquijs S. LIBORII Episc. Peregrino Carleno Abbati, pro Ecclesiâ Amerinâ, donatis.

1. N nomine Domini, Amen. Tenore præsentis publici instrumenti, cunctis pateat euidenter & sit notum, quòd anno post Christum natum millesimo sexcentesimo quadragésimo sexto, indictione decimâ quartâ, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini D. Innocentij, eius nominis decimi Papæ, anno secundo, sabbathi nonâ mensis Iunij, inter septimam & octauam ante meridiem, coram me Notario Apostolico, in infrâ nominatorum testium præsentia, personaliter constituti fuerint, Illustrissimi & Reuerendissimi Domini, Theodorus Adolphus à Recke Præpositus, Casparus Philippus à Ketteler Decanus, Ioannes Gulielmus Baro de Syntzigh Cantor, & Cellerarius, Adolphus Henricus Droste Præpositus Cathedralis Monasteriensis, Arnoldus de Vitinghoff cõdictus Schelle, Præpositus ad S. Mauritium Monasterij, Adolphus Henricus Droste Iunior

Acta notarialia Monasterij confecta 9. Iunij 1646.

nior, omnes Ecclesiæ Cathedralis Paderbornensis Canonici; prout & Illustriss. & Reuerendiss. Dominus Peregrinus Carlenus Abbas S. Mariæ, Plenipotentarius Ducis Geldriæ & Iulix, Comitum Egmondæ & Zutphanix ad tractatus pacis vniuersalis; me Notarium & testes adhibitos requirentes, vt vnâ cum iisdem Dominationibus, vigore eum in finem porrectæ singularis requisitionis schedulæ, certo cuidam ab ijs celebrando & dictæ schedulæ inserto actui interesse, eundemque sic peractum ad protocollum meum redigere, necnon desuper, erga condignum meum salarium, vnum vel plura conficere vellem, instrumentum & instrumeta. Actum Monasterij Westphaliæ in aulâ habitationis Reuerendiss. & Illustriss. Domini Bernardi à Westerholt Cathedralis Ecclesiæ ibidem Canonici, anno, indictione, papatu, mense, die, & horis, quibus supra; præsentibus circumspectis Dominis Michaële Sitthoff Notario & Registratore Cancellariæ Paderbornensis, & Ioanne à Versen Secretario antè memorati Illustriss. & Reuerendiss. Domini Abbatis Carleni, vti fide dignis, ad id specialiter requisitis & adhibitis testibus.

Tenor præfatæ singularis requisitionis schedulæ erat subsequentis tenoris:

2. Ad maiorem Omnipotentis Dei gloriam. Nos Theodorus Adolphus à Recke, Præpositus, Casparus Philippus à Ketteley

Decanus, ceterique seniores & Capitulares Cathedralis Ecclesiæ Paderbornensis, vobis Domino Notario & testibus ad hoc specialiter requisitis, pro rei dignitate, & meritis S. Liborij Patroni nostri, exponendum duximus; Quandoquidem magnus Dominus & laudabilis nimis, etiam laudandus in Sanctis suis, propter quorum merita & preces, multa nobis, eaque non leuia, subinde largitur beneficia, etiam illis ad felicioram vitam sublati, vt existentes in cælis, etiam nunc honorificentur in terris, vbi fideliter Domino suo ministrauerunt; hic inquam, miserator & misericors Deus, vt annuntietur inter gentes gloria eius, in omnibus populis mirabilia eius, sicuti honorem sancti Prophetæ Elisæi iam vitâ functi, per suscitationem mortui ad contactum reliquiarum eius, toti mundo voluit esse contestatû, sic etiam serui tui, Liborij, Patroni nostri, nomē non modò apud Cenomanos in Galliâ (vnde Dominicæ Incarnationis an. 836. quintâ Calend. Iunij, sanctæ eius reliquiæ, Paderbornam delatæ, multis in viâ miraculis honoratæ claruerunt) & Paderbornæ in Westphaliâ; sed & in alijs diuersis ac diffitis locis, regnis & prouincijs, diuersorum morborum, ac præcipuè calculi, curatione voluit esse celebre & honoratum.

*S. Liborij
efficaci contra calculi
dolores patrocinio*

3. Quâ quidem miraculorum experientiâ permotus, Illustriss. & Reuerend. Peregrinus Carlenus, patriâ Amerinus, dignitate Abbas
beatæ

Beatæ Mariæ, functione Comitissæ Egmundæ
 Ducis Geldriæ ad tractatus pacis vniuersalis
 Monasterij Westphaliæ Plenipotentarius,
 scriptis ad nos litteris, non modò Diuinæ bo-
 nitati quas potuit gratias egit, sed & reliquias
 nostri Sancti Liborij miris encomijs, magno
 affectu & singulari deuotione commenda-
 uit: Quòd ipse in primis Monasterij magnis *intellecto,*
 & insolitis calculi doloribus fatigatus, & tan-
 tum non exhaustus ac oppressus, intellectâ à
 Venerando admodum Patre F. Bonauenturâ
 de Ruthæno Prædicatore Capucino, tunc
 suo Confessario, mirâ S. Liborij deuotione,
 eiusdemque ad calculi malum curandum
 singulari virtute; pro suâ à calculo liberatio-
 ne, aut saltem dolorum ipsius mitigatione, *et piè inuo-*
 oblatam sibi à dicto Patre antiphonam & *catò,*
 orationem de S. Liborio, ad ipsum Sanctum,
 sæpius magnâ fide, multisque cum gemiti-
 bus, ac tandem de ipso Sancto sacrum à dicto
 suo Confessario celebrari curans, celerem
 sub eodem sacro expertus Diuinæ bonitatis *ijs doloribus*
 gratiam, ab acerbissimi calculi puncturis, & *liberatus*
 ab ipso (vt speraret) calculo miraculosè fue- *Peregrinus,*
 rit sanatus: Deinde quòd frater eius Augu- *Carlenus,*
 stinus Carlenus, Ameriæ Cathedralis Eccle-
 siæ Canonicus, de hoc ab eo certior factus, *(vti et fra-*
 cum dudum vrinandi difficultate, & conse- *ter eius dys-*
 quenter calculo, laborasset, per eandem *uriâ,*
 transmissam sibi antiphonam & orationem,
 memorati Sancti intercessionem pro recu-
 K 5 peran-

*& alij in
Vmbriâ)*

*partem reli-
quiarum
eius petit,
vt Ame-
riam mit-
tat:*

perandâ sanitate efflagitans, illicò ab isto ma-
lo liberatus sit: Demùm quòd plures in Vm-
briæ partibus per eiusdem antiphonæ & ora-
tionis deuotam recitationem magna à Diui-
nâ misericordiâ beneficia obtinuerint. Id
quod intercessioni huius sancti Patroni no-
stri tribuens, pro patriâ suâ, Ameriâ in Vm-
briâ, tam euidenti miraculo in deuotionem
erga hunc Sanctum & reliquias eius raptâ,
earundem sanctarum reliquiarum, apud nos
existentium, particulam, tam per litteras
quàm per suum Confessarium, magno affe-
ctu à nobis petijt ac postulauit. Non potui-
mus quidem non cõmendare pium hoc de-
siderium tum Illustriss. & Reuerendiss. Do-
mini Abbatis, tum Capituli & populi Ameri-
ni: verùm quia in potestate nostrâ non erat,
sine consensu & expressâ concessione Sere-
nissimi Principis nostri Ferdinandi, Electoris
Coloniensis, & Episcopi Paderbornensis,
vtriusque Bauariæ Ducis, thesaurum hunc
vel aperire, vel minuere; ideò re & postula-
tione tam piâ ad ipsius Serenitatem humi-
liter delatâ, quandoquidem gratiam & man-
datum aliquam sanctarum reliquiarum par-
tem communicandi Clero & populo tam
deuotè expetenti, statim obtinuimus, prout
sux Serenitatis litteræ hisce insertæ fusiùs
declarant.

Copia litterarum Serenissimi Electoris
Coloniensis, Episcopi Paderbornensis, ad
Capi-

Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Paderbornensis; quibus conceditur, vt dentur Reliquiæ S. Liborij Cenomanensis Episcopi, Paderbornensium Patroni, Illustriss. & Reuerendiss. Abbati Carleno pro Ameriâ.

4. Ferdinandus Dei gratiâ Archiepiscopus Coloniensis, Princeps Elector, Episcopus Paderbornensis, Monasteriensis & Leodiensis, Administrator Hildesimensis, Berchtelgadensis & Stabulensis, Comes Palatinus Rheni, vtriusque Bauariæ, Westphaliæ, Angariæ & Bullionis Dux, Marchio Franchimontanus,

*assentiente
Electore Co-
lonien. 2. Ian-
nuar. 1645.*

Venerabiles & honesti, dilecti deuoti, ex vestris ad nos XXI. Decembris, huius iam ad finem currentis anni, datis litteris, earumque adiunctis, didicimus quo pio feruore S. Liborij, diœcesis nostræ Paderbornensis Patroni, nomen in peregrinis ac dissitis prouincijs veneretur: & qualiter particula sacrarum eiusdem reliquiarum, ad maiorem deuotionem excitandam, & ad Dei honorem augendum, expetatur: quodque vos ad elargiendum illam, gratiosissimum nostrum consensum submissè exquiratis. Quemadmodum igitur nobis pergratum fuit intelligere, quòd dicti sancti Episcopi veneratio, & ad illam subsecuta intercessio, tam mirabiles effectus ad exterarum nationes produxerit; & minimè dubitandum sit, quin elargitio Reliquiarum eiusdem maiorem in plebe deuotionem excita-

citabit; ita libenter concedimus, vt expetenti ac postulanti Abbati Carleno (quamuis ipsæ Reliquiæ, cùm ab hostibus circumueherentur, multùm comminutæ fuerint) aliqua earum particula, sine notabili tamen remanentium diminutione, donetur & tradatur. De hoc vicissim monere vos volumus, quibus beneuolentes, gratiam nostram offerimus. Datum Bonnæ in ciuitate nostrâ secundo Ianuarij, anno 1645.

F E R D I N A N D V S

Ioan. Stam Secr.

5. Idcirco nos Theodorus Adolphus à Recke, Præpositus, Serenissimi Electoris Colonienfis, Episcopi Paderbornensis & Monasteriensis, Consiliarius intimus, & ad tractatus pacis vniuersalis Legatus, & Ioannes Guilielmus Baro de Syntzigh, Cantor & Cellerarius, à Reuerendissimo Capitulo Paderbornensi ad hoc negotium specialiter deputati, anno MDCXLV. die nonâ Iunij, manè inter septimam & octauam, in Cathedrali Ecclesiâ Monasteriensi, sacrarum reliquiarum, pro temporum tunc statu, asylo, ad tumbam sanctarum reliquiarum conseruatricem deuotè accedentes, duas particulas, vnam cranij, alteram tibiæ, ex eadem sublatas, hac intentione, vt Ameriam in Vmbriâ, ad augendam populi illius deuotionem, & maiorem Diuinæ bonitatis gratiam ipsi conciliandam, in ouali & varij coloris capsulâ reposuimus: eamque præsen-

eam illi donant Canonici Paderbornen. 9. Iunij 1645.

præsentibus tunc & astantibus, admodum Venerando Patre F. Bonaventurâ de Ruthæno, Prædicatore Capucino cum suo socio, Cathedralis Ecclesiæ Monasteriensis Thesaurario, Petro Buschman Iurium Doctore, Electoris Coloniensis, Episcopi Paderbornensis, intimo Consiliario, Cancellario, & ad tractatus pacis vniuersalis Monasterij Westphaliæ Legato, alijsque ex Clero & populo eiusdè ciuitatis, publicè tradidimus Illustriss. & Reuerend. Abbati Carleno, transferendas ad desiderantem Clerum populumque Amerinum.

6. Cùm verò fataliter acciderit, quòd ob varia bellorum pericula & impedimenta Monasterij denuè conuenire non potuerimus, ad consignandum debitè ipsas reliquias, & conficiendum in formâ attestationis instrumentum; atque inde ipsæ Reliquiæ ad *sed demum* destinatum locum translatae non fuerint; tan- *an. 1646.* dem tamen anno elapso integro, Deo sic *9. Iun.* disponente, eodem die nono Iunij, eademque horâ inter septimam & octauam, Monasterij Westphaliæ, in aulâ habitationis Reuerendissimi & Illustris Domini Bernardi à Westerholt, Cathedralis Ecclesiæ ibidem Canonici, præter opinionem conuenerimus, Theodorus Adolphus à Recke Præpositus, Casparus Philippus à Ketteler Decanus, Ioannes Gulielmus Baro de Syntzigh Cantor & Cellerarius, Adolphus Henricus Droste Præpositus

positus Monasteriensis Cathedralis Ecclesiæ, Arnoldus de Vittinghoff conductus Schelle, Præpositus ad S. Mauritium Monasterij, Adolphus Henricus Droste Junior, omnes Paderbornensis Cathedralis Ecclesiæ Canonici; deinde Illustriss. & Reuerendiss. Dominus Peregrinus Carlenus, Abbas B. Mariæ, & P. Bonauentura Capucinus Prædicator cum socio, atque sæpè dictas sacras Reliquias ex prædictâ ouali capsulâ extractas, commodiori rotundæ, argenteo, aureo, viridi ac rubro colore variegatæ, & vittâ subrubicundâ quater ita circumligatæ, vt octo in locis contineatur, reuerenter inclusimus, eamque consignatam Illustriss. & Reuerend. Abbati Carleno retradidimus, securè transmittendam Ameriam: expressâ tamen hac lege, vt non solùm eâ quâ decet, solenni deuotione deferatur, verùm etiam vt à Capitulo & Clero, à Magistratu populoque Amerino in habitu decenti, secundùm status differentiam processionaliter obuiante, & deuotè solemniterque acceptante, cum hymnis & canticis ad Cathedralem Ecclesiam, quæ est Ameriæ, honorificè deducatur: ibidemque, & non antè, ab Illustriss. & Reuerendiss. loci Episcopo, præsentè Capitulo & Magistratu Amerino, tandem hæc capsula aperiatur, & productus inde sanctarum Reliquiarum thesaurus palàm exhibeatur, dignisque encomijs Clero populoque commendatus, loco celebri & hono-

in aliâ capsulâ positam, legitime signatam, ei tradunt.

quâ lege, vt honorificè Ameria recipiatur,

honorato in eadem Cathedrali Ecclesiâ reponatur: imò & S. Liborij huius Patroni nostri, officium de Confessore Pontifice, quotannis dicatur; eiusque festus dies vigesimatertiâ mensis Iulij, conuocato ad hoc populo, & *& anniuersario sacro celebretur* sanctis Reliquijs solenniter expositis, more nostro Paderbornensi, in organis celebretur: & sit hic sanctarum Reliquiarum thesaurus, veluti vinculum & tessera fraternitatis mutui amoris, & symbolum piæ confœderationis inter Amerinum & Paderbornense Capitulum.

7. In cuius rei fidem, hunc Reliquiarum S. Liborij Confessoris Pontificis, Patroni nostri, thesaurum inæstimabilem, sigillo Serenissimi Ferdinandi Electoris Coloniensis, Episcopi Paderbornensis, in rubrâ cerâ superius; Paderbornensis Capituli maiori, in viridi cerâ inferius; minori verò S. Liborij, in rubrâ cerâ Hispanicâ ad latus; præsentium autem Reuerendissimorum ac Illustrium Dominorum, necnon Illustriss. & Reuerendiss. Abbatis Carleni, annulis signatorijs, circumcircâ in rubrâ cerâ Hispanicâ super vittam subrubicundam consignari curauimus & communiti; atque sic consignatum Illustriss. & Reuerendiss. Domino Abbati Carleno eundem tradidimus, & hoc ipso retradidimus, fideliter transferendum: vos Notarium requirentes, vt super hac Serenissimi Electoris Episcopi nostri Paderbornensis gratiosâ concessione, suæ

Actis de hac donatione confectis

Sere-

Serenitatis litteris contestatâ, nostroque consensu & insuper secutâ consignatione & traditione, instrumentum & instrumenta in meliori formâ nobis conficere, & pro debito salario communicare dignetur. Actum Monasterij Westphaliæ, vbi hæ sanctissimæ Reliquiæ, ob sæuiantis belli pericula, nunc asseruantur, nono die mensis Iunij, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto.

per publicum Notarium,

8. Et quia ego Henr. Vphaus ciuis Monasteriensis Westphalus, sacrâ Apostolicâ auctoritate publicus & approbatus Notarius, præinserto celebrato, inclusionis sacrarum Reliquiarum, consignationis & retraditionis actui, vnâ cum antè memoratis Dominis Requiringentibus & testibus, interfui, omniaque alia & singula sic fieri vidi, audiui, & in notam sumpsi; idcirco præsens publicum desuper confeci instrumentum, manuque propriâ illud ipsum conscripsi, nec non nomine & cognomine, signoque Notariatus mei solito subappositis communiui, ad hoc specialiter requisitus. Henr. Vphaus, qui suprâ, Notarius Apostolicus m.p.

attestante senatu Monasteriensi.

Nos Consules, Proconsules, ac Senatus ciuitatis & Reipublicæ Monasteriensis partium Westphaliæ, notum facimus & attestamur, quòd suprâ nominatus Henricus Vphaus conciuis noster, qui præsens instrumentum expediuit, illudque manu suâ propriâ nobis abundè cognitâ subscripsit, & signo

figno suo notariatus muniuit, sit publicus & legalis Notarius, cuius documentis, & instrumentis in & extra iudicium publica vbique fides adhibetur. In cuius rei testimonium sigillum ciuitatis nostræ secretum hisce appendi, & Secretarij nostri iurati subscriptione roborari iussimus. Actum anno salutis millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto, die 17. mensis Iulij. Loco & signi. Henricus Holland, ciuitatis ac Reipublicæ Monasteriensis, partium Westphaliæ, Secretarius iuratus, iudicij Imperialis Cameræ Notarius immatriculatus, in fidem manu propriâ subscripsi.

A C T A

ECCLESIAE AMERINÆ,

*De Reliquiarum S. LIBORII
receptione.*

i.

N nomine Domini, Amen. Presenti publico instrumento cunctis vbique pateat euidenter, & notum sit; quod anno à Natiuitate Domini

nostri Iesu Christi millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo, Indictione xv. die v-
tò xv. mensis Martij, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris & Domini nostri D. Innocentij Diuinâ prouidentia Papæ decimi,
anno eius tertio, coram Illustriss. & Reueren-

Coram Episcopo & Canonis
Amerinis
15. Martij
1647.

L

diff.

diff. Domino Gaudentio Polo, Dei & Apo-
 stolicæ Sedis gratiâ Episcopo Amerino, ac
 Perillustri & Reuerendiss. Domino Delio
 Vectio Protonotario Apostolico, eiusdem Il-
 lustriss. & Reuerend. Domini Episcopi Vica-
 rio Generali; necnon Perillustribus & Ad-
 modùm RR. DD. Nicolao Racano Priore,
 Iulio Geraldino Archidiacono, Ioanne Vin-
 centio Mandosio Præposito, Augustino Car-
 leno, Claudio Picioto, Petro Carleno, Hiero-
 nymo Roscio, Curtio Mandosio, Fabiano
 Zucchante, Petro Venturello, Ioanne Bapti-
 stâ Sandro, Iosepho Venturello, & Petro Fran-
 cisco Racano, Canonicis venerabilis Cathe-
 dralis Ecclesiæ S. Firminæ de Ameriâ; meque
 Notario, & testibus infrascriptis, ad hæc spe-
 cialiter vocatis atque rogatis; in infrascripto
 loco, præsens & personaliter constitutus fue-
 rit R. P. Frater Bonauentura de Rutheno,
 Prædicator Capucinus prouinciæ Rhenanæ
 cum suo socio, & extraxerit ex coloris cine-
 ricei sacco stamineo illatam pyxidem: eam-
 que ex vtraque parte aperiens, inde aliam
 produxerit; inde aliam capsulam rotundam
 argenteo, aureo, viridi, rubro colore variega-
 tam, vittâ subrubicundâ quater ita circumli-
 gatam, vt octo in locis contineretur, signa-
 tam Sereniss. Ferdinandi, Electoris Colonien-
 sis, Episcopi Paderbornensis, cum rubrâ cerâ,
 superiùs Paderbornensis Capituli ex viridi
 cerâ, inferiùs circumcircâ super vittam S. Li-
 borij,

*exposita est
 capsula reli-
 quiarum S.
 Liborij,*

borij, Theodori Recke Paderborneusis Cathedralis Præpositi, Gasparis Philippi à Ket-
 teler Decani, Ioannis Gulielmi Baronis de *rite signata*
 Syntzigh Cantoris & Cellerarij, Adolphi *à Canonicis*
 Henrici Droste Præpositi Monasteriensis *Paderbor-*
 Cathedralis, Arnoldi de Vittinghoff conditi *nenfisibus*
 Schelle Præpositi ad S. Mauritium, Adolphi
 Hentici Droste iunioris, Canonicorum Pa-
 derbornensis Cathedralis, & Abbatis Carle-
 ni in rubrâ cerâ Hispanicâ sigillis: deinde ex-
 plicato in pergameno donationis, & attesta-
 tionis instrumento, dicto Illustriss. & Reue-
 rendiss. Episcopo, Capitulo, & Canonicis A-
 merinis, in optimâ formâ legerit; & osten-
 dens omnia dicta sigilla integra & in nullo
 violata, ex ipso instrumento abundanter do-
 cuerit, dictam capsulam verè, & eam ipsam
 esse, quæ & ab Illustriss. & Reuerend. Cathe-
 dralis Paderbornensis Prælati & Canonicis,
 anno MDCXLVI. nono die mensis Iunij, Mo-
 nasterij Westphaliæ, in aulâ habitationis Re-
 uerend. & Illustr. D. Bernardi Westerholt Ca-
 thedralis ibidē Canonici, tradita fuit fideliter
 Ameriam transferēda: quòd demum dictam
 capsulam in dictâ pyxide, & hanc cum illâ in
 dicto sacculo reposuerit. huic Illustriss. & Re- *denud obse-*
 uerend. Dominus Episcopus Amerinus qua- *gnata,*
 tuor chartas in modum stellæ sic superposuit,
 vt octo radios constituent: in medio verò vbi
 sese contingunt, posuit Capitulum in quatuor
 radijs suum; dictus autem P. Bonauentura in

*in q̄ armario
clausa:*

alijs quatuor radijs suum sigillum rubrâ cerâ Hispanicâ. Ita his peractis sic sigillatam pyxidem cum capsulâ deposuit idem Illustriss. & Reuerendiss. Dominus Episcopus Amerinus reuerenter in armario, in dictâ sacristiâ, quod responderet ianue ducenti in ecclesiam: & clausum fuit duabus clauibus, quarum vnâ retinuit idem Illustriss. & Reuerendiss. Dominus Episcopus, alteram dedit Perillustri & Admodum Reuerendo D. Augustino Carleno custodiendam. Super quibus omnibus & singulis præmissis, petitum fuit à me Notario & Cancellario publico infra scripto, vt vnum, vel plura, publicum, seu publica, conficerem atque traderem instrumentum & instrumenta, prout opus fuerit, & requisitus ero.

Acta conscripta,

2. Actum Amerinæ in dictâ venerabili sacristiâ dictæ venerabilis Cathedralis Ecclesiæ S. Firminæ, præsentibus ibidem audientibus & intelligentibus Admodum RR. DD. Iulio Ghiringhello Magistro cæremoniarum, & Christophoro Varatio Capellano eiusdem Cathedralis Ecclesiæ, Amerinis, testibus ad prædicta habitis, vocatis & rogatis.

Actis Monasteriensibus prælectis,

Tenor autem donationis & attestationis instrumenti, de quo supra fit mentio, talis est, videlicet. *Hic inserta erant integra Acta Monasteriensia, quæ iam antè è tabulis Monasterio acceptis retulimus: & quæ rursus in fine nu. 11. recitantur in schedulâ descripta.*

3. Eisdem anno, Indictione & Pontificatu, quibus

quibus suprà, die verò VIII. mensis Maij, Ad-
modùm R. P. Bonauentura de Rutheno Præ-
dicator Capucinus prouinciæ Rhenanæ, vnâ
cum Adm. Ven. P. Iosepho Maria Perusino
Prædicatore socio Romano, reuersus Ame-
riam, egerit cum Illustriss. & Reuerend. eius-
dem Episcopo, de modo, diebus, & horis re-
signationis sanctarum Reliquiarum S. Libo-
rij Episcopi Cenomanensis, Patroni Pader-
bornensis, & institutione processionis cum
eisdem; conuentumque inter ipsos fuerit, di-
ctas Reliquias vndecimo Maij resignare, &
processionem cum eisdem sequenti die duo-
decimâ Maij.

8. Maij
1647 deli-
beratur de
Translatio-
ne.

4. Vndecimâ igitur dicti mensis die post
vesperas prædictus Pater cum suo socio ad
Episcopalem aulam ciuitatis Ameriæ se con-
tulit: ex quâ paullò post prodijt Illustriss. &
Reuerendiss. Dominus Gaudentius Polus,
Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopus
Amerinus, rochetto indutus, comitatus à
Perillustri & Reuerendiss. Domino Delio
Vectio, Protonotario Apostolico, & Vicario
Generali, nec non ab Illustriss. DD. Carolo
Mandolio, Martio Boccarino, Campeggio
Carleno, & Iacobo Moricono, Ancianis Illust.
ciuitatis Ameriæ, & antedicto P. Bonauentu-
râ cum suo socio Capucinis, multisque alijs
Amerinis, ad Cathedralem Ecclesiam S. Fir-
minæ, expectatus in eâ à Perillustribus &
Adm. RR. DD. Capitularibus & Canonicis

11. Maij in
solenni con-
uentu Ca-
nonicorum
& Magi-
stratum
Amerino-
rum

166 VITA S. LIBORII PATRONI
eiusdem, videlicet, Nicolao Racano Priore,
Ioanne Vincentio Mandosio Præposito, Au-
gustino Carleno, Claudio Picioto, Petro Car-
leno, Hieronymo Roscio, Curtio Mandosio,
Fabiano Zucchante, Petro Venturello, Ioan-
ne Baptista Sandro, Iosepho Venturello, Pe-
tro Francisco Racano, & Dominico Petruc-
cio, superpelliceis indutis. In ecclesiæ ingres-
su porrectum fuit à præfato Priore Illustriss.
& Reuerendiss. Domino Episcopo aspergil-
lum cum aquâ lustrali, quâ se primùm, dein-
de Dominos Canonicos, Ancianos, Capuci-
nos, aliosque Amerinos aspersit: statimque ad
altare Venerabilis accessit, & factâ aliquan-
tis per flexis poplitibus oratione, cum comi-
tatu, & expectantibus sacrarium intrauit, in
cuius medio ampla mensa stabat pro para-
mentis celebrantium; ad latus verò ante ar-
marium, in quo decimoquinto die Martij
currentis anni sigillata pyxis cum sacris Re-
liquijs S. Liborij deposita fuerat; necnon
existentibus sex candelabris, totidemque can-
didis ardentibus cereis ad illam ductis om-
nibus in gyro, datisque Patri Bonauenturæ
Capucino clauibus duabus dicti armarij; de-
tulit & Adm. Reu. Dominus Iulius Ghirin-
ghellus cæremoniæ Magister stolas duas,
primam Illustriss. & Reuerendiss. D. Episco-
po, alteram P. Bonauenturæ: quibus collo ap-
pensis, hic duo candelabra cum suis cereis ex
minori mensâ sublata, in amplâ ante illum
depo-

deposuit, statimque se ad præfatum armarium conuertit, ad cuius latus oratio ad S. Liborium contra morbum calculi affixa erat: illud clauibus ipsis aperuit, & inde sacrarum Reliquiarum custodiam ablatam, in amplâ mensâ inter duo illa candelabra ac Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopum, in sacco coloris cinerici, nouem sigillis ex rubrâ cerâ Hispanicâ, decimoquinto Martij, consignato, reuerenter reposuit; lecto que eodem die confecto depositionis instrumento, ostendit omnia illa sigilla adhuc integra, quæ Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopus mox aperuit, & P. Bonauentura Capucinus, detracto illo sacco stamineo, illicò pyxidem ex vtraque parte aperiens extraxit, variegatam, rotundam, vittâ coccineâ circumligatâ, capsulam, signatam sigillis decem, superiùs in rubrâ cerâ Sereniss. Electoris Coloniensis, Episc. Paderbornensis; inferiùs viridi cerâ Hispanicâ S. Liborij, Theodori à Recke Paderbornensis Cathedralis Præpositi, Gasparis Philippi à Ketteler Decani, Ioannis Gulielmi Baronis à Zyntfigh Cantoris & Cellerarij, Adolphi Henrici Droste Præpositi Monasteriensis Cathedralis, Arnoldi de Vittinghoff condicti Schelle, Præpositi ad S. Mauritium, Adolphi Henrici Droste Iunioris, Canonorum Paderbornen. Cathedralis, Abbatis Carleni: eamque Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopo *aperta ab* aperiendam in manus tradidit. *Episcopo ead.* Qui relictis *illis*

illis decem sigillis integris octo in locis, partim forficibus, partim cultello incidit, F. Bonaventuræ Capucino ad producendas inde reliquias reddidit. Qui ablato operculo inde extraxit primum tres S. Liborij imagines chartæ impressas. 2. schedulam, ex quâ clarè legitur contentas in illâ capsulâ reliquias esse verè S. Liborij, sibi anno MDCXLVI. die nonâ Iunij Monasterij Westphaliæ traditas, fideliter Ameriam transferendas. 3. supra rubrum pannum sericeum explicatum ostendit duas sacrarum Reliquiarum partes, vnam cranij, alteram tibiæ, quas Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopus, Canonici, Anciani, Capucini, alijque præsentés, in genua prouoluti, & pectora tundentes, debito honore affecerunt; leuatis verò sursum omnibus Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopus exosculatus fuit. Moxque reliquiarium ex nigro ebena in modum altaris affabrè factum, cum pede quò stare possit, latum verò & altum duobus cum dimidio pedibus, ornatum duabus columnis marmoreis, cruce deauratâ superiùs ac alijs ex argenteo, & ex deaurato ornamentis, à parte posteriore aperiens, eduxit inde capsulam, duo oualia caua continentem, quorum fundus erat rubro ex serico aureo intertexto; his sanctas Reliquias imposuit, partem cranij superiori, tibiæ inferiori glutinè ad id parato agglutinans, ne deuant.

prolata Reliquia,

mox reliquiarium non inclusit,

5. Hoc factò sacras Reliquias pluribus
S. Li-

S. Liborij imaginibus, plurimisq̄ue rosarijs, tetigit: deinde plurium, genibus flexis id pe- tentium, capitibus imposuit, dicens: PER IN-^{datâque} TERCESSIONEM S. LIBORII LIBERET TE ^{presentibus} DEVS A MALO. Demum reliquiario imposuit ^{benedictione,} vitrum, & capsulam cum Reliquijs, sicq̄ue ta- bellâ conglutinâtâ occlusit, vt deinceps ape- riri non possit. His ita peractis & in circum- ^{Et imagini-} stantes ducentis & quinquaginta S. Liborij ^{buis,} distributis imaginibus, quæ eiusdem reliquias tetigerant sacras, P. Bonaventura Capucinus supradictam pyxidem, cum decem sigillis si- gnatâ illâ capsulâ, attestationis, donationis, concessionis, traditionis instrumento & sche- dulâ, Capitulo & Canonicis tradidit in per- petuam rei memoriam conseruanda, reli- quiasq̄ue traditas, in loco decenti collocan- das ac debito honore commendauit, quas tandem ab Illustriss. & Reuerend. D. Episco- po in factâ ad id cistellâ cum Reliquiario de- positas acceptauit memoratus Prior, & ex sacrario per ecclesiam, præcedentibus duabus ardentibus facibus cereis, totidemq̄ue, se- quentibus verò Illustriss. & Reu. D. Episcopo, Canonicis, Ancianis, Capucinis, ceterisq̄ue præsentibus Amerinis, ad sacellum sanctissimi Rosarij delatas, in armario à sinistris eiusdem ^{in armaria} reposuit: quod ipsemet Illustriss. & Reuerend. ^{deposita:} D. Episcopus tribus clauibus clausit, easq̄ue P. Bonaventuræ Capucino in crastinum cu- stodiendas concredidit, qui ipsum comitan-

tibus ceteris ad Aulam suam conduxit, & acceptâ benedictione cum suo socio abiit.

*12. Maij ad
PP. Con-
uentualium
ecclesiam
delata:*

6. Sed posterâ die, quæ erat xii. Maij, & Dominica tertia post Pascha, rursus ante vespas tam ipse Pater Bonaventura cum suo socio, quàm DD. Canonici cum pluribus Presbyteris, Clericis, Religiosis, personatis Angelis, Governatore, Ancianis, Nobilibus ciuibus Amerinis, & externis, in Episcopali Aulâ comparebant; cumque inde Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopum ad Cathedralem Ecclesiam sequerentur, vespas aut decantaturi aut audituri; ipse acceptâ ab eodem benedictione, sese vñ cum socio, & Adm. RR. DD. Aegidio Delphino, & Petro Leonino, ad supradictum sacelli armarium conferens, eo aperto inde sublatam cistellam cum Reliquiario ac Reliquijs ad ecclesiam S. Francisci Conuentualem deferebat.

*post vespas
ad instituta
supplicatio;*

7. Finitis interim vespas, & congregatis in Cathedrali Illustriss. & Reuerend. D. Episcopo, Canonicis, Presbyteris, Clericis, Religiosis, Governatore, Ancianis, Nobilibus, confraternitatibus, vtriusque sexus hominibus, solennis processio ex eadem ad S. Francisci Conuentualem hoc ordine instituta fuit: præcedebant in sacris cum vexillis & crucibus confraternitatis, societas Venerabilis Sacramenti, Mortis, Sanctorum Ioannis & Pauli, Decollationis S. Ioannis Baptistæ sub titulo Misericordiæ, S. Sebastiani, S. Rochi, S. Augustini,

stini, S. Francisci, S. Firminæ. Sequebantur primò Religiosi cum crucibus & vexillis RR. PP. Capucini, Etemitæ S. Augustini Discalceati, Obseruantes de Familiâ, Obseruantes Reformati, Eremitæ S. Augustini Calceati, Minoritæ Conuentuales, Somaschi, deinde Clerici, Presbyteri, Musici & Canonici, postremò Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopus, quem præcedebant duodecim personati Angeli, Adm. RR. DD. Iulius Ghiringhellus Magister cæremoniarum, & Hieronymus Douatellus, induiti superpelliceis, comitabantur Ioannes Vincentius Mandosius Præpositus cum dalmaticâ, & Claudius Piciotus Canonicus cum tunicellâ: sequebantur Dominicus Studiosus, Nicolaus Santes Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopi Capellanus ipse, Illustr. D. Gubernator Iosephus Brianza, Antiani, Nobiles, ciues & vtriusque sexus innumeri fideles.

8. Vbi ad ecclesiam Conuentualium per- *indeq; repon-*
 uentum erat, & Illustriss. & Reuerend. D. Epi- *tate solen-*
 scopus sacristiam se vestiturus intrauit; illic *niter,*
 P. Bonauenturâ Capucinus stolâ indutus, Reliquarium cum sacris Reliquijs, præcedentibus duabus ardentibus facibus candidis, inde efferens, in medio summi altaris deponebat: quò Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopus paullò post in pontificalibus sequens, sacris Reliquijs debitos thuris honores soluebat, & ante illas genibus flexis orabat, donec à musicis

sicis CHRISTI PRÆSVL EGREGIVS, ter ad fi-
 nem vsque decantatum esset. Interim præter
 allatas à pijs fidelibus, aliæ plures faces, &
 plurimi cerei candidi inter Clerum, Angelos,
 Religiosos & primarios distribuebantur:
 quibus accensis, & datâ ab Illustriss. & Reue-
 rendiss. D. Episcopo benedictione cum sacris
 Reliquijs, processum fuit ex hac ecclesiâ eo
 ordine quo ad eam deuentum, per septem
 alias, S. Elisabethæ, S. Monicæ, S. Augustini, S.
 Magni, S. Stephani, S. Catharinæ, S. Ioannis
 Euangelistæ, ad nouam Cathedralem S. Fir-
 minæ. In singulis illis ecclesijs Illustriss. &
 Reuerendiss. D. Episcopus sacras Reliquias,
 solus eas circumferens, in summo altari de-
 positas adoleuit; & decantato à musicis
 CHRISTI PRÆSVL EGREGIVS, benedictio-
 nem cum iisdem dedit. Per plateas musici sa-
 cris Reliquijs continuò CHRISTI PRÆSVL
 EGREGIVS præibant. Summi Pontificis præsi-
 diarij milites easdem sæpius diuersis in locis,
 bombardarum explosione, consalutabant: &
 triste cælum, quod antequàm processionem
 inchoabant, imbres depluebat, iam effectum
 lætius, sic omnes continuit, quòd nulla gutta
 processionem turbauerit.

*per varias
 ecclesias,
 ad Cathe-
 dralem;*

*cælo inspe-
 ratè sere-
 nato;*

*ibi iterùm
 recondita:*

9. Cùm processio ad Cathedralem reuer-
 sa fuisset, Illustriss. & Reuerend. D. Episcopus,
 factâ incensatione sacris Reliquijs, eas in sum-
 mo altari reliquit, abiit. Tunc P. Bonaventura
 Capucinus accedens, innumeris rosarijs Reli-
 quia-

quarium tetigit: illud tandem in capsellam suam supposuit, & postquam illam plurimorum vtriusque sexus deuotorum capitibus imposuisset, ad armarium suum, in sacello sanctissimi Rosarij, præcedentibus luminaribus, retulit: eoque clauso, vnam clauem Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopo, alteram Archidiacono, tertiam Augustino Carleno custodiendam reliquit.

10. Acta sunt die decimâ in Ecclesiâ S. Firminæ, eiusque sacristiâ, præsentibus, audientibus, & intelligentibus perillustribus DD. Abbate Paulo Sandro, Mario Archilegio V.I.D. Marco Aurelio Mandosio V.I.D. Capitaneo Romulo Cerichello, Nicolao Archilegio, & Carolo Morello; & die duodecimo præsentibus Iulio Ghiringhello Magistro cæremoniarum, & Hieronymo Douarello Amerinis testibus.

Acta vtriusque diei.

11. Tenor autem supradictæ schedulæ, de quâ fit mentio supra, talis est, videlicet. In nomine Domini ad honorem sui Sancti: hæ sunt veræ duæ partes, vna cranij, altera tibiæ, sacrarum Reliquiarum gloriosi S. Liborij Episcopi Cenomanensis, Patroni Paderbornensis, quas ad instantiam Ven. P. F. Bonaventuræ de Rutheno Prædicatoris Capucini, & de licentiâ Sereniss. Electoris Colonienfis, Episcopi Paderbornensis, dederunt & tradiderunt, vnâ cum attestationis instrumento, Reuerendiss. DD. Capitulares Cathedralis Eccle-

Testimoniũ capsulæ inclusum.

Ecclesiæ Paderbornensis, Illustriss. & Reuerendiss. D. Peregrino Carleno Amerino, Abbati B. Mariæ, ex ipsâ tumbâ dicti Sancti ad altare summum in Cathedrali Ecclesiâ Monasterij Westphaliæ, præsentate dicto Patre, ubi ob bellorum pericula conseruantur, transferendæ per eundem Patrem Ameriam in Vinbriâ pro Cathedrali ibidem Ecclesiâ anno Domini MDCXLV. die nonâ Iunij.

12. Ego Benedictus Flametta de Ameriâ, publicus Dei gratiâ, Apostolicâ auctoritate, Notarius, & pro Archiuio Rom. Curia descriptus, & ad præsens Curia Episcopalis Amerinæ Notarius & Cancellarius. de præmissis rogatus fui, & in fidem hîc me subscripsi, & publicauî, ac solito meo signo requisitus signaui.

DOLOR

DOLOR CALCULI

Ope S. LIBORII *sedatus**Ameriâ an. MDCXLVII. & MDCXLIIIX.*

I. *Eminum lubet attexere S. Li-*
borij beneficium, ipsorum, quâ
id percepere, narratione testa-
tum; alterius etiam, quod me
penes est, chirographo. Est hic

Romulus Cerichellus, Centurio Amerinus, vir
 genere clarus cum primis & honoratus. Is ad Abba-
 tem Carlenum, veterem amicum & consangu-
 neum suum, Ameriâ xxv. Aprilis, MDCXLVIII. ita
 scribit: Octo annis graui & assiduo vesicæ con-
 flictatus sum morbo, vt postremis quatuor
 numquam nisi ardente intra cubiculum lu-
 cernâ somnum ceperim. Vrina sæpè cruenta,
 fœda semper, itaque mordens, vt expellere
 eam, quamuis creberrimè cieretur, nequi-
 rem, quin toto corpore sudor manaret. Iam
 nec equo vehi, nec laborem ferre vllum, exer-
 citationemque corporis poteram. Nulla cibi
 erat appetentia, virium imbecillitas summa:
 neque hæc quiete releuari satis poterat, cum
 eam identidem vrinæ cupiditas difficultasque
 excuteret. Illud tandem sedit animo consi-
 lium, vt excindi mihi calculum, qui indubi-
 tata horum dolorum origo esset, curarem:

Romulus
Cerichel-
lus graui &
diuturno
calculi do-
lore,

Ro-

Romamque eâ causâ eram ante biennium profectus: Sed absterruerunt isthic amici, negantes ei remedio opportunitam ad eâ iam prouectam ætatem meam videri.

per S. Liborij Reliquias,

liberatur;

2. Dum his discrucior doloribus curisque; allatus Ameriam est cælestis ille thesaurus; abs Te, ad patriæ nostræ salutem, peregrè obtentus, S. Liborij venerabiles Reliquiæ. Has mihi admouit Episcopus noster; & pij quidam homines pro meâ incolumitate preces vota que concepere. Post solemnem supplicationem Maio superiore institutam, quâ sacræ translatae reliquiæ sunt, quando S. Liborij opem quanto potui sensu pietatis implorauit; nihil ad hanc usque diem pristini doloris expertus sum; ac modò percommodâ vtor valetudine: ob quam immensas Deo laudes, sancto que eius Confessori Liborio debeo; Tibique grates, Illustriss. Domine, cuius studio hunc adepti thesaurum sumus. *Ista Romulus.*

& Ioannes Clementinus

3. Ioannes Clementinus, & ipse Nobilis Amerinus, inq; militiâ Pontificiâ turmæ equitum ductor, cum hoc anno MDCXLVIII. sub initium veris, acutissimis calculi doloribus vrgeretur, humanis omnibus remedijs frustra tentatis, ad cælestia animum vertit, ac feruenter S. Liborium precatus, ad Augustinum Carlenum, summæ adis Canonicum, è domesticis quempiam allegat, qui ad se mitti oret eius Diui imaginem, impressam in rubrâ bysso, quâ inuoluta Reliquiæ fuerant, cum Monasterio Ameriam

riam apportarentur. Hanc ad se allatam effigiem per imagi-
summâ reuerentiâ & pietate accepit: vixq̄ tantillo nem, sacra-
elapso spatio quo bis posset Psalmus Miserere per- ^{zam Reli-}
curri, duos eiecit prægrandes calculos, absque vllò pla- ^{quiarum}
nè doloris sensu. Mox è lecto surrexit sanus ac hila- ^{contactu.}
ris, templum adiit, vulgavit ipsemet totâ vrbe mi-
raculum. ita enim acceptum calitus beneficium
vocat.

4. Euentum hoc vtrumque, quia necdum mihi **PROTE-**
constat an sit Ecclesie auctoritate probatum, non ali- **STATIO**
ter hîc recito, quàm vt duorum nobilium & gra- **Auctoris.**
uium virorum testimonium, qui se agritudinis alle-
uamentum & suppliciter petiisse à S. Liborio, &
impetrasse profitentur: neutiquam, quod **V R B A-**
NI VIII. Pontf. Max. decretis vetitum est, vt verum
miraculum prædico: donec ita fuerit, re discussâ, ab
ijs quorum id munus est, pronuntiatum. Quæ cautio
in ceteris quoque vt valeat, postulo, si quæ hoc libello
tradantur noua, nec adhuc legitimè examinata &
approbata, S. Liborij beneficia; vt tantisper non-
nisi humane historie fidem pondusque obtineant. Ac
neque dum aliena profero scripta, si cuiquam digna-
tionis honorisve titulus tribuitur, qui censeatur haud
conuenire, id mihi imputari æquum est. Quod enim
ipse nullâ ratione affirmo, eius in me deriuari, si qua
erit, inuidia non debet.

M **H Y M N I**

HYMNI ANTIQVI

AD S. LIBORIVM.

I.

*In membranâ descriptus, affixâ tabellâ,
appensâ in choro Cathedralis Ecclesie
Paderbornensis, iuxta summum alta-
re, in sedibus ad cornu Epistolæ.*

LIBORI, Confessor Christi, sobriè
sanctèque vixisti:

Tu in humanis cum egisti, vitam
bonam assumpsisti:

Vna harum erat actiua, reliqua cõtemplatiua;
Vnde hæc virtus contentiua, in corde tuo du-
ratiua,

A te fecit operarium, fidelemq; carpëtarium,
Ac nobile vas vinarium. Quare diurnum de-
narium

Tu in vineâ acceptasti Dei, què sincerè amasti:
Horas vndecim laborasti, frigus æstusque
portasti.

*S. Liborij
labores,*

Talentum tibi destinatum per Verbum Dei
incarnatum,

Non tenuisti occultatum, sed reddidisti du-
plicatum;

In verbo Dei proferendo, tuosque subditos
docendo,

Viam

Viam veritatis tenendo, & ab eâ non auer-
tendo,

Sua peccata propalare, & de cetero nō amare,
In factis bonis insudare, fratrem suum num-
quâ turbare.

Ecclesiarum seruitores, habentes probatos
mores,

Quosdam ad ordines minores, magis dignos
ad altiores

Ex tunc dedicasti promotos: insufficientes,
ignotos

Et conscientia non lotos, à te spreuisti vt
amotos.

Lux tua palàm sic lucebat, ac in hominibus
pollebat,

Cur eis meritò licebat, Patrem de cælis, qui
regebat

Opus tuū, glorificari: nam studuisti coarctari
Lumbos tuos, nec inquinari, sed stricto cin-
gulo ligari

Continuæ continentia. Sic Spiritu sapientia, *virtutes,*
Timoris & patientia vixisti, & innocentia.

Deinde ad secularia tuæ domus necessaria,
Summa & particularia complesti opera varia.

Pòst ab omnipotenti Deo, pro vero anno iu-
bilæo,

Assignato tibi ab eo, quod & statuit lex Iudæo,
Qui quinquagesimus fuerat, Episcopatus du-
rauerat

Tuus, sic Christus, impleuerat vitam tuam,
quam amauerat.

M 1

Tunc

Tunc ab hac luce te amouit, fidelissimumque
cognouit,

Ad miracula tibi vouit, per te facienda pro-
mouit.

Attamen prius uisitatus, ac post egressum tui
flatus.

sepultura, A Martino es humatus, a de tua morte tri-
bulatus.

Corpore tuo subleuato, suauissimo odore
dato,

Dæmoniaco liberato, de corpore obfesso fu-
gato,

Legati qui missi fuerunt, Cenomanicos peti-
uerunt:

translatio, Qui eundem assensum dederunt, & tuum
corpus obtulerunt,

Vt ad ecclesiam portarent, in Paderbornâ
præsentarent,

Honorificè collocarēt, ac fidelissimè amarēt.

In viâ tu Dei amator, bonorum meorum in-
spirator,

b
in his mi-
racula. Fuisti trium suscitator mortuorū, ac liberator
Paralyticis, guttosis, mutis, surdis ac calculosis,
Maniacis atque leprosis, claudis, cæcis, & sca-
biosis:

Hisque omnibus sic ægrotis, Christo atque
tibi deuotis

Subuenisti. Fide promotis Catholicâ, nobis
tibi votis,

O Libori, dignare tamen tuum uerum dare
solamen,

No-

Nostrumque fieri tutamen, quod præstet nobis Christus. Amen.

ψ. Ora pro nobis S. Libori. R. Ut digni, &c.

Or. Adesto, Domine, precibus nostris, quas in sancti Confessoris tui atque Pontificis Liborij commemoratione deferimus; ut qui nostræ iustitiæ fiduciam non habemus, eius, qui tibi placuit, precibus & meritis adiuuemur.

a Vel deest aliquid, vel hac malè disjuncta.

b Idem Ode quinta confirmat. Mirum id ab auctore Saxone, qui Vitam & Translationem ante 750. annos scripsit, non tradi: nisi post illius ævum acciderit.

H Y M N V S II.

Ex eadem tabulâ.

Felix Præsul, ô Libori,
 Stirpe natus meliori,
 Luxus mundi refutasti,
 Genus tuum adornasti
 Vbertate, ad virtutum
 Claruisti Christi nutum:
 Visus inopum amator,
 Et Sanctorum imitator,
 Castus, largus, & benignus,
 Omni laude mundi dignus.
 Ob hoc Deus dedit tibi
 Dona sacra hîc & ibi:
 Multa mira per te fecit,
 Ab obsessis sordes iecit,

M 3

Mul-

*S. Liborius
clarus mi-
vaculis,
praesertim
curations
calculi,
ad pium sta-
tum iuuat:*

Mutos, surdos tu curasti,
Cæcis visum reformasti,
Colicæ tu sanas curas,
Aufers calculi torturas.
Qui & prece fortunatus
Promoues piorum status,
Hos ad sancta conuocando
Vales consequi precando.
Hinc in bonum meum statum
Aptes ipsum Deum gratum:
Me virtutum claritate
Frui fac, & sospitate;
Vt procedat hinc laus Deo,
Ac profectus mihi reo.
Quod sum, tuum in exemplum,
Da me fore Dei templum:
Sua seruem vt mandata,
Vitem mortis & peccata.
Precor supplex te, Libori,
Me dispone sanctè mori;
Vt post istum finem ita
Queam in cælesti vitâ
Deum verum collaudare,
Gaudijs & abundare. Amen.

ψ. Ora pro nobis S. Libori. ꝛ. Vt digni effi-
ciamur, &c.

Deus qui populo tuo æternæ salutis B. Li-
borium ministrum tribuisti, quæsumus, vt
quem Doctorem vitæ habuimus in terris, in-
tercessorem semper mereamur habere in cæ-
lis, Per Dominum.

III.

Ex eadem tabulâ.

Deuota præsens concio
 Pio plaudat Liborio,
 Sacro cum tripudio;
 Sacer Clerus cum populo,
 Vnâ sexu fœmineo
 Exulter deuotio,
 Flos surgit nobilissimus,
 Sacris plenus virtutibus
 Primas Cenomanicus;
 Vnctus oleo Spiritus
 Suis præ participibus,
 Pontifex Liborius.
 In caput eius cidaris,
 Corpusque ornat poderis,
 Dum cœlica dat iura.
 Pedes sacri sandalijs
 Astricti, femora lineis,
 Sub mysticâ figurâ.
 Ingressus tabernaculum,
 Conciliauit populum
 Summo cœlorum Regi.
 In fermone verbi sacri
 Factus Pastor populi,
 Lumen quod dedit legi.
 Hinc conuiuia factus Christi,
 Azyma vetus proiecisti
 Paschalibus epulis.
 Iocundare Sancte Dei:

*mysticis
 Pontificum
 insignibus
 ornatus:*

Miserere tuo gregi
Tuis in delicijs.

Nutantes mente erige,
Aduersantes tuis preme,
Et da tempus placidum.

Reatus nostros dilue,
Iram Diuinam remoue,
Da felicem transitum.

Iuua vota humilium,
Terge fletus fidelium,
Da cunctis solatium.

I E S V Rex Regum omnium,
Fac nos post hoc exilium
Habere Liborium. Amen.

ψ. Amauit eum Dominus & ornauit eum.
R. Stulam, &c.

Benedic, Domine, populum tuum tuâ dexterâ supplicantem, & Beati Liborij Confessoris tui atque Pontificis suffragantibus meritis, ab omni aduersitate defende. Per Dominum.

I V.

Ex veteri Breuiario Eccles. Moguntinæ.

E la iubilemus Deo,
Cum concentu iubilæo,
Cum affectu cordium.

Delectetur laus in eo,
Qui mirifico tropæo
Donauit Liborium.

Stirps

Stirps elongans & præclara, *nobilis,*
 Mundo grata, Deo cara,
 Protulit hunc seculo.

Sed excessit genus clarum,
 Tamquam sol iubar stellarum,
 Fide, morum speculo.

Nil ultra potens natura *sanctus,*
 Transcendit creandi iura,
 Talem creans puerum.

Ætas in quo tenera
 Vilipendit scelera,
 Contemplatrix operum.

Mundo placens adolescens,
 Flos virtutum, fructus crescens,
 Dedit philosophicis

Disciplinis operam; *discendi*
 Nec mens egit perperam, *avidus,*
 Imbuta magnificis.

Lux honestæ claritatis,
 Sedis gemma sanctitatis
 Addit Pontificio.

Non remissus, non elatus,
 Deificè præfulatus
 Præsedit officio.

Non sunt linguæ tam facundæ,
 Quæ depromerent abundè
 Eius beneficia.

Nam quantorum meritorum
 Sit, crebra miraculorum
 Declarant indicia.

Annis quostquàm quadragenis

*clarus mi-
 raculis in
 vitâ,*

Præsul vixit & nouenis

Urbi Cenomanicæ,

A Martino visitatus,

Est humatus, æternatus

Hierarchiæ cælicæ.

O Pontificem beatum,

Cuius corpus eleuatum

De concluso tumulo,

Passim diffundit odorem

Aromatis suauiolem,

& in trans-
latione,

Circumfuso populo.

Hinc locandus dum purgatur,

Dæmoniacus curatur:

Mulier erigitur

Incuruata per naturam:

Surdus atque mutus curam

Puer adipiscitur:

Virgo tribus pœnis data,

Per dæmonium vexata,

Surda, muta, tot curata

Gaudet doloribus.

Cæca lumen oculorum

Sumit curam languidorum,

Quique multis afflictorum

Corpora languoribus.

Præter tot & plurimorum

in postea,

Ostenta miraculorum,

Temporibus modernorum

Signis euidentiibus

praesertim

Claret per morborum curas:

en arione

Aufert calculi torturas,

calculis

Infor-

Infortunia, pressuras,
Sibi se vouentibus.

Sis Libori tu Patrone,
Salutaris, fide, bone,
Sta pro tuâ cautione,
Nos in gratiam dispone,
Cassa quæque noxia,

Hostium seda furores,
Corporum sana languores,
Animabus da nitores,
Posce mundi post mœrores
Cæli nobis gaudia.

V.

ODE SAPPHICA

*F. M. de Giessuna ex eadem tabulâ
Paderborn.*

Purpurâ sacræ decorantur aræ,
Cerei flammæ nutriunt perennes,
Diuitum fulgent pretiosa sacro
Munera templo.

Hostias mecum tenues egenus
Affero, & donum viduæ celebris
Infero ad sacram exiguum Liborî
Præsulis aram.

Luc. 21. 2.

Sapphicas laudes patriæ Patrono
Versibus dicam, referamque digno,
Impari quamuis, celebrem piumque
Carmine Patrem.

Quis tuis æquos meritis honores,

Quis

Quis tuæ dicet veneranda vitæ
Laudibus dignis opera & labores

*Liborius
studet:*

Sancte Libori?
Lac puer primum sophiæ imbibisti:
Pòst vigil sacros legis & pererras
Codices, iungens gelidæ diebus
Tempora noctis.

*sanctè &
castè vivit:*

Stirpe de clarâ fatus, impudicos
Reprimis motus scelerum: superbas
Seculi pompas, genus, arua, & omnes
Spernis honores.

*fit Episco-
pus:*

Coniugis spernis thalamos: orexin
Edomas ventris rabidam: labore
Atteris carnem nimio, rebellem
Ne patiaris.

Te sacro hæc virtus tua præfulatu
Fecerat dignum: populus se habenas
Præfulis digno tibi Cenomanus
Credere gaudet.

Inde nil sueti minuens rigoris,
Acriùs carnem maceras: superni
Peruigil pulsas prece crebriori
Indicis aures.

prædicat:

Pontifex verbo populos salubri
Dæmonis vitare mones cruenti
Noxias fraudes: iter ad superna
Gaudia pandis.

moritur:

Quinques denum ingrediens Decembrem
Pontifex, morbo moriturus acri
Carperis: diræ Lachesis sorores
Stamina rumpunt.

Libe-

Liberum à culpis,meritis opimum
 Spiritum,lapsi tenues per auras
 Angeli,dulces modulos canentes,
 Æthere sistunt.

Sacra thesaurus tua gloriosus
 Ossa vt ad externam ierant ferenda
 Saxonum gentem,Paderæ propinqua
 Quæ tenet arua;

transfertur

Mira per sacros cineres peregit,
 Plurimum vt monstret Deus esse dignum
 Te,suam cui Westphali salutem
 Credere possent.

*multa facio
 miracula;*

Dæmones aulæ stygiæ superbi
 Principes,membris hominum manentes,
 Horridâ mentem furiâ mouentes,
 Eijciuntur.

Qui sibi lumen doluere ademptum,
 Lucidos solis radios videre,
 Impotes,te dum rogitant,receptant
 Luminis vsu.

Clamat,& laudes Domino sonoras
 Reddit,& voces super astra tollit,
 Ægra cui natura prius ligarat
 Organa vocis.

Tibiæ arentes superinduuntur
 Carne viuaci,saliuntque claudi,
 Membra contractis proprios ad vsus
 Restituuntur.

Impium fati imperium potentis
 Flectitur,cæco reuocatur vmbra
 Carcere,& vitæ gelidum çadauer

*mortuum
 suscitatur*

Mu-

Munere donat.

Surdus insuetas hominum loquelas

Audit, vt fidâ prece sospitatem

Postulat sancti gemitu silenti ad

Præsulis aram.

Ossa præcelso veneranda postquam

Condidit templo populus, deesse

Artibus numquam voluit sacratis

Cælica virtus.

*tempesta-
tem sedat:**b* Nauta disiectus Pelagi per vndas,

Expauens mortis faciem cruentæ,

Dum tuam deposcit opem, resedit

Sæua procella.

*captiuos li-
berat:*

Ferreæ strinxêre alios catenæ,

Compedes torsêre alios: periculo,

Te duce, elapsi, hoc sua collocarunt

Vincula templo.

*c
curat cal-
culum.*

Calculi dirum & colicæ dolorem

Lenis: infirmis prece si fideli

Postulet, cunctos potis es nocentes

Pellere morbos.

Antè sol condet roseas quadrigas

Æquore, & noctis tenebræ redibunt;

Mira quàm possint, quibus es coruscans,

Cuncta referri.

Ergo te Cleri veneranda turba

*Auctor eum
innocat,*

Supplici deuota rogat precatu,

Prospero pergat, duce te, ad superna

Gaudia cursu.

Te patres cani, tremulæque matres,

Coniuges castæ, pueri & puellæ,

Po-

Poplite in terram posito, Libori
Sancte, precantur.

Nos ab excelso aspiciens Olympo,
Corporis morbos, animæque pestes,
Et famem auertas subitamque mortem &
Bella precamur.

Da probos mores teneræ iuventæ,
Da senectuti placidâ quiete
Perfrui, & nos post fera fata, cæli
Transfer ad arcem.

Tu Paderbornis nimum beata,
Dum tuis seruas veneranda templis
Sacra, dum iusto cumulas honore
Ossa Liborî;

Gloria vincis bimarem Corinthum,
Niniuen grandem superas honore:
Reblatha insignis tibi cedit, vltro
Regia Memphis.

Improbis iras Superum potentes
Actibus noli cumulare demens;
Ne flagellari mage quàm iuvari
Digna proberis.

*Paderbor-
nenses mo-
net.*

*a Quando is vixerit, patet ex sequenti Epigram-
mate, ubi Kerlenbrockij Buschijque meminit.*

*b Pendet etiamnum è medio templi fornice nauis &
cetus, ab iis qui naufragium euaserant, posita anathe-
mata: qua quòd ante Virginis Dolorosa (ut vocant) sta-
tuam sint, illi à quibusdam tribuuntur.*

*c Aliqua adhuc in Choro appensa visuntur: plura
fuere ante Christiani Brunsvicensis irruptionem.*

Ad

Ad Lectorem maleuolum.

Desine verba malis in nos armata venenis
Fundere, nec telis carmina nostra pete.
Nos tenues humili canimus sermone ca-
mœnas:

a b Non sunt *a* Tedigenæ aut *b* Buschia ple-
ctra mihi.

c Scripta *c* Palatino tua si Ioue digna putâris,
Nostra Liborinâ carmina laude beo.

Doctus si vndosum potis es nauare per equor,
In modico ludat nostra carina vado.

a Hermannus Kerfenbrock, *alijs* Kerfenbergh
dictus, Monasterij superiore seculo Ludimagister, Hi-
storiam Anabaptisticam, siue bellum Monasteriense, ele-
ganter & accuratè descripsit. Tedigenâ vocat Giessu-
nus, quia cognomen eius Kerfenbroeck, quasi can-
delæ paludem sonat, vel Kerfenbergh, candelæ
montem. Rectius fortè Cerasorum palus, monstue
verteretur: Kerse enim Teutonicè cerasum significat,
Keerlse candelam.

b Hermannus Buschius Pasiphilus, Dulmanien-
sis ex diœcesi Monasteriensi, multa carmine scripsit ac
solutâ oratione, & Catholicus, & postquàm ab Eccle-
siâ defecit; quæ recenset Gesnerus.

c Alludit, opinor, ad Buschij Hypanticon, Georgio
Spirensi Episcopo, Philippi Electoris Palatini filio, dica-
tum, quo solemnem eius in Spiram urbem introitum
celebrat. Extinctus est Georgius sudore Anglico, ve
tunc insolitus planè morbus appellabatur, 27. Septemb.
anno Christi 1529. cum Episcopatum administrasset
annos 16. vti Eysengreinius in Chronico Spirensi testa-
tur.

VI.

Epigrammata quinque de S. LIBORIO calculi dolores curante, ab N.N. S.I. composita.

I.

Præfens laudis argumentum.

ANgitur horrificis pressus cruciatibus
æger,

Cui læsa inclusus calculus exta premit.

Pharmaca mille bibit; sunt pharmaca mille
dolores:

Nulla datur requies: mors erit vna quies.

Ast imploranti extemplò LIBORIVS adstat:

Excutiturque dolor, discutiturque lapis.

Est tua iam virtus albo signanda lapillo,

Quem tibi tam mirâ laudibus arte paras.

II.

Ornamenta omnium nobilissima.

LVx alios tumulos pretiosi marmoris or-
net,

Et tessellatum conficiatur opus:

Mille lapillorum fœcunda corona nitescat,

Contegat ex auro lamina vtrumque latus.

Nam tua LIBORI fastigia sacra sepulchri

Condecorat pretio nobiliore lapis.

N

Scili-

194 VITA S. LIBORII PATRONI
Scilicet illa maris genuere & viscera terræ
Dona, sed hæc homines parturiere tibi.

III.

Morbi vis elusa.

LIBORI primos hominum libabis hono-
res,
Tam pronâ lacrymis si capis aure preces.
Quidnam in saxa iuuat diras contrescere
arenas,
Si nutu in laticem saxa liquata fluunt?
Postmodò mi liceat lapidescere, & exta ri-
gere:
LIBORII imperio desinet esse lapis.

IV.

Virtus celestis moræ impatiens.

MArmora in ignivomis cudent lique-
facta caminis:
Cuncta diurnò nam vorat ignis edax.
At subitò hîc cerno lapides marcescere fibris;
Arbor vt in cineres fulmine tacta cadit.
Ignea (quid mirum?) LIBORI iussa parasti:
Terrenus dio vincitur igne focus.

V.

Benè repensa virtus.

Pervigil Antistes, quo cultu reddat honorè,
Excitat impensè plurima templâ Deo.
Mille

Mille ferunt animos dictis domuisse feroces,
 Atque orco ereptos restituiffe polo.
 Multa tulit pietate Pater, sudavit & alfit,
 Ut reuocata solo sifteret vna fides.
 Qui duros vitijs mores emollijt ergo,
 Hic benè duritiem perdere saxa iubet.

A D D E N D A.

*Pag. 176. lin. 21 post, Hæc Romulus, adde: qui deinde
 authenticas tabulas, publicæ tabellionis operâ confici
 curauit v. Iunij MDCXLVIII. suo ac Caroli Boccarini,
 Ioannis Caroli Cerichelli, Claudij Delphini, Ia-
 cobi Moriconi chirographo, Ancianorumq; Ameri-
 norum auctoritate firmatas.*

F I N I S.

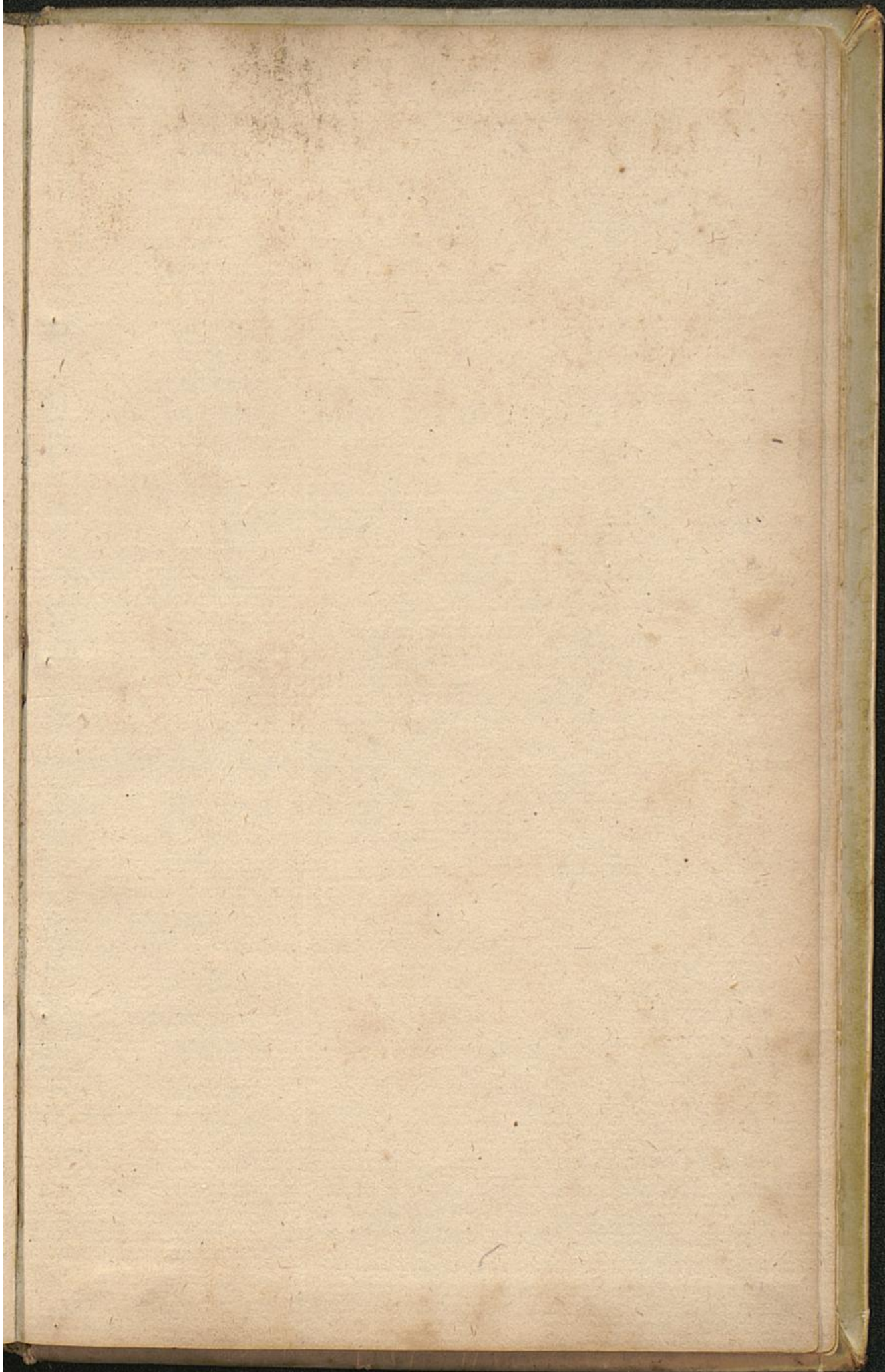
THE UNIVERSITY OF
THE UNIVERSITY OF
THE UNIVERSITY OF
THE UNIVERSITY OF
THE UNIVERSITY OF

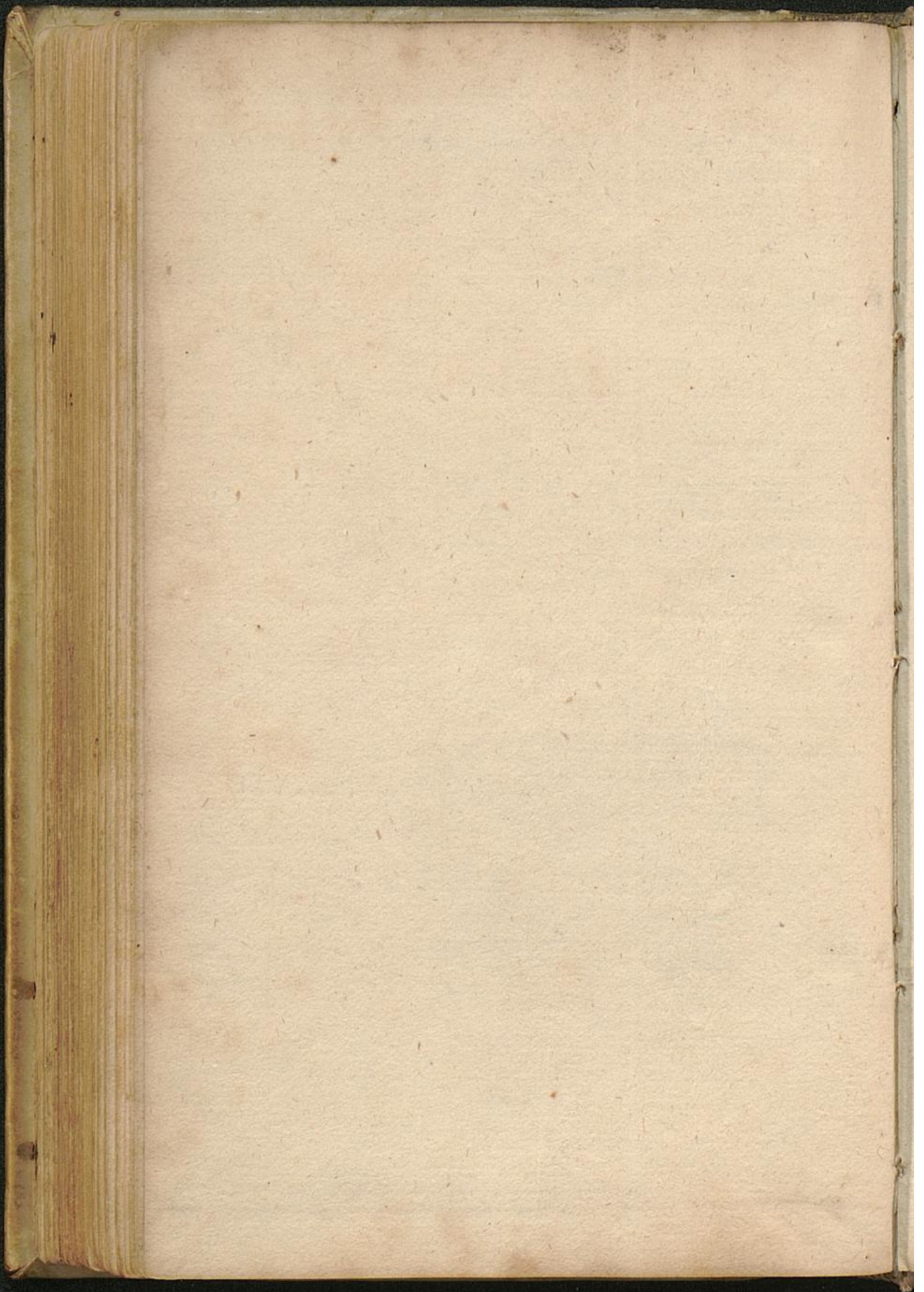
A D D E N D A

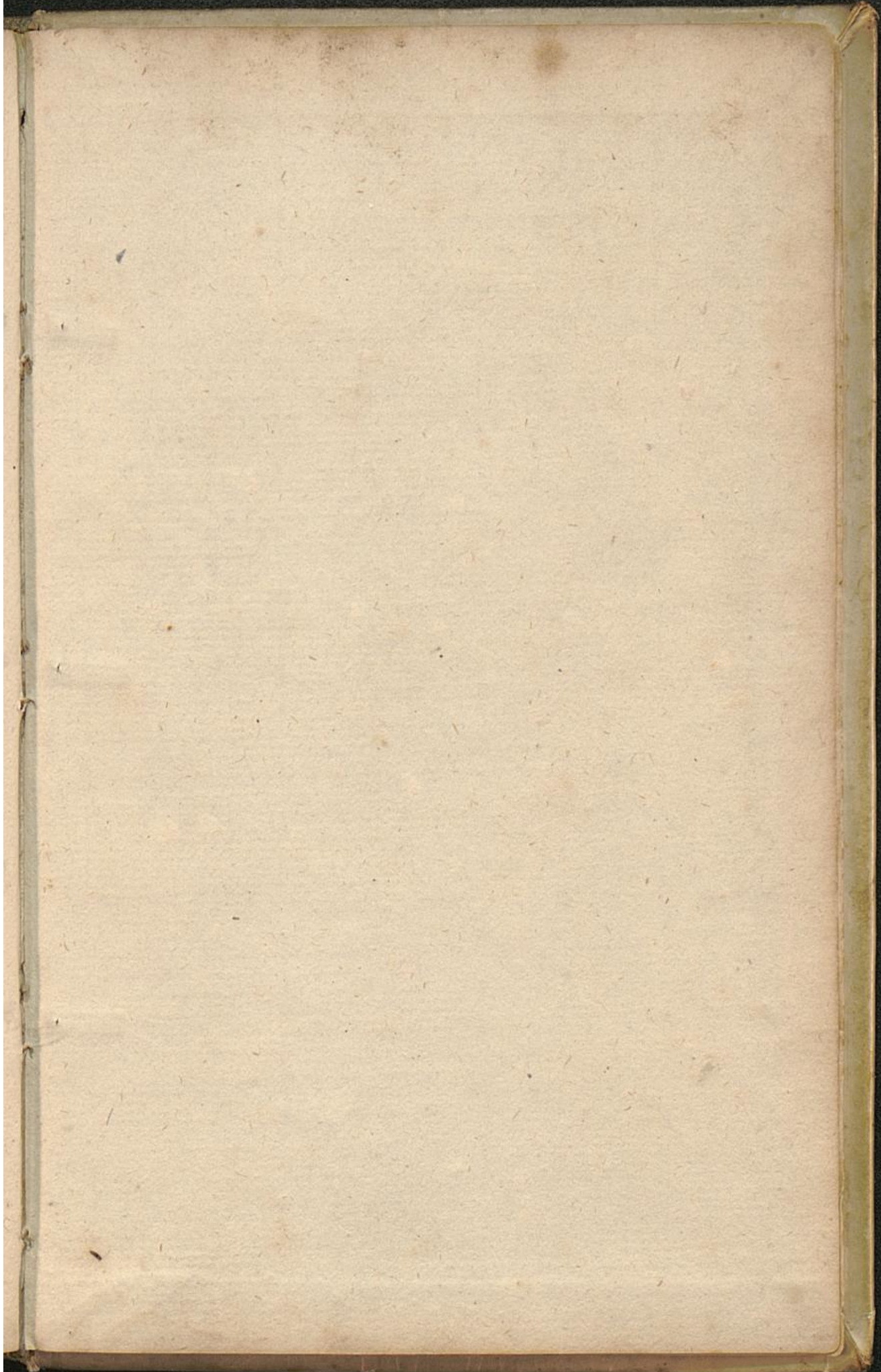
The University of
The University of
The University of
The University of
The University of

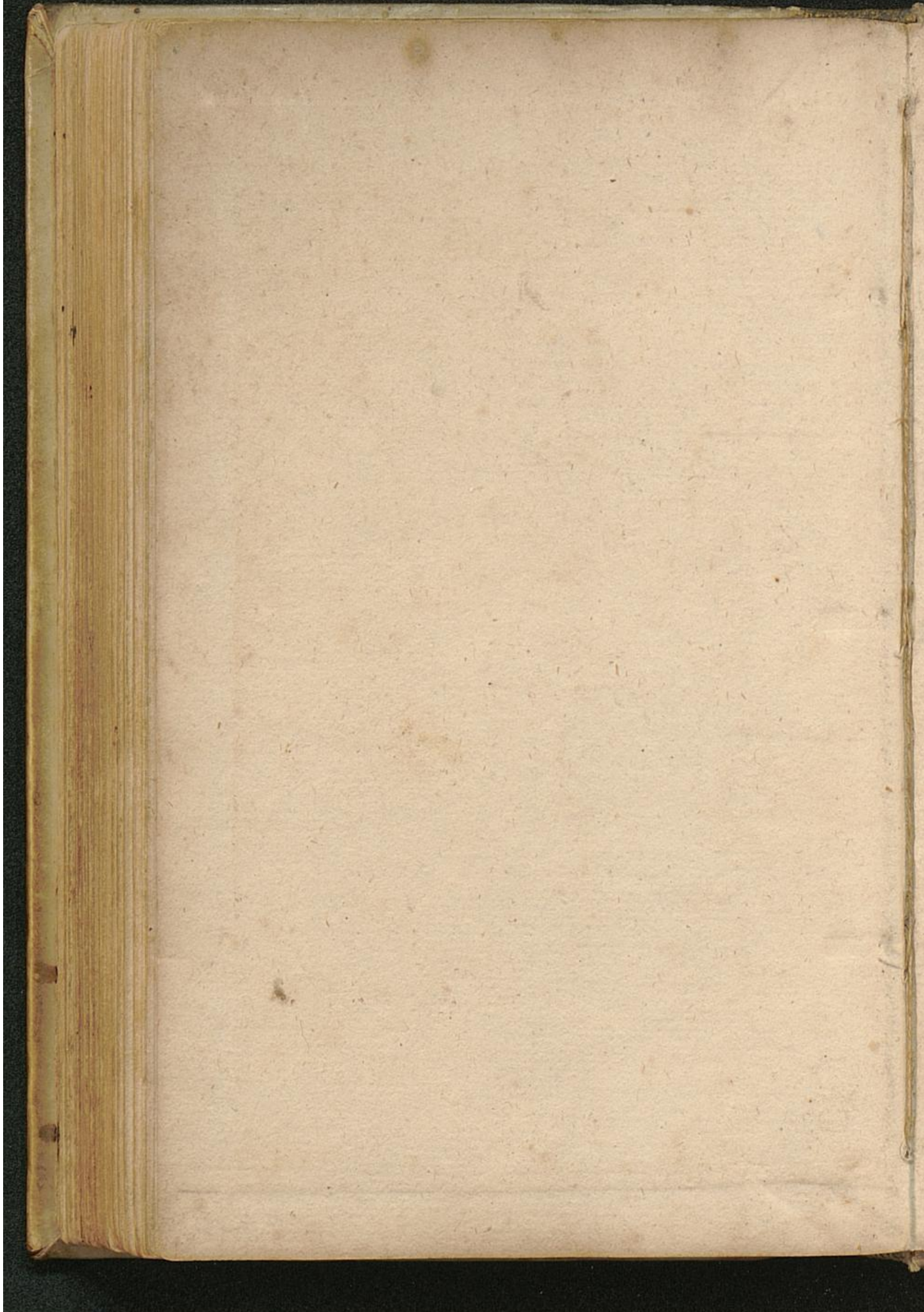
P 111 2

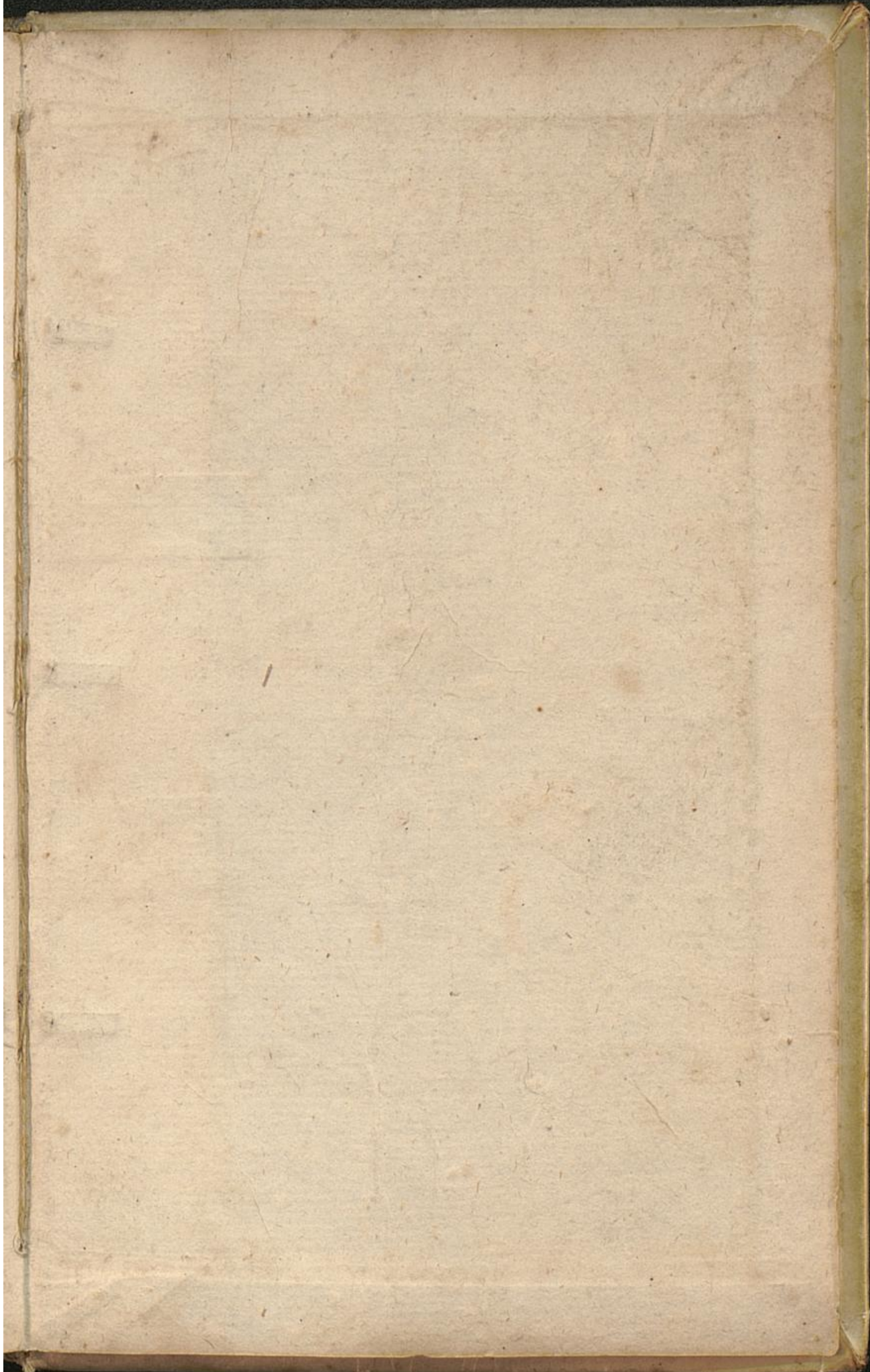

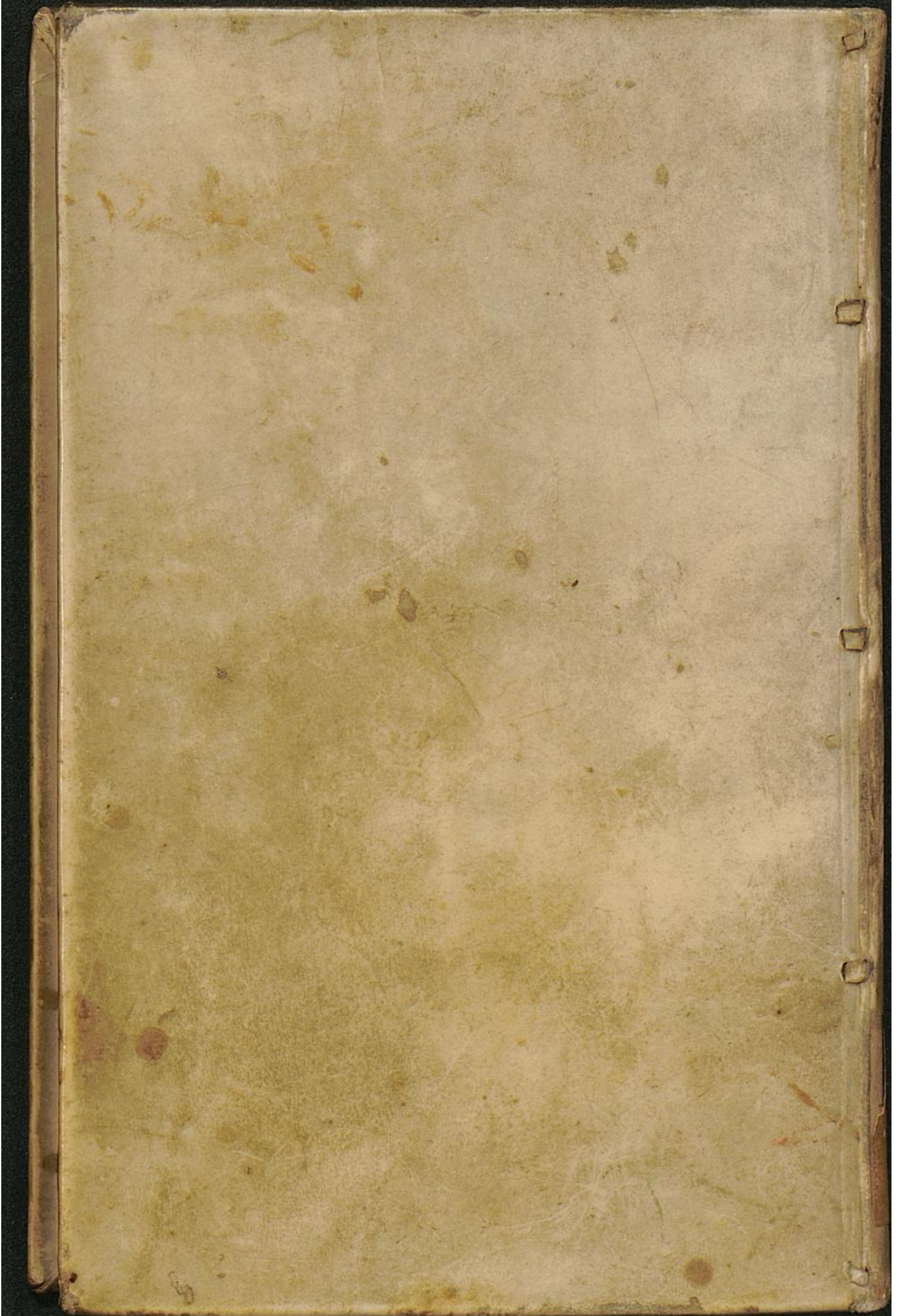

VITA
S. LIBONII
P. RICCI

Th
2465